

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

INDBYDELSESSKRIFT

TIL

AFGANGSEKSAMEN OG HOVEDEKSAMEN

VED

ODENSE KATHEDRALSKOLE

I AARET 1891.

1. Nogle Punkter af Athens Forfatning efter Aristoteles af Rektor P. Petersen.
2. Skoleefterretninger af samme.

ODENSE.

FYENS STIFTSBOGTRYKKERI.

1891.

1. Nogle Punkter af Athens Forfatning efter Aristoteles.

Det er bekendt, at man i 1890 i British Museum fandt et Papyros-Haandskrift, som indeholdt Aristoteles's Værk om Athens Statsforfatning, hvilket man hidtil kun kendte af Citater. Der udkom i 1891 en Udgave deraf, besørget af Kenyon, en af det britiske Museums Embedsmænd, og det viste sig, at af de 63 Kapitler, hvori Kenyon har inddelt Værket, skildre de 41 Forfatningens Udviklingshistorie, medens de øvrige give Oplysninger om enkelte Embedsmænds og Institutioners Virksomhed paa Aristoteles's egen Tid.

Skriftet indeholder meget hidtil ukendt, og for Fremstillingen af Athens Forfatningshistorie begynder med det en ny Periode. Vi faa Besked om Ting, som vi før ikke kendte eller kun ufuldstændigt kendte. Meget bliver vel endnu gaadefuldt, men der er ogsaa meget, som kommer til at staa i et klarere, ja endog i et ganske nyt Lys. Der vil sagtens hengaa længere Tid, inden en fuldstændig Omarbejdelse af de attiske Antikviteter kommer frem, medens det for mange,

som ikke kunne eller ville gaa til selve Kilden, dog kan have Interesse snart at faa en Oversigt over, hvad nyt den giver med Hensyn til Hovedpunkterne. En saadan har jeg forsøgt her at give, dog kun til Aristoteles's egen Tid, idet jeg ikke har taget Hensyn til den sidste Del af Værket.

Det første Parti af Værket, Kongetiden, er tabt. Det begynder nu med Slutningen af Beretningen om Kylons Sammensværgelse, Alkmæonidernes Forvisning og Epimenides's Renselse af Byen.

Derefter gives en Skildring af Forholdene i Athen paa den Tid. Staten styredes af 9 etaarige Archonter og af det livsvarige Raad paa Areopagos, som bestod af de afgaaede Archonter, hvilke Raadet selv valgte. Adgang til Archontatet havde kun de fornemme og rige (formodentlig Eupatriderne). Aristoteles skildrer Udviklingen af Forfatningen, hvad Archonterne angaar, saaledes: Oprindelig regeredes Landet af en Konge, men tidlig stilledes der ved Siden af ham en Polemarch til at føre Hæren. Senere under Medon, Kodros's Søn, eller under hans Efterfølger Akastos kom en ny Embedsmand til som Nr. 3, en Archont, hvis Funktion ikke angives. I Tidens Løb, i al Fald før Solon (S. 35, Lin. 2), forandredes Rækkefølgen, saa at Archonten blev Nr. 1, Kongen Nr. 2 og Polemarchen Nr. 3. Aristoteles bemærker tillige, at de oprindelig regerede paa Livstid, senere paa 10 Aar. I de tidligere Fremstillinger er der i bestemt Mod-sætning hertil kun eet Statsoverhoved indtil 682, hvilket i nogle Kilder efter Kodros's Død kaldes Archont, og hvis Embede en Tidlang var arveligt paa Livstid i Kodros's Slægt; 752 blev det tiaarigt, men de 4 første Ihændehavere af det tiaarige Archontat vare endnu Kodrider. Først 712 blev det tilgængeligt for alle

Eupatrider. Det synes klart, at der indtraadte en Forandring ved Kodros's Død, men andre Kilder kalde ogsaa hans Efterfølgere for Konger, ikke for Archonter, og Forandringen bestod snarere, som Aristoteles kunde lede til at tro, i at Kongemagten indskrænkedes ved at der nu regelmæssigt stod 2 andre Embedsmænd ved Kongens Side, end i en Titelforandring. Kenyon antager, at ikke blot disse to, men ogsaa Kongen efter Kodros's Død valgtes, idet der S. 3. Lin. 14 og 15 og S. 9, Lin. 3 og 4, siges, at Athenerne valgte deres Embedsmænd (*τὰς ἀρχάς*) blandt de fornemme og rige, men dels er det lidet rimeligt, at en Konge af en bestemt Slægt og paa Livstid valgtes, dels er der intet sagt om, naar dette Valg indtraadte.

Endelig fik man efter den almindelige Beretning 682 ni etaarige Archonter. Efter Aristoteles gik det saaledes til, at der til de 3 tidligere føjedes 6 nye, de saakaldte Thesmotheter, men han synes at mene, at Archonterne den Gang allerede i nogen Tid havde været etaarige (S. 6, Lin. 13, hvor man bør læse *ἡδη κατ' ἐμαυτὸν αἰρ[ουμένων] τὰς ἀρχάς*). Han giver Thesmotheterne det Hverv at opskrive Lovene og have dem i Forvaring, til de skulde bringes i Anvendelse. Fordringen til skrevne Love som et Værn mod Domernes Vilkaarlighed var altsaa allerede den Gang stillet og fyldestgjort, ikke først ved Drakon.*) At alle Archonterne havde Ret til at fælde Domme selvstændigt, ikke blot, som senere, Retshegemoni, siges udtrykkeligt.

Om Oprindelsen til Areopagos siges paa dette Sted intet. Vi erfare ikke, fra hvilken Tid det fik

*) I Kap. 41 siger Aristoteles dog om Drakons Forfatning: *ἐν ἧ τοὺς νόμους ἀνέγραψαν πρῶτον*.

sine Medlemmer af de afgaaede Archonter. Det kan først være indtraadt, da disse bleve 10-aarige, sandsynligvis først, da de bleve 1-aarige. Af at der ved Siden af Areopagos skulde have været et andet Raad, som Lange og andre formode, er der intet Spor. Der siges af Aristoteles, at Areopagos havde Bestyrelsen af de vigtigste Sager under sig med Forpligtelse til at paase Lovenes Overholdelse og med Ret til at straffe alle, som overtraadte dem. Magten var saaledes i Hænderne paa et livsvarigt eupatridisk Raad, der supplerede sig selv. En Folkeforsamling omtales ikke. Regeringsformen var altsaa gaaet over fra Kongedømme til Aristokrati, og det et Aristokrati af Grundejere. Det øvrige Folk var uden politiske Rettigheder og for en stor Del nedsunken i Armod. Al Grundejendom i Landet var fordelt paa faa Hænder. De smaa Bønders Gaarde bleve, naar disse kom i Knibe, enten pantsatte — thi dette maa vel være Meningen med de saakaldte ὄροι (Hypothekstene), der i et af Solons Digte omtales som anbragte paa Ejendommene — eller gik ligefrem over i de Riges Besiddelse, og de forrige Ejere vare nu disses Forpagtere, som maatte erlægge $\frac{5}{6}$ af Indtægten i Afgift. Mange andre, som vare komne i Gæld, vare ifølge de strenge Gældslove derved endog blevne Trælle. Det første Forsøg paa at skaffe en Forandring var Kylons mislykkede Forsøg paa at blive Tyran. Aristoteles sætter det før Drakons Lovgivning — hvad allerede Busolt (Griechische Geschichte I, S. 504 flg.) gør. — Man har hidtil sat Drakons Lovgivning før Kylons Forsøg, fordi Plutarch i Solons Biografi sætter dette sidste i Forbindelse med Solons Optræden og sætter Epimenides Besøg i Athen kort før Solons Lovgivning. Plutarch fortæller Begivenhederne i følgende Orden 1) Tilbageerobringen af

Salamis, 2) den 1ste hellige Krig, 3) Alkmæonidernes Fordrivelse, 4) Epimenides's Besøg. Men det var først efter lang Strid, at Solon fik Alkmæoniderne til at lade Sagen afgjøre ved en Dom af 300 ansete Mænd. Nogle vare døde, da Dommen faldt, og deres Ben bleve opgravne og bragte ud over Grænsen. Resten maatte gaa i Landflygtighed. Vi vide, at Kylon sejrede i de olympiske Lege 640, og at hans Forsøg faldt i et af de følgende Olympiadeaar. Man har tidligere ved Gætning antaget 612. Drakons Lovgivning sættes af Aristoteles til Aristaichmos's Archontat (Drakon var altsaa ikke Archon eponymos), men det kende vi ikke; af Hieronymos til 621. Selv om man sætter Kylons Forsøg ned til 624, maa der dog være gaaet over 25 Aar, inden Dommen faldt, thi ifølge Plut. Solon 11 var Alkmæon i den 1ste hellige Krig, som sættes 600—590, Atheniensernes Anfører og altsaa endnu i Athen.

Man har hidtil efter Aristoteles Politik II, 9 (12) 9 P. 1274 a antaget, at Drakon ikke forandrede den bestaaende Forfatning, men ifølge Ath. Pol. indførte han netop en Forfatningsreform, som i mange Henseender forberedte Solons.*) Den havde som denne et timokratisk Grundlag. Politiske Rettigheder gav han kun til dem af Borgerne, som kunde tilvejebringe en svær Rustning, den samme Begrænsning, som anføres for Adgangen til Folkeforsamlingen i Aaret 411. Af dem skabte han et nyt Raad paa 401 Personer, som toges ved Lodkastning. Der siges intet om,

*) Det ser ud, som om Aristoteles her stod mod Aristoteles, men dels antage mange, at det 12. Kapitel i Aristoteles's Politik er uægte, dels antages det for tvivlsomt, om Aristoteles er Forfatter til Athen. Politeia.

hvilken Myndighed der tillagdes dette nye Raad. Der siges kun, at hvis en af Buleuterne ikke mødte i Raadets eller i Folkets Forsamling, maatte han give Bøder; hvis han var en Pentakosiomedimne 3 Drachmer. en Hippeus 2 og en Zeugites 1. Altsaa eksisterede disse 3 Formuesklasser allerede den Gang, men om deres første Oprindelse, og hvilken Betydning de havde, høre vi intet. Muligvis brugtes de med Hensyn til Skatteansættelse. Der krævedes rigtignok en vis Formue, som vi senere skulle se, til at opnaa visse Embeder, men den bestemtes paa anden Maade. En Folkeforsamling nævnes her for første Gang, som det synes tilfældig. Vi maa vel antage, at ogsaa den er en Institution af Drakon og identisk med dem, der kunde opvise en svær Rustning, om hvem det siges, at de valgte Embedsmændene. Hvad der menes med, at Buleuterne skulde betale Bøde, naar de ikke mødte i Folkeforsamlingen, er ikke klart. Man kunde være tilbøjelig til at tro, at de ikke blot vare forpligtede til at møde som Medlemmer af den, men at de allerede nu havde at gjøre med dens Sammenkaldelse og Ledelse.

Af Embedsmændene valgtes Archonterne og Tamiai blandt dem, som ejede en ubekæftet og fri Ejendom til mindst 10 Miners Værdi, Strateger og Hipparcher blandt dem, der havde ubehæftet Ejendom til 100 Miners Værdi, de øvrige af dem, der kunde skaffe en svær Rustning. Ved Tamiai forstaas selvfølgelig Finantsembudsmand, vistnok *ταμιαί τῆς θεοῦ*. Strateger have tidligere ikke været omtalte paa denne Tid, og da de senere vare 10 i Tallet, antog man, at de skrev sig fra Tiden efter Kleisthenes. At der var Hipparcher, forudsætter, at der var Rytteri. Gilbert (Handbuch der griechischen Staatsalterthümer

I, S. 305) har uden Grund af Her. 6,112 villet slutte, at Athenienserne 490 endnu ikke havde Rytteri. Han siger endog selv S. 135, at hver Naukrarie paa Solons Tid skulde stille (et Skib og) to Ryttere. Hvordan de udskreves, vide vi ikke; de vare ikke de samme som 2den Klasses Hippeis. Hvilke de andre Embeder vare, siges ikke, maaske de 4 Phylbasileis og Kolakreterne. Der omtales Prytaneis, men Stedet er saa mangelfuldt overleveret, at det intet Bidrag giver til Løsning af det Spørgsmaal, hvem de i Her. 5,71 omtalte Prytaner vare.

Areopagos vedblev at være Lovenes Vogter og at paase, at Embedsmændene regerede i Overensstemmelse med Lovene, og til dette Raad skulde den, som ansaa sig for forurettet, henvende sig (*εἰσαγγέλλειν*), ikke til de 401. Hele den fattigere Del af Befolkningen var fremdeles holdt udenfor Statsstyrelsen, og hvad der var det værste, de strænge Gældslove bleve ved at staa ved Magt. Landejendommene vare som før fordelte paa faa Hænder og de fattiges Kaar ikke forbedrede.

Det var da intet Under, at Stridighederne vedblev. Tilsidst blev det nødvendigt at søge Midler mod Ondet, og man valgte da Solon til Archont (ifølge Diog. Laert. 594) og tillige til Mellemand mellem Partierne og til Lovgiver. Det første Skridt, han foretog, var at ophæve al Gæld, saa vel den offentlige som den private, hvilken Foranstaltning gik under Navn af Seisachtheia. Ifølge Plutarch (Sol. 15) deles Aristoteles's Opfattelse heraf af de fleste Forfattere, men hvem disse ere, siger han ikke, og hvem der er Aristoteles's Kilde, vide vi ikke heller. Plutarch anfører Androtion som Hjemmelsmand for, at Solon kun havde nedsat Renten, og at dette i Forbindelse med en Forandring i Møntfoden var det, der kaldtes Sei-

sachtheia. Ifølge Aristoteles havde derimod Forandringen i Møntfoden intet at gjøre med Seisachtheia; den sidste gik forud for hans Lovgivning, den første fulgte efter den. Det var en rent kommerciel Forholdsregel, og den sættes i Forbindelse med tilsvarende Forandringer i Maal og Vægt. Man maa derfor antage, at Solon virkelig gik saa radikalt til Værks, at han ophævede al Gæld, og det var maaske den eneste Udvej. Den anden Bestemmelse var, at man ikke for Fremtiden maatte tage Debtors Person som Pant (man maatte ikke *δανείζειν ἐπὶ σώμασι*). Desuden siger Solon i et ogsaa af Aristot. citeret Digt, at han borttog Hypothekstenene fra mange Ejendomme (S. 31, Lin. 4), hvad vel vil sige, at de uden videre gaves tilbage til Ejerne ubehæftede, og endelig bleve alle Gældsslaver satte i Frihed (S. 30, Lin. 10).

Først derefter skred han til Ændringen af Forfatningen. For det første bleve alle hidtil gældende Love afskaffede undtagen de, der angik Mord. Der menes vel navnlig Epheternes Institution. Dernæst optog han den allerede bestaaende Inddeling af Folket i 4 Formuesklasser, nemlig Pentakosiomedimner, Hippeis, Zeugiter og Theter. Indtægtsangivelserne ere de sædvanlige (for Zeugiter 200). Beregningerne af en Pentakosiomedimnes Minimalejendom er meget usikker, men den kan vel omtrent svare til de 100 Miner, som ifølge Drakons Bestemmelse krævedes til at være Strateg, medens de 10 Miner for en Archont er en meget lav Census. Alle 4 Klasser havde Adgang til Folkeforsamlingen og til Domstolene. Hvilke Rettigheder denne Folkeforsamling havde, siges ikke. Endvidere indrettede han et Raad, ikke som Drakons paa 401, men paa 400 Medlemmer, 100 af hver af de gamle Phylar. Hvilken Kompetence Raadet havde,

omtales lige saa lidt her som ved Drakon, idet Arist. maaske gik ud fra, at det var de samme Forretninger, som senere de Femhundredes Raad havde. Det have i al Fald nyere Lærde gjort, naar de sige, at de Femhundredes Raad sammenkaldte Folkeforsamlingen og ledede dens Forhandlinger, thi det berettes intetsteds, men maaske vil man finde en Bekræftelse derpaa i hvad der her er sagt om Drakons Raad. Det hedder ogsaa i Almindelighed i nyere Bøger, at Raadet raadsløg forud om alt, hvad der skulde forelægges i Folkeforsamlingen. Det staar i Plutarchs Solon 19, men Gilbert I, 137 antager, at Folkeforsamlingen slet ingen besluttende Myndighed den Gang havde, og at det er noget, som er overført paa det soloniske Raad fra senere Tider, da det gjaldt om de 500. Arist. Pol. 3,11 nævner som Folkeforsamlingens Rettigheder kun at vælge Embedsmænd og modtage deres Regnskab, og vor Arist. taler heller ikke om Folkets besluttende Myndighed, men da han heller ikke nævner nogen anden den tillagt Myndighed, kan man deraf ikke slutte noget. Spørgsmaalet maa altsaa endnu staa som uafgjort.

Som paa den Tid bestaaende Embedsmænd nævner Aristoteles de 9 Archonter, Tamiai, Poleter, de 11 Mænd og Kolakreter. Poleterne vare senere 10 i Tallet, en af hver Phyle, og de 11 Mænd siges ogsaa at være tagne en af hver Phyle med en Skriver. Dette Antal kan først være bleven fastsat, efter at Kleisthenes havde forøget Phylernes Antal til 10. Naar Embederne ere komne frem, vides ikke; kun vidste man, at Kolakreterne tidligt fandtes. Til nogle Embeder havde de tre øverste Klasser Adgang, til andre de to øverste, til enkelte kun 1ste Klasse, f. Ex. til Tamiai og maaske ogsaa Archonter og sikkert Strateger,

skjønt ingen af dem nævnes her, saaledes som ved Drakon. Der siges, at Embedsmændene udtoges ved en Blanding af Valg og Lodkastning. Saaledes valgte f. Ex. de 4 Phylar hver 10 Kandidater til Archontpladserne, og af disse 40 udtoges ved Lodkastning 9. Hvordan man blev Medlem af Raadet, siges ikke. Vi vide nu, at Medlemmerne af Drakons Raad udtoges ved Lodkastning, og det samme var Tilfældet med de Femhundredes Raad i den senere Tid. Det er altsaa en højst sandsynlig Slutning, at det samme gjaldt om Solons Raad, saa at der ingen Forandring har fundet Sted, noget som heller ikke berettes. Det hedder vel nu i de fleste Haandbøger, at det soloniske Raad valgtes af Folkeforsamlingen, men dette har man ganske uden Grund sluttet af Plutarch Solon 9 (Gilb. I, 137), hvor der kun siges, at Solon indsatte de 400's Raad efter at have valgt (*ἐπιλεξάμενος*) 100 af hver Phyle, og allerede Wachsmuth antog, at de toges ved Lodkastning. Det kan derimod være muligt, at Phylernes foreløbige Valg af Embedsmænd foregik i Folkeforsamlingen og at denne ogsaa modtog de afgaaende Embedsmænds Regnskabsaflæggelse. Om den havde besluttende Myndighed, vide vi, som sagt, ikke. Den øverste administrative Magt laa hos de 400 og Embedsmændene. Solon siger i et Digt, at han gav Folket saa megen Magt, som var nok. Om lovgivende Magt er der slet ikke Tale. Den var særlig overdraget Drakon og Solon, og da Solon fastsatte, at hans Love skulde være gyldige i 100 Aar, var ogsaa en lovgivende Magt foreløbig unødvendig.

Archonterne vedblev at udøve deres Dommermagt, ligeledes Epheterne, de sidste i Mordsager. Det har været omstridt, om de, som der siges, vare indsatte af Drakon eller ældre. Solon lod dem bestaa, og i

den senere Tid dømte de paa 4 forskellige Domsteder: Palladion, Delphinion, Phreatto og Prytaneion. Da Poll. VIII, 124 siger, at de dømte paa de 5 Domsteder, og da Areopagos ogsaa omtales som et gammelt Domsted i Mordsager, og da det (Plut. Sol. 19) fremdeles siges, at Drakon aldrig omtaler Areopagos, men kun Epheter, har man ment, at Epheterne oprindeligt dømte paa alle 5 Domsteder, men at Areopagos ved Solon udskiltes som særegt Domsted for Areopagiterne, men Forholdet er meget usikkert, og Aristoteles giver intet Bidrag til Løsningen. Navnet Epheter forekommer slet ikke i dette Skrift, thi S. 145, Lin. 4 er det kun en meget usikker Gisning af Kenyon. Som Domstol i Mordsager omtales Areopagos først S. 44, Lin. 3 f. n., ganske tilfældigt. Ved Solon omtaler Aristoteles det ikke som saadan. Der siges kun, at Solon satte Areopagos til at holde over Lovene og Forfatningen med Magt til at straffe dem, der forsyndede sig, navnlig mod Forfatningen, og at tilkende Bøder uden at angive Grunden.

Aristoteles omtaler ved Solon ogsaa, at hver af de 4 Phyler var inddelt i 3 Trittyer og hver af disse igen i 12 Naukrarier. Herodot 5,71 omtaler Naukrarernes Prytaner som styrende Athen paa Kylons Tid, men Thuk. 1.26 retter ham og siger, at det var Archonterne. Man har med Urette af Photios sluttet (Gilbert I, 134), at Aristoteles skulde have sagt, at Solon havde opfundet Navnet Naukrarie, og derfor antaget, at Institutionen skrev sig fra ham. Det staar heller ikke i dette Skrift af Aristoteles. Tvertimod omtales Inddelingen af Phylerne i Trittyer og Naukrarier og de sidstes Forstandere Naukrarerne snarest som en iforvejen bestaaende Institution. S. 56, Lin. 2 flg. siges, at Kleisthenes afløste dem med Demer og Demarcher

(sml. Photios hos Gilbert), saa at Inddelingen vel var stedlig. Naukrarerne besørgede efter Aristoteles Opkrævning og Udbetaling af Naukrariernes Indtægt og Udgift, og hermed stemmer Hesychios *ναύκλαροι* (sic) og Poll. VIII, 108 (Kenyon S. 23, Note). Den sidste tilføjer, at hver Naukrarie stillede 2 Ryttere og 1 Skib, og i Bekker Anekdotia 283 kaldes de *οἱ τὰς ναῦς παρασκευάζοντες καὶ τριηραρχοῦντες καὶ τῷ πολέμαρχῳ ὑποτεταγμένοι*.

Som Solons 3 mest folkelige Institutioner fremhæver Aristoteles 1) at ingen maatte udlaane Penge mod Pant i Debtors Person, 2) at enhver, der vilde, kunde optræde som Anklager paa andre forurettedes Vegne, 3) at der kunde appelleres til den nye Folkedomstol. Aristoteles er med Hensyn til det sidste Punkt i fuld Overensstemmelse med Plut. Solon 18, som siger, »at det i Begyndelsen viste sig betydningsløst, men senere meget vigtigt, thi de fleste Stridspunkter kom ind under Dommernes Afgørelse. I alle de Sager nemlig, hvori Solon havde givet Magistraterne Ret til at dømme, kunde der appelleres til Folkedomstolen.« Paa den vidtløftige Strid, der er ført om disse Folkedomstoles Omfang og Magt, er der ikke Anledning til at gaa ind, da Aristoteles intet Bidrag giver til dens Løsning.

Solons Forfatning fulgte i adskillige Punkter Dracons, men gik i andre videre i folkelig Retning, og den tog Gældsspørgsmaalet meget radikalt. Dette bragte imidlertid ikke Ro til Veje. Han siger i sine Digte, at Almuen ikke var tilfreds med, hvad den havde faaet; den vilde have haft en Omfordeling af Jorderne foruden Afskaffelse af Gælden; Adelen var misfornøjet, da den havde lidt Skaar baade i sin politiske Indflydelse og sin Ejendom. Det varede da heller ikke længe,

efter at Solon havde forladt Athen, inden Stridighederne mellem Partierne udbrød paany. I det 5te Aar efter Solons Archontat valgte de ingen Archont (590), og atter i det 5te Aar derefter gjentog sig det samme (586). I det 5te Aar endelig derefter (582) blev Damasias valgt til Archont og fastholdt sin Magt hele 2 Aar og 2 Maaneder, saa at det ser ud, som om han vilde usurpere en Art Tyrani, men saa blev han med Vold berøvet sin Stilling. Derpaa blev man enig om at vælge 10 Archonter, 5 af Eupatriderne, 3 af Agroikoi (efter Hesychios maa det antages at have været et andet Navn paa Georgoi eller Geomoroï) og 2 af Demiurgoi, idet man vendte tilbage til den Inddeling i 3 Stænder, som tillægges Theseus, og som tidligere havde ligget til Grund for den politiske Magtfordeling, og gav Eupatriderne Halvdelen af Pladserne. Disse 10 Mænd styrede Staten Aaret efter Damasias's Fordrivelse (580). Men Stridighederne vedblev, og der dannede sig tilsidst 3 politiske Partier, nemlig Pedæerne, det oligarchiske Parti under Lykurgos, Paralierne, et Mellemparti under Megakles, Alkmæons Søn — Alkmæoniderne vare altsaa komne tilbage til Athen maaske ifølge den i Plutarchs Solon 19 omtalte Eptimilov — og Diakrierne, Folkepartiet under Peisistratos. Til ham sluttede sig ikke blot den egentlige Almue, som haabede at opnaa mere, end den havde faaet ved Solon, men ogsaa Folk, der havde mistet deres Ejendom ved Ophævelsen af Gælden, og andre misfornøjede. Aristoteles skildrer hvorledes Peisistratos bemægtigede sig Eneherredømmet og med forskellige Afbrydelser beholdt det til sin Død, paa den os iforvejen bekendte Maade. Tidsangivelserne for de forskellige Afbrydelser stemme hverken indbyrdes eller med de tidligere bekendte. Peisistratos's

Regering skildres som mild og retfærdig. Han søgte at holde Folket i godt Lune bl. a. ved at fremme Agerdyrkningen ved Pengehjælp, hvorved han ikke blot gavnede de mindre Landmænd, men ogsaa sig selv, idet han tog Tiende af Afgrøden (saaledes ogsaa Zenob. 4,76; Thuk. 6,54: *εὐχοστῆς*).

Ogsaa Fremstillingen af Hippias og Hipparchos og Tyrannernes Fordrivelse stemmer omtrent med den almindelige. Alkmæoniderne vendte tilbage, og Partikampene begyndte igen mellem Alkmæoniden Kleisthenes og Isagoras, som hørte til en anden fornem Slægt og var en Ven af Tyrannerne. De oligarchiske Hetærier sluttede sig til ham, hvorfor Kleisthenes søgte en Støtte i Folkepartiet, som Alkmæoniderne havde befriet fra Tyrannerne. Isagoras henvendte sig da til sin Gæstevæn Kong Kleomenes af Sparta. Denne sendte først en Herold til Athen og forlangte de besmittede Alkmæoniders Fordrivelse. Men da Kleisthenes derpaa frivillig forlod sit Fædreland, kom Kleomenes med en lille Hær, besatte Athen og vilde lægge Magten i Hænderne paa Isagoras og hans Parti, men de Firehundredes Raad vilde ikke lade sig afsætte. Kleomenes maatte igjen drage bort, og Kleisthenes vendte tilbage til Athen som det sejrende Folkepartis betroede Fører mod Tilhængerne af de Tyranner, som Alkmæoniderne havde faaet fordrevet.

I det 4de Aar efter Tyrannernes Fordrivelse under Isagoras's Archontat (ifølge Dionys. Hal. var han Archont 508. Ma. Par. sætter ham ogsaa 508, men det er efter dets Beregning 507, og det 4de Aar efter 510 er efter græsk Udtryksmaade ogsaa 507) iværksatte Kleisthenes nu sin politiske Reform (ifølge Herodot var det strax efter Tyrannernes Fordrivelse før Isagoras's Henvendelse til Sparta). Han begyndte med at opløse de 4 gamle

Phyler og dermed alle de Tilknytningspunkter, som de i dem værende Slægter (*γένη*) havde til hinanden. I Stedet for dem dannede han en ny Art Phyler, 10 i Tallet, som ikke kom til at svare til nogen Underafdeling af de ældre f. Ex. de 12 Trittyer, men blandede de før sammenhørende Slægter mellem hinanden og dertil optog et Antal nye Borgere, som hidtil ikke havde hørt til Phylerne, altsaa ikke havde haft politiske Rettigheder. Hele Landet deltes i 30 Dele, af hvilke de 10 laa i Omegnen af Byen, 10 i Paralia og 10 inde i Landet. Disse 30 Dele kaldtes Trittyer og bleve ved Lodkastning fordelt paa de 10 Phyler, 3 til hver Phyle. Hver af de 30 Dele bestod igen af et vist Antal Demer, hvis Tal ikke angives. Vi kende 174 Navne paa saadanne Demer. De Demer, som hørte til samme Phyle, laa spredte om i Landet. Denne Forandring var Hovedkendemærket for Kleisthenes's Forfatning, og efter denne Indretning afpassedes nu alle Institutioner. Raadet kom til at bestaa af 500 Medlemmer, 50 af hver Phyle. Om dets Competence og Pladsernes Besættelse siges intet, men de besattes sikkert som før og siden ved Lodkastning. Lige saa lidt faa vi nogen Underretning om Folkeforsamlingens Myndighed. Dens besluttende Myndighed omtales slet ikke. Dens vælgende Myndighed er uklar. Strategerne valgtes i et Antal af 10, en af hver Phyle. Der tilføjes: »men Polemarchen var hele Hærens Fører«, hvilket ej ret stemmer med Herodots Beretning om Polemarchens Stilling 490 som den 11te stemmegivende ved Siden af Strategerne. Ifølge Herodot 6,109 var Polemarchen taget ved Lodkastning (*ὁ τῷ κράτι λαχὼν Ἀθηναίων πολεμαρχεῖν*). Der har allerede tidligere været ytret Tvivl om Rigtigheden heraf, og dette bestyrkes af Aristoteles. Vel er det paagældende Sted S. 59, Lin.

7 flg. korrump, saa at der ikke kan drages nogen sikker Slutning deraf, men det er rimeligt, at der S. 60, Lin. 1 i Stedet for *πεντακοσίων* skal læses *πεντακοσιομεδίμων**) og i Stedet for *τοῖς τότε*, saa at der kommer til at staa, at »Athenerne under Telesinos's Archontat udtog de 9 Archonter phylevis ved Lodkastning blandt dem, der af Demoterne iforvejen vare valgte af Pentakosiomedimnernes Tal, hvilket da skete første Gang efter Tyranniet, medens alle de tidligere vare valgte«. Er dette rigtigt, saa maa der være foregaaet den Forandring, at Lodkastningen var opgivet og Valg alene anvendt under Tyrannerne — at der var Archonter vide vi af Thuk. 6,54, som siger, at Tyrannerne altid sørgede for, at en af dem beklædte dette Embede — og at denne Fremgangsmaade fastholdtes, indtil man under Telesinos's Archontat vendte tilbage til den soloniske Methode med Blanding af Valg og Lodkastning. Vi vide ikke sikkert, naar Telesinos var Archont; det var sandsynligvis 486, men i ethvert Fald efter 490. Andre Embedsmænds Valg omtales ikke.

Derimod omtales Indførelsen af Ostrakismos 2 Aar efter Slaget ved Marathon. Der siges, at den var rettet mod de mægtige navnlig Peisistratidernes Tilhængere, idet man var bange for, at de skulde føre Hippias tilbage, hvad Marathon havde vist, at der kunde være Fare for; navnlig mod en Slægtning af Peisistratos, Hipparchos, Søn af Charmos, Partiets Fører, som ogsaa var den første, mod hvem den anvendtes (487). Ogsaa andre af Partiet ostrakiseredes, men snart gik det ogsaa ud over Folk udenfor dette f. E. Xanthippos

*) Denne Konjektur er mig meddelt af Professor Gertz, som har vist mig den Velvillie at gennemlæse mit Manuskript og meddele mig adskillige Bemærkninger.

og Aristides (48 $\frac{1}{3}$). Der siges, at man blot fjernede disse Mænd, fordi de vare for store. Og sidst i 481 eller først i 480 kaldte man dem alle tilbage igen paa Grund af Xerxes's Angreb, ifølge Plut. Arist. 18, da han drog gennem Thessalien og Bøotien mod Attika. Det synes altsaa at være urigtigt, naar Herodot fortæller, at Aristides endnu var under Ostrakismos, da Slaget ved Salamis stod.

Aristoteles fortæller ligesom andre, at Themistokles foranledigede, at Indtægten af Bjergværkerne ikke fordeltes blandt Borgerne, men anvendtes til at bygge de Skibe for, med hvilke der kæmpedes ved Salamis; men at disse hans Bestræbelser mødte Modstand hos Aristides, og at Ostrakismen maatte dømmes mellem dem, siges der intet om. Iøvrigt fremstilles de som ivrige politiske Modstandere. Dog siges de i Forening at have bygget Muren om Athen, hvilket ellers kun tillægges Themistokles. Derimod tillægges Stiftelsen af det deliske Forbund, som henlægges til det 3die Aar efter Slaget ved Salamis, da Timosthenes var Archont, (478), og Ordningen af samme Aristides. Derefter fortælles om ham følgende. I Modsætning til Peisistratos, som søgte at hæve Landbruget og hindre de smaa Landbrugere i at flytte til Byen, raadede Aristides dem til at flytte fra Landet og bo i Byen, thi der vilde de kunne faa deres Underhold dels ved at gøre Krigstjeneste, dels ved at give sig af med de offentlige Anliggender. Og det gjorde de ogsaa, og saaledes skete da Begyndelsen til, hvad vi senere se under Perikles. Aristoteles siger her, at mere end 20000 Mennesker levede af Statens Indtægter, noget, som dog først kan gælde om en senere Tid. Thi han nævner blandt dem de 6000 Dommere, men vi vide baade af andre og af Aristot. selv (S. 75, Lin. 12, 13) at det først var Pe-

rikles, som indførte Dommerløn; og i al Fald var der paa denne Tid neppe endnu 6000 Heliaster*). Noget lignende gælder om de øvrige Klasser, han opregner, saavel af Folk, der paa forskellig Maade gjorde Krigstjeneste, som af Folk, der vare i civil Gerning, blandt dem ikke blot de 500 Buleuter, men ogsaa henved 1400 Embedsmænd (*ἀρχαὶ ἐνδημοὶ εἰς 700* og *ἀ. ὑπερόριοι εἰς 700*). Det fremgaar af dette Sted og af Kap. 62, at Embedsmændene, endog Archonterne, fik Dagpenge, hvad man hidtil ikke har antaget. Kleisthenes's Reform og den deraf følgende Udvikling af Folkeherredømmet havde meget forringet Areopagos's Betydning, men Krigen gav det Lejlighed til igen at hæve den i al Fald moralsk. I det kritiske Øjeblik før Slaget ved Salamis vare Strategerne tilbøjelige til at opgive alt og raadede enhver til at frelse sig, saa godt han kunde. Da gav Areopagos en Pengegave til enhver, som vilde gaa ombord, og frelste derved Athen. Areopagos's Overvægt holdt sig om end stadig synkende, til Ephialtes rettede det Angreb paa dette Raad, som endte med, at han under Konons Archontat 462, som Aristoteles siger, berøvede det alt, hvad der var tillagt det, hvorved det var Forfatningens Vogter, og overdrog noget deraf til de Femhundredes Raad, andet til Folkeforsamlingen (*τῷ δήμῳ*) og Dikasterierne.

*) Fränkel: Die attischen Geschwornengerichte har søgt at vise, at det almindelig antagne Tal paa Heliasterne 6000 er meget for højt i Forhold til Attikas Befolkning, og at det ikke af Aristoph. Vesp. v. 660 flg. fremgaar, at dette paa Aristophanes's Tid var et fastsat Tal for Heliasterne, men kun en Betegnelse for Summen af alle politisk myndige atheniske Borgere. Tallet 6000 findes dog ogsaa hos Suidas og Phot. s. v. *πρυτανεῖα* og nu hos Aristoteles, fra hvem de to andre muligvis have det.

Vore hidtidige Kilder betegne Ephialtes's Reform som en betydelig Forringelse af Areopagos's Omraade som Domstol. Philochoros og Androtion sige (Gilbert I S. 137 og 149), at Areopagiterne tidligere vare Dommere over næsten alle Forseelser og Lovovertrædelser, og af Plutarch Kimon 15 og Perikles 9 erfare vi, at Ephialtes berøvede Areopagos næsten alle *κρίσεις*, og at Kimon forgæves søgte *πάντων ἄνω τὰς δίκας ἀνακαλεῖσθαι*. Det eneste, Areopagos beholdt, var visse Mordsager (*Εφιάλτης μόνα κατέλιπε τῇ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῇ τὰ ὑπὲρ τοῦ σώματος* (Philochoros fragm. 141 B.) navnlig, som vi erfare af Dem. 23,24 og af Arist. Athen. Pol. S. 144, Lin. 5 flg., Sager, der angik forsættigt Drab, Forgiftelse og Mordbrand. Vi komme da til det Spørgsmaal, hvad det var for Sager, som Areopagos mistede, men der omtales, naar netop undtages Mordsager, kun en nemlig *γραφὴ ἀργίας* (Plut. Solon 22). Da dette Spørgsmaal saaledes ikke kunde besvares, mente de fleste nyere, at det, der fratoges Areopagiterne, var den Ret, de havde til at føre Opsyn med Lovenes Haandhævelse og Borgernes Beskæftigelser, og at dette var saa, bekræftes nu af Aristoteles, som Side 69, Lin. 10 siger, at Areopagos i Aaret 462 mistede alle de Rettigheder, hvorved det var Forfatningens Vogter. Denne dets Funktion omtales oftere af Aristoteles. Der siges, at det skulde sørge for Forfatningens Bestaaen (*τοὺς ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου συνισταμένους ἔχειν* S. 25, Lin 2) og Lovenes Haandhævelse og føre Opsyn med Embedsmændene; det havde Ret til at straffe enhver Forsyndelse mod god Orden, og enhver, der blev forurettet, kunde anmelde det (*εἰσαγγέλλειν*) for Areopagos. Det maa være disse Rettigheder, saadanne *κρίσεις*, som fratoges Areopagos, om hvilke Aristoteles (S. 70, Lin 1) siger, at nogle gik over til de Femhundredes

Raad, nogle til Folkeforsamlingen og nogle til Dikasterierne. Virkelig se vi ogsaa, at Klager over visse Forbrydelser, som Klageren ikke kunde eller vilde bringe for de ordinære Domstole, bragtes for de Femhundredes Raad eller for Folkeforsamlingen. I Tilfælde af at Forbrydelsen var ringere, havde Raadet Ret til at ikende en Mulkt af indtil 500 Drachmer. Vigtigere Sager overdroges enten til de ordinære Dikasterier eller paadømtes af Folkeforsamlingen selv; blandt saadanne Sager nævnes særligt Sammensværgelser til at styrte Demokratiet, Højforræderi o. a. lignende som Genstand for νόμος εισαγγελτικός (Gilbert I S. 290), og saavidt vi kunne se, forekomme slige Sager først efter 462, saa at det ikke er usandsynligt, at det er dem, som tidligere kom for Areopagos.

Aristoteles fortæller her, at Themistokles, som selv var Medlem af Areopagos (han havde altsaa været Archont, om end Aaret er tvivlsomt) var anklaget for Medismos og skulde dømmes af Areopagos, hvorfor han ønskede det styrtet. Han bildte derfor Ephialtes ind, at Areopagos vilde lade ham gribe og angav dernæst for Areopagos, at nogle Folk havde sammensvoret sig, om at styrte den demokratiske Forfatning. Han førte da, under Skin af at overraske de Sammensvorne, nogle Areopagiter til det Hus, hvor Ephialtes opholdt sig, og magede det saa, at Ephialtes tydeligt fik at se, at han gik og samtalede ivrigt med dem. Denne antog da, at det var sandt, at han skulde gribes og flygtede til et Alter. I denne Anledning samlede de Femhundredes Raad sig, og da optraadte Themistokles og Ephialtes med en Anklage mod Areopagos, først i selve Raadet og saa i Folkeforsamlingen, indtil de fik deres Krig igennem. Det er let at se, hvor urimelig og usammenhængende den hele Fortælling er, som

tilmed ingen Historiker kender. Den er heller ikke til at bringe i Samklang med Kronologien. Vi vide af Thukydid, at Spartanerne efter Pausanias's Død (som i Almindelighed sættes til omkring 470) sendte Gesandter til Athen og beskyldte Themistokles for Deltagelse i Pausanias's Forræderi, og at denne, der den Gang levede som ostrakiseret i Argos, flygtede først til Kerkyra, saa til Admetos i Epeiros, saa til Alexander i Makedonien og derfra videre tilsøs. Hans Skib blev da af en Storm drevet hen til Naxos, som den Gang var falden fra Athen, og blev belejret af en atheniensisk Flaade. Om denne Belejring fortæller Thuk. 1,98 og siger saa 1,100: »Derefter kom Slaget ved Eurymedon«. Hos Aristoteles finde vi Themistokles endnu i Athen i Aaret 462 eller ganske kort før som anklaget for Perservenskab, medens han ifølge Thukydid var i Argos, da Anklagen for Deltagelse i Pausanias's Forræderi kom, og flygtede derfra. Kenyon maa derfor lægge hans Ostrakisering til efter 462, men da kommer han til Naxos tidligst 461, og saa er der slet ingen Tid til Kimons Sejr ved Eurymedon, Toget til Thasos, til Sparta og til hans Tilbagekomst fra Sparta, Begivenheder som alle falde efter Naxos's Belejring og før Ephialtes berøvede Areopagos dets Magt. Beretningen om Themistokles som Ephialtes's Hjælper er en af de mange Krøniker, som cirkulerede om Themistokles's Snedighed og Upaalidelighed. Historien fortælles i Dindorfs Udgave af Scholier til Isokrates i en anden Form, nemlig at Themistokles og Ephialtes skyldte Staten Penge og af Frygt for, at Areopagos skulde dømme dem til at betale. angreb denne Institution. Dette forøger ikke Beretningens Troværdighed, men viser, at den hørte med til Skandalehistorier i Athen.

Derimod nævner Aristoteles ikke Perikles som Deltager i Ephialtes's Reform, men siger først i Kapitel 27, at han berøvede Areopagos nogle Rettigheder, saa at det ser ud, som om det hørte til en senere Tid. Han blev i al Fald efter Ephialtes's Død den ledende Statsmand, og nu gik det rask fremad med Demokratiet. Da Perikles ikke som Kimon havde en fyrstelig Formue og ikke ved Hjælp af egne Midler kunde skaffe sig Indflydelse, brugte han dertil Statens Midler, idet han gav Betaling for næsten al Deltagelse i Statens Styrelse og søgte at give saa mange som mulig Lejlighed til at deltage i den.

Da Plutarch Aristid. 22 fortæller, at Aristides foreslog at give alle Borgere Adgang til at opnaa Archontatet, har man antaget, et det virkelig blev saa; det stemmer dog ikke med Aristoteles. At kun Pentakosiomedimnerne havde Adgang til Archontatet ifølge Solons Bestemmelse synes at fremgaa af, at baade ved Drakons og Solons Lovgivning Archonter og Tamiai stilles sammen (Archonter først), og at Tamiai tages af Pentakosiomedimnerne. At det gjaldt om Archonterne, har man ogsaa hidtil sluttet af Plut. Arist. 1, hvor der siges, at Aristides var Archont og hørte til Pentakosiomedimnerne, og er den til Side 60, Lin. 1 gjorte Konjektur *πεντακοσιομεδίωνων* rigtig, er det ogsaa et Vidnesbyrd derfor. Men nu fortæller Aristoteles S. 73, Lin. 10, at det i det 6te Aar efter Ephialtes's Død bestemtes, at de Mænd, blandt hvilke Archonterne skulde tages ved Lodkastning, ogsaa kunde vælges blandt Zeugiterne, og at den første Zeugit, som beklædte denne Post, var Mnesitheides 457, medens alle før ham vare Hippeis eller Pentakosiomedimner. Heraf synes at fremgaa, at begge de to øverste Klasser fra Solons Tid havde Adgang til Archontatet.

Var det ikke saa, har Aristoteles glemt at fortælle eller intet fundet om, naar Hippeis fik Adgang. Kenyon mener, at det kan ligge bagved Plutarchs Beretning om Aristides, men i Plutarch staar, at Aristides foreslog at alle skulde have Adgang. Aristoteles siger udtrykkelig, at Theterne aldrig fik lovlig Ret til Archontatet, men at de faktisk kunde komme paa Valg, naar de erklærede, at de havde Zeugitformue: altsaa ved en Omgaaen af Loven.

Det hedder i Haandbøgerne, at Theterne vare udelukkede fra Adgang til det soloniske Raad. Dette har man sluttet af Plut. Sol. 18, hvor der siges, at de vare udelukkede fra ethvert ἀρχή, hvortil nu kommer Aristot. S. 20, Lin. 9—10, hvor det samme staar, idet Ordet ἀρχή hos Athenerne ikke blot betegner det egentlige Embede, men ogsaa Stillingen som Buleut (f. E. Plat. Apol. cap. 20: ἄλλην μὲν ἀρχὴν οὐδευίαν ἠρξά ἐν τῇ πόλει, ἐβούλευσα δέ), og det er i og for sig sandsynligt. At Theterne senere havde Adgang til Raadet er ogsaa almindelig antaget, og det kan neppe betvivles, at de kunde blive Buleuter om end ved en Omgaaen af Loven ligesom ved Archontatet, idet hos Aristot. S. 21, Lin. 1—2 Ordet ἀρχή vel ogsaa omfatter Buleutstillingen. Men det fortælles intetsteds, at denne Ret er tilstaaet dem.

En anden Forholdsregel, som Aristoteles tillægger Perikles, var Indskrænkningen af Retten til at være Borger til dem, der kunde bevise attisk Herkomst paa begge Sider. Ellers gennemførte Perikles ikke Forfatningsreformer, men benyttede den bestaaende Forfatning til at lægge Magten i Folkets Hænder. Der skete vel ikke større Ulykker, saalænge han styrede, men det var dog ham, der førte ind paa det Skraaplan, ad hvilket Athen gik sin Undergang i Møde. Efter Perikles's

Død faldt Ledelsen i Hænderne paa Mænd uden Grund-sætninger og uden Kløgt, som kun gik ud paa at hæve sig selv ved at føje og smigre Folket. Af de ledende Statsmænd skænker Aristoteles Nikias og tildels Theramenes nogen Anerkendelse. Omtalen af den sidste fører til en meget vidtløftig Beskrivelse af den kortvarige Reform af 411*). Aristoteles skildrer, hvordan Oligarchiet havde tænkt sig den fremtidige Sammensætning af de Firehundredes Raad. Den er meget kunstig, men uklar og af liden Interesse, da den aldrig kom til Anvendelse. Thi det Raad af 400 Mænd, som styrede den korte Tid, var efter Aristoteles fremkommen saaledes, at Medlemmerne af de 10 Phylar valgte et ikke angivet Antal, hvoraf saa toges 40 for hver Phyle; efter Thukydid ved en Art Kooptation, idet Folket valgte 5 Mænd, der igen valgte 100, af hvilke 100 enhver igen valgte 3, og disse 100 + 300 skulde føre Regeringen. De to Beretninger ere ganske forskellige, og det ser næsten ud, som om Thukydid har haft den fremtidige Besættelse i Tanken.

Aristoteles oplyser kun lidt om Begivenhederne mellem de Firehundredes Fald og Enden paa den peloponnesiske Krig. Heller ikke afviger hans Fremstilling af de 30 Tyranners Regering fra den almindelige Fremstilling i Hovedpunkter. Xenophon fortæller, at man havde vedtaget den Lov, at ingen af de 3000 maatte lide Døden uden at være dømt af Raadet, medens de 30 Tyranner kunde lade dem henrette, som ikke stod paa de 3000's Liste, og at saa Kritias med Raadets Indvilgelse slettede Theramenes af Listen for

*) En af Bestemmelserne var, at ingen Embedsmænd fik Løn, saalænge Krigen varede, med Undtagelse af de 9 Archonter og de fungerende Prytaner. Disse oppebar 3 Oboler om Dagen.

at kunne lade ham henrette. Aristoteles fortæller, at Raadet vedtog to nye Love, den ene at de 30 Tyranner kunde lade dem henrette, som ikke stod paa de 3000's Liste, den anden, at de Mænd stod udenfor den bestaaende Forfatning, som havde nedrevet Muren paa Eetioneia*) eller vare optraadte som Modstandere af de Firehundrede**), der havde indført det forrige Oligarchi. Ved den sidste Lov stilledes altsaa Theramenes udenfor Rettens Beskyttelse og kunde henrettes. Har Aristoteles Ret, som der er al Grund til at antage, falder hele den dramatiske Scene i Xenophon Hell. II, 3,51 og flg. bort. Dernæst ordner Arist. Begivenhederne anderledes end Xenophon og Diodor, idet han først lader Thrasybulos besætte Phyle og de 30 Tyranner være uheldige mod ham, dernæst de to Love give og Theramenes henrette, saa alle Borgerne afvæbne med Undtagelse af de 3000 og saa først den spartanske Harmost med den lakedaimoniske Besætning komme til Athen, lige før de fra Phyle besætte Munychia. Aristoteles's korte Skildring af de 10 Mænds Regering, som afløste de 30, giver enkelte nye Ting. Skønt de vare indsatte med det Hverv at gøre Ende paa Borgerkrigen, sendte de dog Gesandter til Lakadaimon for at faa Hjælpetropper og laane Penge. Da dette vakte almindelig Uvillie, og de vare bange for at blive styrtede, begyndte de ligesom de 30 paa at terrorisere og lod en anset Mand henrette, støttede af Kallibios og nogle af Ridderne. Men hele Folket sluttede sig til dem i Peiraius og Munychia, som sejrede,

*) De Firehundrede byggede paa Landtungen Eeteoneia, som mod Nord behersker Indløbet til Peiraieus, en Skandse; men den blev snart ødelagt af Folkepartiet under Theramenes's Førelse.

***) Det ᾗ, der S. 97, Lin. 9 staar først i Linien, bør udslettes.

afsatte de ti Mænd og indsatte andre 10 Mænd af dem, som de ansaa for de bedste. Dette andet Kollegium af ti Mænd omtales slet ikke af Xenophon, men det var under deres Ledelse, at Underhandlingerne med dem i Peiraieus indlededes, navnlig af Rhinon og Phayllos. Den endelige Udsoning kom først i Stand, da Pausanias og lidt senere 10 (ifølge Xenophon Hell. II, 4,38: 15) lakedaimoniske Voldgiftsmænd efter hans Ønske kom til Athen. I Modsætning til de første Timænd vare de sidste meget vel ansete i Athen.

Den af Xenophon Hell. II, 4,39 med faa Ord omtalte Overenskomst, der gav Amnesti til alle undtagen de 30 Tyranner, de 11 Mænd og de 10, som havde regeret i Peiraieus, og der gjorde Eleusis til en Stat med egen Regering som Sikkerhedssted for de 30 og deres værst kompromitterede Hjælpere, gives i stor Udførlighed af Aristoteles Kap. 39. Som undtagne fra Amnestien nævnes her ogsaa de første Timænd, som afløste de 30. Med stort Maadehold fjernedes de Vanskeligheder, som opstod i Begyndelsen. Da Roligheden vendte tilbage, var efter Aristoteles's Mening Athens Forfatningshistorie afsluttet.

2. Skoleefterretninger.

I. Eksaminer.

I. Afgangseksamen for studerende Disciple i 1890.

Den skriftlige Del foretoges her, ligesom ved de øvrige lærde Skoler, den 10de, 11te, 12te, 13de og 14de Juni. Den mundtlige Del foretoges i Overensstemmelse med det fra Ministeriet sendte Skema i Forbindelse med Skolens Hovedeksamen (se forrige Aars Program).

Til Afgangseksamen indstillede sig 24 af Skolens Disciple, 14 af sproglig-historisk og 10 af matematisk-naturvidenskabelig Retning og en Privatist af sidstnævnte Retning.

Kandidaternes Navne.	Points i de Fag, som afsluttes i 4. Kl.	Afgangseksamen 1. Den sproglig-				
		Dansk Stil I.	Dansk Stil II.	Dansk mundtl. og Oldnordisk.	Fransk.	Engelsk el. Tysk*.
B. V. A. Erichsen	35 $\frac{2}{3}$	mg. ÷	mg.	ug. ÷	mg. +	*mg. +
A. E. Esmann	32	mg. ÷	g.	mg. ÷	mg. ÷	g. +
C. G. V. Jensen	38 $\frac{2}{3}$	mg. ÷	mg. ÷	mg. +	mg.	ug.
J. C. Jensen	36 $\frac{1}{3}$	mg. ÷	g. +	mg. ÷	mg.	mg. +
A. P. Larsen	36 $\frac{1}{3}$	mg.	mg.	ug. ÷	mg. +	*ug.
S. A. Larsen	38 $\frac{1}{3}$	mg. +	mg.	mg.	mg. +	ug. ÷
J. Madsen	34 $\frac{2}{3}$	mg. ÷	g. +	mg. ÷	g. +	mg. +
H. M. Mikkelsen	36 $\frac{2}{3}$	mg.	mg.	mg.	g. +	mg.
H. E. Mogensen	29	mg.	mg. ÷	g.	g. ÷	mg. ÷
A. M. Nielsen	38	mg. ÷	mg. ÷	ug. ÷	mg. ÷	ug. ÷
J. F. Pedersen	29 $\frac{2}{3}$	g. +	g. +	mg. +	g.	g.
A. Sørensen	30	mg. ÷	g. +	mg.	mg. ÷	*mg.
Erik Thaning	36 $\frac{1}{3}$	mg. ÷	g. +	mg. ÷	g. +	mg.
Georg Thaning	37	g.	g. +	mg. ÷	mg. ÷	ug.

for studerende 1890.

historiske Retning.

Latin skriftl.	Lat. statarisk.	Lat. extempore.	Græsk.	Historie.	Fysik.		Hoved- karakter.	Points.
mg. ÷	mg. +	mg. ÷	ug. ÷	ug.	mg.		<i>Første Karakter.</i>	101 $\frac{1}{3}$
tg. +	mg.	g. +	mg.	mg. +	mg. +		<i>Første Karakter.</i>	87
mg.	mg. +	mg. +	mg.	mg. +	ug. ÷		<i>Første Karakter.</i>	100
g. +	ug. ÷	mg. +	mg.	mg.	mg. ÷		<i>Første Karakter.</i>	94 $\frac{2}{3}$
mg. ÷	ug.	mg. +	ug. ÷	ug.	mg. +		<i>Første Karakter med Udmærkelse.</i>	104 $\frac{2}{3}$
ug. ÷	ug. ÷	ug. ÷	mg. +	ug.	ug.		<i>Første Karakter med Udmærkelse.</i>	105 $\frac{1}{3}$
tg.	mg. ÷	g. ÷	g. +	mg. +	mg. ÷		<i>Anden Karakter.</i>	80 $\frac{1}{3}$
g.	g.	g.	g.	ug. ÷	mg.		<i>Første Karakter.</i>	86 $\frac{2}{3}$
g.	mg. ÷	g. ÷	mg. ÷	g.	g. +		<i>Anden Karakter.</i>	75 $\frac{1}{3}$
g.	mg.	ug. ÷	mg. ÷	ug.	ug. ÷		<i>Første Karakter.</i>	96 $\frac{2}{3}$
tg. +	mg. ÷	g.	g. +	mg.	mg. ÷		<i>Anden Karakter.</i>	79
mg.	mg. +	g. +	mg.	ug. ÷	g. +		<i>Første Karakter.</i>	93 $\frac{2}{3}$
mg.	mg. +	g. +	mg. ÷	mg.	mg.		<i>Første Karakter.</i>	90 $\frac{1}{3}$
tg. ÷	g.	g.	mg. ÷	mg.	mg. ÷		<i>Anden Karakter.</i>	79

2. Den mathematisk-

	Points i de Fag, som afsluttes i 4. Kl.	Dansk Stil I.	Dansk Stil II.	Dansk mundtl. og Oldnordisk.	Fransk.	Engelsk og Tysk*.
A. Hansen	23	mg. ÷	mg. ÷	g. +	mg. +	mg. +
K. Hansen	38	mg. +	mg.	ug.	ug. ÷	mg. +
J. Johansen	28 $\frac{1}{3}$	mg. ÷	g. +	mg. ÷	mg. ÷	*mg. ÷
M. H. C. Knudsen	32 $\frac{1}{3}$	mg. ÷	g. +	mg.	mg.	ug. ÷
M. Munk	27	g. +	g. +	mg. ÷	mg. ÷	g.
E. Petri	22 $\frac{2}{3}$	g. +	g. +	g. +	mg. +	mg. ÷
N. Christoffersen Rise	27	g. +	g. +	mg. ÷	mg.	mg. ÷
S. A. F. C. v. Rosen	19 $\frac{2}{3}$	mg. ÷	mg. ÷	mg. ÷	mg. ÷	g.
G. F. Schroll	25	g. +	g. +	mg. ÷	g. +	g.
C. G. Svendsen	27 $\frac{2}{3}$	g. +	g. +	mg.	mg. +	g. +
Privatist J. P. Jensen	—	mg. ÷	mg.	mg. ÷	mg.	*g. +

naturvidenskabelige Retning.

Arithmetik, skriftlig.	Arithmetik, mundtlig.	Geometri, skriftlig.	Geometri, mundtlig.	Historie.	Fysik, mekanisk.	Fysik, kemisk.	Hovedkarakter.	Points.
mg. +	mg. +	tg. +	mg.	mg. +	mg.	mg. +	<i>Første Karakter.</i>	93 $\frac{1}{3}$
ug.	mg. +	ug. ÷	ug.	ug. ÷	mg. +	ug.	<i>Første Karakter med Udmærkelse.</i>	106 $\frac{2}{3}$
mg. ÷	g.	mg. ÷	tg.	ug. ÷	g. +	mg. ÷	<i>Anden Karakter.</i>	83 $\frac{1}{3}$
ug.	mg. +	ug. ÷	ug. ÷	ug. ÷	mg. ÷	mg. ÷	<i>Første Karakter.</i>	99 $\frac{1}{4}$
ug. ÷	ug. ÷	tg.	mg.	mg. ÷	mg.	g. +	<i>Første Karakter.</i>	84
mg. +	mg. +	mg. ÷	mg. +	mg. ÷	mg. ÷	g.	<i>Første Karakter.</i>	90 $\frac{1}{3}$
g. +	g.	mg. ÷	g.	g. +	tg.	g.	<i>Anden Karakter.</i>	77 $\frac{1}{3}$
mg. ÷	mg.	g. ÷	mg. ÷	mg. ÷	mg. ÷	g. ÷	<i>Anden Karakter.</i>	82 $\frac{2}{3}$
g. +	mg. +	g. ÷	ug. ÷	g. +	mg.	mg.	<i>Første Karakter.</i>	83 $\frac{2}{3}$
mg. +	ug. ÷	g. +	ug. ÷	mg. +	ug.	ug.	<i>Første Karakter.</i>	97 $\frac{2}{3}$
ug. ÷	mg. ÷	tg. +	mg.	ug. ÷	mg. ÷	mg.	<i>Første Karakter.</i>	91 $\frac{1}{3}$

Opgaverne ved den skriftlige Del af denne Eksamen vare følgende:

1. Dansk Stil (bunden Opgave). Om den Literatur, som Reformationsbevægelsen fremkaldte i Danmark.

2. Dansk Stil (fri Opgave). Om Sports Betydning for de unges legemlige og aandelige Udvikling.

3. Fransk Stil. Den 25de Novbr. 885 viste 30000 Normanner sig for Paris om Bord paa¹⁾ 700 Skibe. Efter at have plyndret Paris tre Gange, gjorde de Regning paa for fjerde Gang at komme derind uden Modstand. Men de fandt Staden befæstet og Floden spærret af to Træbroer, som to svære Taarne beskyttede. Grev Eudes og Biskoppen af Paris, Goslin, havde indesluttet sig paa Øen i Seinen med alle Egnens tapreste Folk²⁾, og de opmuntrede Indbyggerne til at kæmpe paa Liv og Død³⁾ i Steden for at lade sig slæbe bort i Trældom af Barbarerne. I to Dage stormede Normannerne det Taarn, som man havde bygget paa den store Bro, men bleve kastede tilbage. Nogle Uger efter begyndte Fjenderne Angrebet igen; men deres Krigsmaskiner bleve sønderslaaede af de belejredes, og alle deres Anstrængelser vare forgæves. En Stigning af Seinen kom dem da til Hjælp, bortrev en

Del af den lille Bro og afskar⁴⁾ Taarnet fra Øen. Tolv Mænd forsvarede sig der en hel Dag, indtil Normannerne satte Ild paa Taarnet. Uagtet de tolv tapre Mænd maatte overgive sig, tabte Pariserne ikke Modet. Det lykkedes hverken Hungersnøden eller Fjendernes Vaaben at overvinde deres Modstand. I Oktober, efter elleve Maaneders Belejring, viste Kejser Karl den Tykke sig endelig med en talrig Hær. Men den fejge Mand gav Barbarerne Penge, samt Tilladelse til at overvintre i Burgund og plyndre dette Land i Ro og Mag.

1) om Bord paa: montés sur. 2) Folk: gens. 3) paa Liv og Død: à outrance. 4) afskære: isoler. Alle Talord skrives med Bogstaver.

4. Oversættelse fra Latin til Dansk. Geometriæ¹⁾ studio non sine causa summi viri multum operæ dederunt. Nam cum sit hæc scientia divisa in numeros atque formas, numerorum quidem notitia non oratori modo, sed cuicumque saltem primis litteris erudito necessaria est. In causis vero vel frequentissime versari solet; in quibus orator si circa summarum computationem²⁾ trepidat, judicatur indoctus. Illa vero pars, quæ ad formas pertinet, et ipsa quidem cadit frequenter in causas (nam de terminis mensuris que sunt lites), sed habet majorem quandam aliam cum arte oratoria cognationem. Jam primum ordo est geometriæ necessarius: nonne etiam eloquentiæ? Ex prioribus geometria probat insequentia, ex certis incerta: nonne idem in dicendo facimus? Denique probationum quæ sunt potentissimæ, lineares³⁾ vulgo dicuntur: quid autem magis oratio quam probationem petit? Falsa quoque veris similia geometrica ratione deprehenduntur. Nam quis non ita proponenti credat: »quorum locorum extremæ lineæ eandem mensuram habent, eorum spa-

tium quoque, quod his lineis continetur, par sit necesse est? At id falsum est; nam plurimum refert, cujus sit formæ ille circuitus, meritoque reprehensi sunt a geometris historici, qui magnitudinem insularum satis significari navigationis ambitu crediderunt. Quid, quod se eadem geometria tollit ad rationem usque mundi? in qua, cum siderum certos constitutosque cursus numeris docet, discimus, nihil esse inordinatum atque fortuitum; quod ipsum nonnunquam pertinere ad oratorem potest. An vero, cum Pericles Athenienses, solis obscuracione territos, redditus ejus rei causis metu liberavit, aut cum Sulpicius ille Gallus in exercitu L. Pauli de lunæ defectione disseruit, ne velut prodigio divinitus facto militum animi terrerentur, non videntur usi esse oratoris officio? Quod si Nicias in Sicilia scisset, non eodem confusus metu pulcherrimum Atheniensium exercitum perdidisset; sicut Dion, cum ad destruendam Dionysii tyrannidem venit, non est tali casu deterritus.

¹⁾ Geometria: a) Matematik; b) (specielt) Geometri. —
²⁾ computatio: Beregning. — ³⁾ linearis: geometrisk.

5. Arithmetisk Opgave.

1. Idet

$$\begin{aligned} p + q &= a, \\ px + qy &= b, \\ px^2 + qy^2 &= c, \\ px^3 + qy^3 &= d, \end{aligned}$$

skal der findes en kvadratisk Ligning, i hvilken baade x og y ere Rødder, og hvis Koefficienter hverken indeholde p eller q .

2. Hvor mange Led er der i den Kvotientrække, hvis Sum er 3,964, naar det første Led i Rækken er $2\frac{1}{2}$, det sidste 5,184?

6. Geometrisk Opgave.

1. To Breddecirkler, hvis sfæriske Afstand er p^0 , begrænse et Bælte, hvis Areal er $\frac{1}{n}$ af hele Jordkuglens Overflade. Hvorledes findes Breddecirklernes sfæriske Afstande fra Ækvator?

Find endvidere Forholdet mellem Rumfanget af den Del af Jorden, der ligger uden for Keglefladen gennem de to Breddecirkler, og hele Jordkuglens Rumfang.

$$\text{Eksp. } p = 90^0, n = \sqrt{2}.$$

2. Find Arealet af den Firkant, der begrænses af Tangenterne til Skæringspunkterne mellem de to Keglesnit, som i et retvinklet Koordinatsystem fremstilles ved Ligningerne

$$b^2x^2 + a^2y^2 = a^2b^2 \text{ og } 2ay^2 = 3b^2 x.$$

3. En Trekant ABC er given. Der skal konstrueres en anden Trekant $A_1B_1C_1$ med samme Areal som den givne, saaledes at $\angle A_1 = \angle A$, og at $A_1B_1 + A_1C_1$ er lig med en given Linje.

7. Beregningsopgave.

I en konveks indskrivelig Firkant ABCD forholde AB, BC og AC sig som $(\sqrt{3} - 1) : 2 : \sqrt{6}$, og Arealet af Trekanten ACD er dobbelt saa stort som Arealet af Trekanten ABC.

Beregn Firkantens Vinkler.

8. Projektionstegning.

En regelmæssig Femkant ligger i den vandrette Billedplan foran den lodrette; en af dens Sider er

vinkelret paa Skæringslinjen mellem Billedplanerne. Tegn Billederne (Projektionerne) af det regelmæssige Flerplanslegeme (Polyeder), i hvilket den givne Femkant er en af Sidefladerne.

2. Almindelig Forberedelseseksamen og 4de Klases Hovedeksamen foretoges i den i forrige Aars Program angivne Orden.

Til almindelig Forberedelseseksamen indstillede sig 6 af Skolens Disciple.

Til 4de Klases Hovedeksamen indstillede sig 32 Disciple, 24 af den sproglig-historiske og 8 af den matematisk-naturvidenskabelige Retning.

Desuden indstillede sig 2 Privatister, som havde bestaaet almindelig Forberedelseseksamen: L. C. Christensen ved Faaborg og Omegns Realskole i Juli 1888 med $126\frac{2}{3}$ Points og J. F. V. Lomholt for Eksamenkommissionen i Kjøbenhavn i Januar 1890 med $95\frac{1}{3}$ Points for at supplere denne Prøve med en Tillægsprøve i Latin, som de bestod henholdsvis med mg. og g., hvorefter begge optoges i 5te Klases m. n. Afdeling. Ved Ministeriets Skrivelse af 24de Oktbr. 1890 tillodes det af særlige Hensyn undtagelsesvis L. C. Christensen at gaa over til den spr.-hist. Retning, naar han underkastede sig 4de Klases Prøve i Græsk snarest mulig, senest inden Begyndelsen af det andet Skolehalvaar. Han indstillede sig til denne Prøve den 19de Decbr. 1890 og bestod den med Kar. ug.

Navnene paa Realisterne og Udfaldet af almindelig Forberedelseseksamen vil ses af følgende Liste.

Almindelig Forberedelseseksamen i 1890.

Navne.	Dansk, mundtl.	Dansk, skriftl.	Engelsk.	Tysk.	Fransk.	Historie.	Geografi.	Naturhistorie.	Naturlære.	Geometri.	Regning, skriftlig.	Arithmetik.	Orden for skriftl. Arbejde.	Points.	Prøvens Udfald
E. L. C. Hay	g.+	g.	mg.÷	g.+	mg.	mg.+	ug.÷	mg.	g.	mg.	tg.÷	g.÷	mg.÷	89	Bestaaet.
H. P. C. A. Leth	g.+	g.	mg.÷	g.		g.	g.÷	ug.÷	mg.+	mg.÷	ug.÷	mg.	mg.	90 $\frac{2}{3}$	Bestaaet.
J. C. U. Maaløe . .	g.+	g.+	mg.÷	g.÷		g.+	mg.	mg.÷	mg.	g.	g.	g.÷	mg.	85 $\frac{2}{3}$	Bestaaet.
L. A. Steensen-Leth	mg.÷	mg.÷	mg.	mg.+	mg.÷	mg.+	g.	g.	mg.÷	g.+	g.+	g.+	mg.÷	100	Bestaaet.
V. Trautner	mg.÷	g.	mg.+	g.÷	mg.÷	g.	tg.+	g.	g.	tg.	mdl.÷	tg.÷	mg.÷	56	Bestaaet.
G. Tychsen	mg.÷	g.	mg.	mg.÷	mg.+	g.+	g.	g.	mg.+	mg.÷	ug.÷	mg.+	mg.	101 $\frac{2}{3}$	Bestaaet.

Til at bestaa kræves 45 (med Fransk 48) Points.

Følgende 8 Disciple have efter bestaaet 4de Klasses Examen i 1890 forladt Skolen.

Navne.	Dansk Stil.	Tysk.	Fransk.	Latin.	Historie.	Geografi.	Naturhistorie.	Arithmetik.	Geometri.	Græsk.	Naturalære.	Points.
F. J. Borum.....	g.	g.	g. +	tg.	g. ÷	g. ÷	g. ÷	tg.	tg.	g. ÷		34 $\frac{1}{2}$
H. J. Christiansen	g.	mg. ÷	mg. ÷	g. +	ug.	mg.	g. +	mg. +	mg. +		mg. ÷	70 $\frac{2}{3}$
J. Dister	mg. ÷	mg. ÷	g.	tg. ÷	mg. ÷	g. ÷	mg.	g. ÷	tg. +	g. ÷		41
C. L. Frydendahl	g. +	mg. ÷	mg.	g. ÷	ug. ÷	mg.	mg. ÷	g.	g.		mg.	64 $\frac{1}{2}$
G. Hansen	tg. +	g. +	g. +	mdl. +	mg.	mg. ÷	g. +	ug. ÷	ug. ÷		ug. ÷	47
J. V. Kjødtt	mg.	mg. -	mg. ÷	g. ÷	ug. ÷	mg. +	mg. ÷	g.	g. ÷	mg. ÷		64 $\frac{2}{3}$
F. Preisler	mg.	mg.	ug.	g.	ug. ÷	mg. ÷	mg. ÷	g. +	mg. ÷		mg.	77 $\frac{1}{3}$
J. F. A. Rasmussen	mg.	mg. ÷	mg. +	g. ÷	mg.	g. ÷	g. ÷	g.	g.		g. ÷	56

Til at bestaa kræves 33 Points.

Opgaverne ved den skriftlige Del af almindelig Forberedelseksamen og 4de Klasses Hovedeksamen vare følgende:

1. Udarbejdelse i Modersmaalet: Hvilket Land jeg helst vilde se, og hvorfor?

2. Engelsk Version (alm. Forb.). Farmer Harley's sheep always used a certain path through a thicket when evening came and they left the downs¹⁾ for home. There might have been easier ways, but these sheep had gone by that path for ten years or more, and sheep like nothing so well as doing the same thing over and over again; and when the leader of the flock does a thing, all the rest of the flock must do the same thing after him. Now it happened that one morning, while the sheep were quietly grazing on the down, a sea-gull²⁾, searching for a place to make a nest, came upon³⁾ the very thicket which the sheep used to cross and made her nest there on the ground. But this spot was directly in the sheeps' path, and when they came trotting home that evening in a long file⁴⁾, crowding⁵⁾ each other as sheep will do, the leading sheep was almost over the brooding⁶⁾ gull before he saw it. He might have trodden on it, not knowing what it was, but the gull did not choose

to be put out of the way in such a manner, and therefore she half rose, spreading her broad wings, flapping⁷⁾ them violently and squeaking⁸⁾ like a half-stifled⁹⁾ locomotive whistle. No rightminded¹⁰⁾ sheep would have trodden on a thing that acted like that, so the leading sheep jumped over the angry gull, and all the following sheep did the same. But, what is still more curious: the same game was repeated every following morning and evening for more than three weeks; the sheep would not give up their usual path, nor would the gull leave her nest as long as she was brooding.

¹⁾ down, Bakke. — ²⁾ (sea-) gull, Maage. — ³⁾ to come upon, at støde paa. — ⁴⁾ file, Række. — ⁵⁾ to crowd, at presse paa. — ⁶⁾ to brood, at ruge. — ⁷⁾ to flap, at baske med. — ⁸⁾ to squeak, at pibe. — ⁹⁾ to stifle, at kvæle. — ¹⁰⁾ rightminded, retsindig.

3. Latinsk Stil (4de Klassen Eksamen).

Af Cæsars Skrift¹⁾ om Gallerkrigen se vi, hvor tapper og krigerisk en Nation Gallerne vare. Samme-
steds have vi læst, at de forðum have boet mellem Oceanet og Rhinen og Alperne. Da disse Lande ikke kunde rumme²⁾ deres uhyre Mængde, droge 300,000 Mennesker ud for at søge nye Boliger³⁾ En stor Del af dem nedsatte sig i Italien, hvor de i Aaret 390 f. Chr. erobrede og afbrændte Rom. Andre førte, efter at have betvunget Pannonien, i mange Aar Krige med Naboerne. Hos disse var Frygten for Gallernes Navn saa stor, at mange købte Fred af dem for store Pengesummer. Kong Ptolemæus af Macedonien var den eneste, som ikke blev forskrækket, da han hørte om Gallernes Ankomst. Han vovede endog at gaa dem i Møde med en lille Hær. Et Gesandtskab fra Dar-

danerne⁴), som tilbøde ham Hjælpetropper, afviste⁵) han overmodigt, idet han sagde, at han til Soldater havde Sønner af dem, som havde tjent under Kong Alexander og gennemvandret⁶) hele Asien som Sejrherrer; det var ude med⁷) Macedonien, dersom saadanne Mænd nu trængte til Dardanernes Hjælp. Faa Dage efter leveres Slaget mellem Macedonerne og Gallerne; hine overvindes og nedsables. Efter at Ptolemæus var bleven taget til Fange haardt saaret, blev hans Hoved afhugget⁸) og baaret omkring over hele Slaglinien, fæstet til⁹) en Lanse. Faa af Macedonerne frelste sig ved Flugt.

1) Skrift = liber (her i Pluralis). 2) at kunne rumme = capere. 3) Bolig = sedes. 4) en Dardaner = Dardanus. 5) at afvise = spernere. 6) at gennemvandre = peragrarere. 7) det er ude med = actum est de. 8) at afhugge = amputare. 9) at fæste til = affigere.

4. Arithmetisk Opgave.

1. Find x og y af Ligningerne.

$$\frac{5}{3x} - \frac{4}{9y} = 9 \text{ og } 27xy = -1.$$

2. En Mand laaner i en Bank 60000 Kr., og efter et Aars Forløb betaler han 3150 Kr. i Rente. Det næste Aar foretrækker han at betale Renten i maanedlige Terminer; hvor meget har han da at betale hver Maaned, naar der skal tages Hensyn til Rentes Rente?

3. En Landmand brugte 5 Aar i Træk hvert Aar det samme Kvantum Korn til Udsæd; og i de 4 sidste Aar høstede han hvert Aar halv saa mange Fold som i det nærmest foregaaende. Hvor mange Fold høstede han det første Aar, naar han i alle 5 Aar tilsammen høstede $6\frac{1}{3}$ Gange saa meget Korn, som han i det hele havde saæet.

Ved n Fold skal forstaas n Gange Udsæden.

5. Praktisk Regning (Alm. Forberedelseseksamen).

1. A køber d. 18. Oktober 10 Obligationer, der hver lyder paa 100 Kr., hvoraf der svares 4 Procent aarlig Rente af deres paalydende Værdi, til Kurs $95\frac{1}{3}$ (∴ han betaler $95\frac{1}{3}$ Kr. for 100 Kr. i Obligationer), og 12 Obligationer, der hver lyder paa 200 Kr., hvoraf svares $3\frac{2}{3}$ Procent aarlig Rente, til Kurs $92\frac{2}{3}$. Hvor meget skal han betale, naar han foruden Købesummen skal betale Renter (simpel Rente) af Obligationerne fra nærmest foregaaende 11te Juni til den Dag, han købte dem? De nævnte Dage regnes ikke med, og hver Maaned regnes for 30 Dage, og altsaa Aaret for 360 Dage.

2. Af 2 Metalblokke, der have Form af Tærninger, hvis Kanter ere givne, a Fod og b Fod, skal ved Sammensmeltning dannes en Kugle. Hvor stor bliver dennes Radius og hvor stor dens Vægt, naar der gives, at Metallets Vægtfylde er c og 1 Kubikfod Vand vejer d Pd.

Ekspl.: $a = 1,2384$, $b = 0,7536$, $c = 11,34$
 $d = 61,8317$.

Tærningens Kubikindhold er k^3 , hvor k betegner Kanten, og Kuglens $\frac{4}{3} \pi r^3$.

6. Geometrisk Opgave.

1. En Hest er tøjret i Kanten af en cirkelformet Eng, og Tøjret er lige saa langt som Cirkelns Radius. Bevis, at Arealet af den Del af Engen, som Hesten kan afgræsse, udgjør mindre end 40 pCt. af hele Engens Areal.

2. To Cirkler, der skære hinanden i P og Q, røre en Vinkels Ben; den enes Røringspunkter med Vinkel-

benene betegnes ved A og A_1 , den andens ved B og B_1 , saaledes at A og B ligge paa samme Vinkelben. Bevis, at Linjen PQ 's Forlængelser gaa gennem Midtpunkterne af AB og A_1B_1 samt at AA_1 , BB_1 og PQ ere parallele.

3. Konstruer en Rhombe, i hvilken den ene Diagonal er lig med Rhombens Side, naar der er givet to Punkter A og B , gjennem hvilke denne Diagonal skal gaa, og et af den anden Diagonals Endepunkter skal ligge i et tredje givet Punkt C .

3. Hovedeksamen for Skolens øvrige Klasser afholdtes i den i forrige Aars Program angivne Orden.

Fredag den 16de Juni 1890 overværede Sanginspektør Sanne en Prøve i Sang af Disciplene.

Tirsdag den 28de April 1891 inspiceredes Gymnastikundervisningen af Gymnastikinspektøren Oberstlieutenant Amsinck.

2. Lærerpersonalet.

Under 23de Maj 1891 blev konstitueret Lærer S. Larsen allernaadigst udnævnt til Adjunkt fra 19de August at regne.

3. Disciplene.

Ved Slutningen af forrige Aars Beretning var Disciplenes Antal 206. Af disse forlod 24 Skolen efter bestaaet Afgangseksamen, 6 efter bestaaet almindelig Forberedelseseksamen og 7 efter bestaaet 4de Klasses Hovedeksamen nemlig F. J. Borum, H. J. Christian- sen, J. Dister, S. Hansen, C. O. Meyling, F. Preisler og I. F. A. Rasmussen. Desuden udgik under Hovedeksamen af 5te Klasse: L. A. Hansen, A. L. Lauesen, O. M. Møller og J. M. Thrige, af 4de Klasse R. Gad og af 1ste Realklasse: C. P. Corneliussen. Af de tiloversblevne 163 opflyttedes af 5te Klasses 19 Disciple 16, af 4de Klasses 23 Disciple 21, af 3die stud. Klasses 30 Disciple 21, af 3die Real- klasses 4 Disciple 3, af 2den stud. Klasses 35 Disciple

31, 2den Realklasses 6 Disciple alle, af 1ste stud. Klassen 38 Disciple 33 og af 1ste Realklasses 8 Disciple 6.

Efter Hovedeksamen overgik en af de i 5te Klasse opflyttede Disciple I. V. Kjødtt, og 1 af de i 3die Klasse opflyttede H. V. Kjødtt til Frederiksborg lærde Skole. Desuden udgik af 1ste Realklasse C. E. K. Monberg og af 3die stud. Klasse K. B. de Nully. Derimod optoges ved Skoleaarets Begyndelse 50, saa at Antallet da var 209.

I Løbet af Skoleaaret optoges 4 nye Disciple og udgik 14: af 1ste stud. Klasse J. Halkier ($3^0/9$ 30), af 3die Realkl. O. Schroll ($3^0/9$ 90), af 2den stud. Klasse H. B. Urban Hansen ($2^3/12$ 90), af 4de stud. Klasse C. L. Frydendahl ($2^3/12$ 90), af 2den stud. Klasse A. Gleerup ($3^0/12$ 90), af 2den stud. Klasse A. T. Harboe ($2^4/3$ 91), af 3die Realklasse J. B. Jørgensen ($2^4/3$ 91), af 2den Realklasse C. F. Jensen ($2^4/3$ 91), af 2den stud. Klasse H. H. Christensen ($2^4/3$ 91), af 3die Realklasse E. C. Clemmensen ($3^1/3$ 91), af 3die stud. Klasse H. C. Haugsted ($3^1/3$ 91), af 1ste stud. Klasse Karl Lund ($3^1/3$ 91), S. af Proprietær L. i Ballum, født $7/8$ 77, opt. $1^0/8$ 90), af 2den Realklasse H. C. H. Windinge ($2^3/4$ 91) og af 2den stud. Kl. H. Michelsen ($2^4/6$ 91), saa at Antallet nu er 199, der ere fordelte paa de forskellige Klasser, som efterfølgende alfabetisk ordnede Liste udviser. Ved de ny optagne ere de fuldstændige Navne, Fødselsdag og Fædrenes Stilling og Opholdssted angivne.

VI Klasse. 1. I. F. Carstensen. 2. I. H. Giersing. 3. V. Grove Rasmussen. 4. M. C. Jessen*. 5. G. Larsen*. 6. H. P. C. Lauridsen*.

*) Hører til den mathematisk-naturvidenskabelige Retning.

7. M. Lollesgaard. 8. V. Møllerup. 9. I. T. Møller. 10. L. F. V. Nielsen. 11. S. Petersen Nygaard*. 12. C. Petersen. 13. H. Rasmussen. 14. L. E. Rasmussen. 15. G. E. Strøbeck. 16. I. P. E. Waidtløw.

V Klasse. 1. M. Andersen. 2. O. C. V. Bendixen. 3. R. M. J. Borum. 4. Johan Christian Bruun (S. af Bager B. i Faaborg, f. $17/9$ 72. Alm. Forb. ved Faaborg Realskole i 1888. Tillægsprøve i Latin og Græsk ved det v. Westenske Institut i 1890). 5. Lars Christian Christensen (S. af Murer C. i Faaborg, f. $10/9$ 70, se Side 38). 6. T. P. Christensen. 7. C. P. Clausen. 8. M. M. Clausen. 9. G. L. M. Dobler. 10. E. Ehnhuus*. 11. A. G. I. Elmquist. 12. I. G. A. Gliemann. 13. P. Hansen. 14. V. G. Hansen. 15. N. C. T. Holme. 16. P. L. H. Juul. 17. Laurits Guttorm Knudsen* (S. af Proprietær K. til Visbye Hedegaard ved Tønder, f. $16/5$ 74; 4de Klasses Eksamen ved Ribe Kathedralskole). 18. S. H. Lauesen. 19. H. Lilienskjold*. 20. Johannes Frederik Valdemar Lomholt* (S. af Lærer L. i Vøjstrup, f. $13/3$ 71, se Side 38). 21. N. Lomholt. 22. C. H. Lorentzen. 23. C. G. C. Madsen. 24. M. M. Madsen. 25. E. Munk. 26. P. A. Møller. 27. C. E. Nissen. 28. P. M. V. Waidtløw.

IV Klasse. a) stud. Disciple. 1. A. V. Andersen. 2. H. Banholt Andersen. 3. B. Balslev. 4. I. L. Balslev. 5. P. E. H. Bang. 6. A. Beck. 7. P. Bülow. 8. K. Christophersen. 9. V. T. Frederiksen. 10. T. H. Gliemann. 11. A. Gottlieb. 12. H. C. M. Hansen. 13. H. O. F. Hansen. 14. Mads Hansen (S. af Gaardmand H. i Trunderup,

*) Hører til den mathematisk-naturvidenskabelige Retning.

f. $2^5/4$ 71). 15. Lars Iversen* (S. af Skibsrheder I. i Skaarupøre, f. $1^4/9$ 74). 16. Jacob Jacobsen (S. af af døde Skomager J. i Rødning f. $5/1$ 72). 17. G. H. Jørgensen. 18. C. S. Larsen. 19. N. L. Madsen. 20. Otto Sidney Møller (S. af Branddirektør M. i Bogense, f. $1^6/9$ 74). 21. L. B. Nielsen. 22. Niels Peder Høgstrøm Nielsen (S. af Snedkermester N. i Lundby, f. $1^8/7$ 75). 23. H. H. Quist*. 24. S. H. A. Raaschou. 25. O. L. Thomsen*. 26. N. E. V. Torup*. 27. A. E. Wiberg.

b) Realister. 1. A. E. A. Lindegaard. 2. R. Steffensen. 3. L. C. M. N. L. Tørring.

III Klasse a) stud. Disciple. 1. F. C. Alstrøm*. 2. J. Andersen. 3. H. S. Andersen*. 4. V. Rothe Holten Mauchenheim, kaldet Bechtolsheim. 5. E. Bülow. 6. P. Bülow*. 7. N. S. Bøgh*. 8. J. C. Clemmensen*. 9. Hans Nielsen Drejø (S. af Skipper D. i Ærøeskøbing, f. $5/4$ 75). 10. A. J. Dyhr. 11. I. V. R. Fauerholt. 12. H. L. Gulstad. 13. H. O. Hansen*. 14. Laurits Frederik Hansen* (S. af Gaardfæster H. i Ladby, f. $2^8/6$ 74). 15. V. Hartnack*. 16. E. M. V. S. v. d. Hude. 17. V. B. Jürgensen. 18. C. E. Krag. 19. T. Langkilde*. 20. K. C. Lassen*. 21. O. V. F. Laub. 22. V. L. Lauesen. 23. M. v. d. Lieth*. 24. K. S. Meyling. 25. P. H. Mikkelsen*. 26. C. E. Mogensen*. 27. Olaf Mohr* (S. af Sognepræst M. til Steenstrup, f. $2/3$ 75). 28. E. V. Møller*. 29. V. C. C. P. Møller. 30. O. V. Møller. 31. G. A. Maaløe*. 32. I. P. A. A. Petersen. 33. I. L. G. Rasmussen. 34. J. Schroll. 35. A. B. Stub. 36. S. Sørensen*. 37. E. Talleruphuus. 38. K. L. Thomsen*. 39. O. B.

*) Hører til den matematisk-naturvidenskabelige Afdeling.

Thomsen. 40. I. S. G. Torup*. 41. O. H. C. Vind.

b) Realister. 1. Otto Grøve Rasmussen (S. af Apotheker G. R. i Odense, f. $\frac{4}{2}$ 76). 2. K. Malmstrøm. 3. O. Petri. 4. O. J. L. Thomsen.

II Klasse. a) stud. Disciple: 1. C. C. J. M. Dannesboe Andersen. 2. J. P. Andersen. 3. R. V. Balslev. 4. Axel Asbjørn Schow Bang (S. af Sognepræst B. til Langaa, f. $\frac{18}{10}$ 77, opt. $\frac{8}{1}$ 91). 5. A. F. Basse. 6. C. A. V. Berleme Nix. 7. H. V. Ehnhuus. 8. H. Enkebølle. 9. C. C. Møhl Hansen. 10. Claus Julius Hansen (S. af Gaardmand Hans Nielsen i Brylle, f. $\frac{24}{3}$ 75, opt. $\frac{1}{5}$ 91). 11. K. Haslund. 12. O. Haslund. 13. S. Haslund. 14. E. L. Heiberg. 15. C. A. L. Haugaard. 16. E. R. B. Jørgensen. 17. O. Budtz Jørgensen. 18. B. M. J. Krogh. 19. E. Langkilde. 20. N. Langkilde. 21. E. Larsen. 22. K. E. Larsen. 23. H. Lindegaard. 24. J. Lollesgaard. 25. M. P. Madsen. 26. N. Nielsen. 27. Christian Magnus Johannes Olrik (S. af Sognepræst O. til Egense, f. $\frac{4}{5}$ 77). 28. Anders Peder Christian Pedersen (S. af Lærer P. i Horne, f. $\frac{7}{9}$ 74, opt. $\frac{1}{5}$ 91). 29. H. O. H. P. Petersen. 30. F. Sørensen. 31. A. H. B. Thomsen. 32. O. Windinge. 33. J. R. Zerlang. 34. O. E. de Falsen Zytphen Adeler.

b) Realister. 1. O. Andersen. 2. C. E. Hansen. 3. H. V. Raaschou. 4. G. Thalbitzer. 5. V. J. P. Tørring.

I Klasse. a) stud. Disciple: 1. Hans Georg Bjerager (S. af Oberstløjtnant B. i Odense, f. $\frac{17}{2}$ 78). 2. Niels Valdemar Borchsenius (S. af Proprietær B. til Blangstedgaard, f. $\frac{4}{12}$ 77). 3. Ignats Carl Breum (S. af Kjøbmand B. i Odense, f. $\frac{1}{1}$ 79). 4.

Carl Andreas Philip Enghoff (S. af Lærer E. i Odense, f. $\frac{7}{6}$ 78). 5. Søren Cornelius Eriksen (S. af Væver E. i Søndersø, f. $\frac{2^2}{6}$ 82). 6. Erik Benedict Fenger (S. af Driftsbestyrer F. i Bolbro, f. $\frac{8}{4}$ 79). 7. Gudmund Bent Grove-Rasmussen (S. af Sognepræst G.-R. til Allerup, f. $\frac{2}{4}$ 78). 8. Johannes Rasmus Hansen (S. af Brændevinsbrænder H. i Odense, f. $\frac{7}{3}$ 79). 9. Emil Jørgen Kampmann Henriksen (S. af afd. Sæbesyder H. i Odense, f. $\frac{10}{10}$ 78). 10. Johannes Valdemar Isidor Højberg (S. af Dyr læge H. i Søndersø Skov, f. $\frac{2^8}{6}$ 78). 11. Hannibal Theodor Helveg Jacobsen (S. af Overretsprokurator J. i Svendborg, f. $\frac{2^9}{5}$ 78). 12. Mads Christian Jørgensen (S. af Indsiddet J. i Lumby, f. $\frac{5}{12}$ 75). 13. Halfdan Kjær (S. af Redaktør K. i Odense, f. $\frac{1^2}{10}$ 76). 14. A. Kjørboe. 15. Hans Christian Knutzen (S. af Smed K. i Nyborg, f. $\frac{1^2}{5}$ 78). 16. Peter Constans Emil Krarup (S. af Sagfører K. i Odense, f. $\frac{3}{8}$ 78). 17. Axel Janus v. d. Lieth (S. af afd. Kjøbmand v. d. L. i Odense, f. $\frac{1}{4}$ 79). 18. Jacob Lollesgaard (S. af Proprietær L. til Mosegaard, f. $\frac{7}{11}$ 78). 19. M. A. M. Madsen. 20. Jørgen Frederik Valdemar Mikkelsen (S. af Lærer M. i Aasum, f. $\frac{9}{9}$ 76). 21. Kristian Emil Nielsen (S. af forhv. Gaardmand N. i Odense, f. $\frac{2^8}{2}$ 79). 22. Hans Peder Bek Pinborg (S. af Lærer P. i Brylle, f. $\frac{2^5}{4}$ 77). 23. Holger Anton Leth Rasmussen (S. af Lærer R. ved Borgerskolen i Faaborg, f. $\frac{9}{3}$ 78). 24. Thorvald Emil Rasmussen (S. af Sagfører R. i Odense, f. $\frac{6}{11}$ 78). 25. Thorvald Seedorff (S. af Distriktslæge S. i Odense, f. $\frac{2^9}{9}$ 79). 26. Oskar Sievertsen (S. af Fabrikant S. i Odense, f. $\frac{3^1}{7}$ 78). 27. Axel Johannes Barnkop Uhl (S. af Toldkon-

trollør U. i Odense, f. $\frac{2}{5}$ 78). 28. Lauritz Frank Worsøe (S. af Handelsrejsende W. i Odense, f. $\frac{20}{6}$ 79).

b) Realister. 1. V. L. Borchsenius. 2. Niels Ove Bøttern (S. af Konsul B. i Nyborg, f. $\frac{4}{3}$ 78, opt. $\frac{27}{10}$ 90). 3. Uffe Clemmensen (S. af Mægler C. i Odense, f. $\frac{23}{11}$ 77). 4. J. C. C. Høybye. 5. Erik Høytrup (S. af Sognepræst H. til Humble, f. $\frac{23}{10}$ 77). 6. Carl Oscar Jentzsch (S. af Bundtmager J. i Odense, f. $\frac{4}{2}$ 78). 7. Vilhelm Knudsen (S. af afd. Ejer af Odense Mælkeforsyning K., f. $\frac{27}{2}$ 78). 8. Valdemar Lauesen (S. af Kjøbmand L. i Odense, f. $\frac{5}{5}$ 78). 9. Flemming Christian Lerche (S. af Amtsforvalter L. i Varde, f. $\frac{7}{7}$ 76). 10. Jacob Saxtorph Mikkelsen (S. af Apotheker M. i Odense, f. $\frac{29}{7}$ 78). 11. Vilhelm Schnakenburg (S. af Kjøbmand S. i Odense, f. $\frac{28}{5}$ 79). 12. Vilhelm Schwanenflügel (S. af Arkitekt S. i Odense, f. $\frac{30}{6}$ 78). 13. H. P. Skytte.

4. Undervisningen.

De 4 nederste Klasser samt 5te Klasse have været delte i alle Fag*).

Fagene have været fordelte saaledes:

Rektor: Latin i V SS (6 Timer med alle Disciple, 2 Timer med V SS α); Græsk i VI SS; Historie i IV A.....	16	Timer.
Overlærer Schmidt: Tysk i I B; Mathematik i II A; Fysik i hele Skolen.....	27	—
Overlærer O. Johnsen: Dansk i I A og II A; Oldnordisk i VI, V A og B; Tysk i II B og III A; Græsk i IV SS og III SS α	24	—
Adjunkt W. Johnsen: Mathematik i IV A, II B og I B. Frihaandstegning i Real-klasserne.....	24	—
Adjunkt Zerlang: Fransk i hele Skolen undtagen II B, III B og IV B. Græsk i III SS β	30	—
Adjunkt Jacobsen: Latin i VI SS, III S α , II S α og 1 S α	28	—

*) Et R efter Klassennummeret betyder Realklasse, et S studerende Klasse, RS realstuderende og SS sprogstuderende (sproglig-historisk) Afdeling af Klassen. Hvor Klasserne i Fællesfagene ere delte i A og B, findes Realisterne i Afdelingen B.

Adjunkt Teisen: Religion IV—I Klasse; Dansk i IV B og III B; Historie i II A, og I A.....	25	Timer.
Adjunkt Gredsted: Latin i III S β og II S β , Græsk i V SS; Historie i VI, V A og V B.....	30*	—
Adjunkt Kaas: Latin i IV B S; Tysk i II A; Engelsk i hele Skolen.....	30	—
Adjunkt Wilhjelm: Dansk i II B; Latin i V SS β (2 Timer) IV A og I S β ; Historie i IV B S og IV R.; Geografi i IV A, IV B og II B.....	28	—
Adjunkt Skouboe: Dansk i VI, V A, V B og IV A; Tysk i VI, V, IV A, IV B S, IV R og III B; Sprog og Lit. (Cirk. af $\frac{9}{8}$ 71 og $\frac{21}{6}$ 82 § 3) med de realst. Disciple.....	25	—
Konst. Lærer Larsen: Dansk i I B; Tysk i I A; Historie i I B; Matematik i IV B, III A, III B og I A.....	28	—
Timelærer Rasmussen: Dansk i III A; Historie i II B, III A og III B; Natur- historie i hele Skolen.....	25	—
Timelærer Christensen: Geografi i I B, I A, II A, III B og III A. Matematik i V RS og VI RS.....	28	—
Pastor Stahlfest Møller: Religion i VI og V.....	2	—
Kaptajn Thomsen: Fransk i III B, II B og I B.....	8	—
Organist Jastrau: Skrivning og Sang i hele Skolen.....	14	—

*) Desuden 2 Timers Inspektion ved Sang.

Følgende Pensa ere i Aarets Løb gennemgaaede i de forskellige Klasser.*)

-
- *) For at kunne optages som Discipel i Skolens 1ste (nederste) Klasse fordres at have fyldt det 11te Aar og at være vaccineret, hvorom de fornødne Attester blive at fremlægge, samt at bestaa en Prøve, ved hvilken der kræves 1) i Modersmaalet: dels Oplæsning af et Stykke af en dansk Læsebog eller Forfatter i Forbindelse med Analyse, ved hvilken kræves sikkert Kendskab til det vigtigste af Grammatiken, især til Ordklasserne, Ordenes Bøjning og den enkelte Sætnings Dele, dels saavel en skriftlig med antagelig Sikkerhed i Retskrivning og Skilletegnes Brug nedskreven Gengivelse af et to Gange forelæst Stykke, som en ikke for let Diktatstil, hvilke to skriftlige Arbejder tillige bedømmes som Prøveskrift. 2) i Tysk: det vigtigste af Formlæren, i det mindste Bøjningen af Artiklerne, af svage og stærke Substantiver, af Adjektiverne, af de personlige og paapegende Pronominer, af Hjælpeverberne og 1ste Konjugations (de saakaldte regelmæssige) Verber og en mundtlig Oversættelse fra Tysk til Dansk af et Stykke i et læst Pensum, der maa udgøre 100 almindelige Oktavsider. 3) i Fransk: det vigtigste af den regelmæssige Formlære og 50 Oktavsider i en Læsebog. 4) i Geografi: en Oversigt over hele Geografien efter en kortere Lærebog f. Ex. Thriges eller Rimestads mindre Bøger eller Erslevs Nr. 3. 5) i Historie: Danmarks Historie efter Blochs Lærebog for Realskoler. 6) i Religion: Bibelhistorien i kort Begreb f. Ex. efter Balslevs Bog og Hovedstykkerne af Luthers lille Katekismus. 7) i Naturhistorie: Pattedyr og Fugle efter en kortfattet Lærebog f. Ex. Lützens eller Feddersens mindste. 8) i Regning: Færdighed i praktisk Regning saa vidt, at alle Regninger med hele og brudne Tal kunne udføres sikkert og bringes i Anvendelse paa simple praktiske Opgaver som dem, der pleje at henføres under Regula de Tri.

Af Realister kræves ikke Fransk (eller Tysk), naar de kun ønske at deltage i Undervisningen i det ene af disse Fag.

I Skolens 1ste og 2den Klasse er Undervisningen fælles for alle studerende Disciple. I 3dje og 4de Klasse indtræder den Forskel, at de sprogstuderende Disciple (den sproglig-

Dansk.

I Klasse B (Larsen). Til Oplæsning og Analyse er benyttet Winkel-Horn og Borchsenius's danske Læsestykker I. 6 Digte af samme Bog ere lærte udenad. Bojesens Sproglære. En Genfortælling ugentlig (til 1ste Juni 32). — I Klasse A (O. Johnsen). Til Oplæsning og Analyse er benyttet Winkel-Horn og

historiske Retning) lære Græsk, de realstuderende Disciple (den matematisk-naturvidenskabelige Retning) Oldsager, geometrisk Tegning og Naturlære.

I 1ste og 2den Klasse er Undervisningen fælles for Realister og studerende Disciple, i 3dje og 4de Kl. for Realister og Realstuderende, kun at Realisterne i Stedet for Latin og latinsk Stil undervises i Engelsk samt Tegning.

Realafgangseksamen (almindelig Forberedelseksamen) afholdes ved Udgangen af 4de Realklasse.

Den ved Udgangen af 4de stud. Klasse afholdte Hovedeksamen giver samme Rettigheder som almindelig Forberedelseksamen.

I 5te og 6te Klasse fortsættes Latin og Græsk og indtræder Naturlære for de sprogstuderende Disciple, medens Matematik bortfalder; for de realstuderende bortfalder Latin, medens Mathematik og Naturlære fortsættes.

De, som have taget den sproglig-historiske Afgangseksamen, have Adgang til at indstille sig til alle de forskellige Fakultetseksamina ved Universitetet.

De, som have taget den matematisk-naturvidenskabelige Afgangseksamen, have Adgang til umiddelbart at indtræde som Eksaminander ved den polytekniske Lærestanstalt samt til ved Universitetet at indstille sig til de under det matematisk-naturvidenskabelige samt under det filosofiske Fakultet henhørende Prøver, til statsvidenskabelig Eksamen og lægevidenskabelig Eksamen. For at kunne indstille sig til den theologiske eller den fuldstændige juridiske Embedseksamen ville de have at underkaste sig en Tillægseksamen ved Universitetet henholdsvis i Latin og Græsk og i Latin (Bekendtgørelse af 1. Juli 1872).

Borchsenius's danske Læsestykker I. Af samme Bog ere 7 Digte lærte udenad. Bojesens Sproglære. En Stil ugentlig, af og til Diktat, ellers Genfortælling (til 1ste Juni 32). — II Klasse B (Wilhjelm). Til Oplæsning og Analyse er benyttet Winkel-Horn og Borchsenius's danske Læsestykker I. 4 Digte lærte udenad. Bojesens Sproglære. 1 Stil hveranden Uge (til 1ste Juni 19). Enkelte Værker af danske Digtere ere oplæste af og for Klassen. — II Klasse A (O. Johnsen). Til Oplæsning og Analyse er benyttet Winkel-Horn og Borchsenius's danske Læsestykker I. 4 Digte lærte udenad. Bojesens Sproglære. Enkelte Værker af Oehlenschläger, Heiberg, Anton Nielsen og Goldschmidt oplæste. To Stile om Maanedene (til 1ste Juni 19). — III Klasse B (Teisen). Til Oplæsning er benyttet Flors Haandbog til Oehlenschläger. Desuden læst Partier af islandske Sagaer og Værker af Holberg og Oehlenschläger. Den nordiske Mythologi er gennemgaaet efter Sigurd Müllers »Grundtræk« og en Del af den græske Mythologi efter Sechers Mythologi. Til Midten af April 14 Stile, mest af et fra Undervisningen bekendt Stof. I en særskilt Time er Sproglæren (efter Bojesen) gennemgaaet og indøvet ved Analyse. Winkel-Horn og Borchsenius's danske Læsebog. — III Klasse A (Rasmussen). Til Oplæsning og Analyse er benyttet Winkel-Horn og Borchsenius's Læsebog. Værker af Holberg, Ingemann, Blicher, Goldschmidt, I. L. Heiberg og Poul M. Møller ere forelæste eller oplæste af Disciplene. Den nordiske Mythologi er gennemgaaet efter Sigurd Müllers »Grundtræk af den nordiske Mythologi«. Til Midten af April skrevet 15 Stile, for det meste af et fra Undervisningen bekendt Indhold. — IV Klasse B (Teisen). Til Oplæsning er

benyttet Flors Haandbog og Værker af danske Forfattere efter Oehlenschläger. Afsluttet Læsningen af den græske Mythologi efter Secher med nogle Forbigaaelser. Ved Begyndelsen af April 14 Stile, mest af et fra Undervisningen bekendt Indhold. I en særlig Time er den sproglige Undervisning og Forfatterlæsning fortsat med Realisterne. Winkel-Horn og Borchsenius's danske Læsebog.

Realisterne opgive til Eksamen: Holberg: Den politiske Kandestøber, Erasmus Montanus, fra Krigen paa Anholt, Wessel: Scener af Kjærlighed uden Strømper, Smeden og Bageren, Ewald: Scener af »Fiskerne«, Ved Dødens Komme, Baggesen: Af Kallundborgs Krønike, Da jeg var lille, Oehlenschläger: Hakon Jarl, Grundtvig: Ole Vind, Blicher: Hjorterytteren, Søren Kanne, Ingemann: Holger Danskes Mærke, Hauch: Søstrene paa Kinnekullen, Heiberg: Elverhøj, Poul Møller: Den krøllede Frits (Drengaar), Hertz: Kedelflikkeren, Andersen: Kejserens nye Klæder, Paludan-Müller: Fremtidsmaalet, Winther: Henrik og Else, Aarestrup: Fjældspringet, Carl Bagger: Ønskerne, Lembcke: Modersmaalet, Hostrup: Soldaterløjer, Kaalund: Et Fugleskjul, Goldschmidt: Skolelærer Mortensen, Richardt: Et romersk Æsel. — IV Klasse A (Skouboe). Til Oplæsning er benyttet Flors Haandbog. Værker af Holberg, Oehlenschläger, Hauch, Heiberg, Hertz, Blicher og Goldschmidt ere forelæste. Til 1ste Juni 18 Stile, mest af et fra Undervisningen bekendt Stof. — V Klasse B og A (Skouboe). Literaturhistorien er gennemgaaet forfra til det 19de Aarhundredes Begyndelse med Øllgaards Literaturhistorie som Grundlag. Følgende Værker og Literaturprøver ere oplæste: Stykker af den ældre Edda og Saxo; Folkeviser i Udvalg,

Stykker af Palladius's Visitatsbog og af Chr Pedersens Skrifter; Dødedansen; Stykker af Eleonore Christines Jammersminde; Digte af Arreboe, Bording, Kingo, Wadskiær, Falster, Brorson og Stub; Holberg: Den politiske Kandestøber, Erasmus Montanus, Peder Paars I, 3.; Stykker af Danmarkshistorien og Epistlerne; Ewald: Fiskerne, udv. Digte, Prosastykker og Breve; Wessel: Kjærlighed uden Strømper, udv. Digte; Digte og Prosastykker af Tullin, Rahbek, Pram, P. A. Heiberg, Malte Brun, Thaarup, Samsøe; Baggesen: Stykker af Labyrinthen, komiske Fortællinger og Rimbreve. Til 1ste Juni 17 Stile. — VI Klasse (Skouboe). Det 19de Aarhundredes Literaturhistorie er gennemgaaet med Øllgaards Literaturhistorie som Grundlag. Følgende Værker ere læste. Oehlenschläger: St. Hans Aften Spil, Axel og Valborg; Schach Staffeldt: Digte; Grundtvig: Paaskelilien, udv. Digte og Prosastykker. Ingemann: Holger Danskes Sange; Hauch: Valdemar Atterdag; Bredal: Dramatiske Scener i Udvalg; Blicher: Ak hvor forandret; Poul Møller: Udv. Digte, Himmelbrev; J. L. Heiberg: En Sjæl efter Døden; Hertz: Sparekassen; Paludan-Müller: Kalanus; Andersen: Udv. Eventyr; Goldschmidt: Den flyvende Post; Udv. Digte af Chr. Winther, Aarestrup, L. Bødtcher, C. Bagger, Ploug, Hostrup, Richard, Kaalund, Molbech o. fl. Særlig behandlede ere Folkeviserne. Til 15de Maj 16 Stile.

Oldnordisk.

(O. Johnsen.)

V. Klasse A og B. M. Nygaard: Udvalg af den norrøne Literatur, S. 29—36 og 98—146. Det vigtigste

af Wimmers Formlære. — VI Klasse. Samme Bog S. 75—98, 174—211 og 272—277, hvilket opgives til Eksamen. Det vigtigste af Wimmers Formlære.

Tysk.

I Klasse B (Schmidt). Kaper: Tysk Læsebog for Mellemlasserne, S. 1—56. Det vigtigste af Formlæren efter Kapers Sproglære. — I Klasse A (Larsen). Kaper: Tysk Læsebog, S. 1—8 og 10—56. Det vigtigste af Formlæren efter Kapers Formlære. — II Klasse B (O. Johnsen). Kaper: Tysk Læsebog, S. 61—132. Formlæren efter Kapers Sproglære. — II Klasse A (Kaas). Kaper: Tysk Læsebog, S. 49—124. Formlæren efter Kapers Sproglære. — III Klasse B (Skouboe) og A (O. Johnsen). Kaper: Tysk Læsebog, S. 124—210. Til Ekstemporallæsning er benyttet Hebels Schatzkästlein. Formlæren og det vigtigste af Syntaksen efter Kapers Sproglære. — IV Klasse B og A (Skouboe). a) studerende Disciple: Skouboe: Tyske Læsestykker, S. 1—39, 91—101, 170—203. Schiller: Wilhelm Tell i Udvalg efter Kapers Læsebog. Ekstemporallæsning efter Hjorts Læsebog og Knauths Auswahl deutscher Gedichte. Kapers Grammatik. b) Realister: Som læst og repeteret opgives til Eksamen: Skouboe: Tyske Læsestykker, S. 1—10, 12—19, 26—39, 170—203. Schiller: Wilhelm Tell (Kapers Udvalg). Ekstemporallæsning efter Hjorts Læsebog. Kapers Grammatik. — V Klasse (Skouboe). (12 Disciple). Skouboe: Tyske Læsestykker, S. 1—32, 49—57, 91—101, 170—203. Goethe: Iphigenia auf Tauris. Som Maanedslæsning:

Schiller: Maria Stuart, Beer: Struensee, Chamisso: Peter Schlemihl, Lindau: Die kleine Welt, v. Saar: Marianne, Gaudy: Schneidergesell. Ekstemporallæsning efter Hjorts Læsebog og Knauths Auswahl deutscher Gedichte. Kapers Grammatik. — VI Klasse (Skouboe). (6 Disciple). Goethe: Egmont, Kleist: Prinz Friederich von Homburg, Lenau: Die Albigenser. Skouboe: Tyske Læsestykker, S. 62—78, 84—117, 136—44, 170—203. Som Maanedslæsning: Schiller: Don Carlos, Wichert: Die Fabrik zu Niederbronn, Schreyvogel: Samuel Brink, W. Alexis: Herr. von Sacken, Waldmüller: Es ist nicht gut, dasz der Mensch allein sei. Ekstemporallæsning efter Hjorts Læsebog og Knauths Auswahl deutscher Gedichte. Kapers Grammatik.

Fransk.

I Klasse B og A (Zerlang). Jungs Elementar-bog: Franske Stykker, S. 87—121, danske Stykker, S. 1—80. Sicks Læsebog for Melleml, S. 1—25. Pios Grammatik: Formlæren. — II Klasse B (Thomsen) A (Zerlang). Sicks Læsebog, S. 26—85. Jungs Stiløvelse Nr. 1—35. Pios Grammatik: Formlæren. — III Klasse B (Thomsen) A (Zerlang). Sicks Læse-bog, S. 106—180 og 197—206. Baruël og Trier: S. 34—41 og 65—70. Jungs Stiløvelse Nr. 38—58. Pios Grammatik: Formlæren, Køns-læren og Kasus-læren. — IV Klasse B (Thomsen). Baruël og Trier: S. 18—24, 86—92, 102—125, 164—174, 202—233, 240—248 og 262—273. Realisterne tillige S. 34—42, 59

—65 og 70—79*). Jungs Stiløvelse: Nr. 59—68. Ekstemporallæsning: Souvestre: Au coin du feu. Pios Grammatik: Formlæren og det vigtigste af Syntaksen. IV Klasse A (Zerlang). Baruël og Trier: S. 18—24, 102—125, 164—175, 202—249 og 262—273. Resten som B. — V Klasse B og A (Zerlang). Baruël og Michelsen: Franske Prosastykker, S. 121—149, 204—229, 306—343, 357—371 og 411—430. Ekstemporallæsning: Souvestre: Au coin du feu og Baruël: Lectures historiques I og II. En Stil ugentlig efter Jungs Stiløvelser. Pios Grammatik: Syntaksen. — VI Klasse (Zerlang). Baruël og Michelsen, S. 62—120, 171—204, 229—257, 371—378 og 430—447. Molière: Le Tartuffe. Ekstemporallæsning: Mérimée: Colomba og Baruël: Lectures historiques. Maanedslæsning: Michelsen: 3 franske Noveller. En Stil ugentlig efter Jungs Stiløvelser. Pios Grammatik.

Engelsk.

(Kaas).

I Realklasse: Listovs Ledetraad 1ste Afdeling og af 2den Afdeling S. 1—22; de danske Stykker ere nedskrevne og læste som Lektie. Af Formlæren er læst efter Løkkes Bog: Talordene, Adjektiverne, de regelmæssige Verber og Hjælpeverberne, iøvrigt hvad Ledetraadene give. — II Realklasse: Listovs Ledetraad II, S. 22 ud og III (de danske Stykker ere gennemgaaede som i 1ste Klasse); sammes Læsestykker

*) Af Realisterne have i 1ste Klasse 3, i 2den Klasse 1, i 3die Klasse 2 og i 4de Klasse 1 ikke deltaget i Undeivisningen i Fransk; alle Realister have læst Tysk.

II, S. 3—26 og 33—41. Løkkes Formlære med Forbigaaelser; 10 Versioner. — III Realklasse: Listovs Læsestykker II, S. 26—33 og 41—144. Boysens Engelske Digte, S. 1—31; Løkkes Formlære og af Syntaksen S. 81—95. Ekstemporallæsning efter Peter Simple; 30 Versioner efter Listovs Læsestykker I. — IV Realklasse: Listovs Udvalg II, S. 3—64, sammes Læsestykker II, S. 144—170 og 178—204 samt repeteret 118—144. Boysens Engelske Digte, S. 31—44, 46—48, 53—59 og repeteret S. 1—31. Løkkes Formlære og det vigtigste af Syntaksen. Ekstemporallæsning: Peter Simple og After Dark; c. 30 Versioner. Til Eksamen opgives: Listovs Læsestykker II, S. 118—170 og 178—204, sammes Udvalg II, S. 3—64. Boysens Engelske Digte, S. 1—44, 46—48 og 53—59. — V Klasse (15 Disciple): Listovs The English Reader, S. I—XXXII og S. 1—75; Maanedslæsning efter Tales of a Grandfather eller Tales of the Alhambra; Løkkes Formlære. — VI Klasse (10 Disciple): Listovs Udvalg II, S. 3—14, 24—64, 79—84; The Reader, S. 75—95. Maanedslæsning: A Christmas Carol. Løkkes Formlære. Til Afgangseksamen opgives: The English Reader, S. 1—95, sammes Udvalg II, S. 3—14, 24—64 og 79—84.

Latin.

I stud. Klasse β (Wilhjelm) α (Jacobsen). Kerrn og Krebs's Læsebog, S. 1—29. Af Madvigs Grammatik de til Læsebogen svarende Stykker. — II stud. Klasse β (Gredsted). Kerrn og Krebs's Læsebog fra Side 29 ud. Af Vitæ imperatorum aliquot Græcorum efter Cornelius Nepos ved Listov 1883

er læst: Themistocles, Aristides og Pausanias. Af Madvigs Grammatik er Formlæren læst ud og repeteret, og af Syntaksen er læst Kap. 2—4. Efter Iversens Stiløvelser mundtlige og skriftlige (til 1ste Juni c. 44) Øvelser paa Skolen. — II stud. Klasse α (Jacobsen). Kern og Krebs's Læsebog fra S. 29 til Enden. Af Cornelius Nepos, udg. af Listov, Themistocles, Epaminondas og Pelopidas. Af Madvigs Grammatik er Formlæren læst til Enden og repeteret og af Syntaksen Kap. 2—4. Efter Iversens Stiløvelser mundtlige og skriftlige (til 1ste Juni 30) Øvelser paa Skolen. — III stud. Klasse β (Gredsted). Af Cornelius Nepos, udg. af Listov, Aristides, Pausanias og Agesilaus; Cicero pro Sexto Roscio c. 1—23. Af Ovid (Blochs Udvalg I): Europa og Pentheus. Af Madvigs Grammatik er repeteret § 24—240, læst og repeteret § 241—59, 289—331 og 342—374. Skriftlige Øvelser (c. 40) efter Iversens Stiløvelser. I det første halve Aar daglig mundtlige Øvelser. — III Klasse α (Jacobsen). Af Cornelius Nepos, udg. af Listov, er læst Themistocles, Aristides og Pausanias; Cicero pro lege Manilia. Af Ovid (Blochs Udv. H. 1.) Verdensaldrene og Deucalion. Af Madvigs Grammatik er repeteret § 188—240, læst og repeteret § 241—59, 289—297, 327—331 og 344. Skriftlige Øvelser (til 1ste Juni 57) efter Iversens Stiløvelser dels paa Skolen dels hjemme, hyppig mundtlige Øvelser. — IV Klasse B (Kaas) A (Wilhjelm). Caesar B. G. lib. II, Livius lib. XXIII, cap. 1—25; Cicero p. Sex. Roscio c. 27—53 og p. lege Manilia. Ovid (Blochs Udv. H. 1.) Deucalion, Cadmus, Pentheus, Ceres. Madvigs Grammatik § 24—374. Skriftlige Øvelser efter Iversens Stiløvelser, dels hjemme, dels paa Skolen (til 1ste Juni c. 50) samt mundtlige Øvelser. Til Eksamen opgives:

Cicero pro Sex. Roscio Kap. 27—53, og pro lege Manilia Kap. 1—3, Livius lib. XXIII 1—25, Ovid (Blochs Udv. H. 1) Deucalion, Cadmus, Pentheus. — V sprogst. Klasse (Rektor) Livius lib. XXI; Cicero in Verrem V, cap. 1—46 (med Forbigaaelse af §§ 28—34); Virgilio Aen. lib. III; Horatii Od. I, 1—4, 6—12, 14—15, 20—22, 24, 29—32, 34—35, 37—38; II, 1—3, 6—7, 9—10, 13—16, 18, 20; III, 1—5, 7—9, 13—14, 16. Kursorisk: (β Wilhjelm, α Rektor) Caesar B. G. lib. I og VII, Livius lib. XXIII, cap. 26—38; Versioner efter Caesar B. G. Livius og Henrichsens Opgaver (til 1ste Juli 35). — VI sprogst. Klasse (Jacobsen). Cicero de officiis lib. III, Cato major. Taciti annales, Bricka og Thomsens Udv. S. 34—75, 163—66 og 172—75. Horatii sat. I 5—6 og 9, II 1; epist. I 1—13, 15—17, 19. II 1 og 3. Af Madvigs carmina selecta Catul 1—6, 8—9, 11—12; Tibul 1—3, 5; Properts 1—2, 4—5, 7, 10—11; Ovid 3, 9. Kursorisk: Livius XIII, cap. 26 til Enden. Af Flemmers Udvalg af Sølvalderens Forfattere S. 3—38, 71—86. Endvidere har den ene Halvdel af Disciplene læst Livius XXVI cap 1—40, den anden Halvdel Livius XXVII cap. 1—40. Antikuiteter efter Thomsen: Det rom. Stats- og Privatliv; Literaturhistorie. Versioner efter Henrichsens Opgaver (til 14de Maj 30).

Til Afgangseksamen opgive Kandidaterne: Cicero orat. in Verrem IV cap. 1—27; de officiis III. Livius XXV cap. 1—8. Taciti ann. Bricka og Thomsens Udv. S. 34—75, 172—75. Horatii od. I 1—2, 4, 6—11, 14, 16—18, 20—24, 27, 29—32, 34—35, 37—38. II 2—4, 6—8, 10—11, 13—20. III 1—2, 4, 7—8, 10, 13—14, 18. IV 2, 3, 7; epist. I 1—2, 5—7, 10, 15, 17. II 3. Af Madvigs carmina selecta Catul 1—6, 8—9,

11—12; Tibul 1—3, 5; Properts 1—2, 4—5, 7, 10—11; Ovid 3, 9.

Græsk.

III sprogstud. Klasse β (Zerlang) α (O. Johnsen). Bergs Forskole og det tilsvarende af sammes Formlære: Levy og Velschows græske Læsebog, S. 1—5. — IV sprogst. Klasse (O. Johnsen). Levy og Velschows græske Læsebog, S. 63—97. Hom. Od. lib. XI v. 1—232 og 333—601. Bergs Formlære. — V sprogst. Klasse (Gredsted). Hom. Od. VIII, IX og XI med Forbigaaelse af V. 235—232. Af Petersens Anthologi: Tyrtæus 2—4, Mimnermos 1—3, Xenophanes 1—2, Epigrammerne og de anakreontiske Digte. Levy og Velschovs Læsebog, S. 143—151 (Lukians Drøm). Platon: Apologia Socr.; Herodot: Lib. V capp. 23—25, 30—32, 34—38, 49—51, 97, 99—103, 105—107, 116—126. Lib. VI capp. 1—21, 25—32, 42—45, 48—49, 94—102, 105—120, 132—136. — VI sprogstud. Klasse (Rektor). Hoffmann: supplementum lectionis Graecae, S. 1—24 (Lucians Charon) S. 121—130 og S. 147—152 (Platons Phaedon cap. 1—5 og 63—66). Platons Apologi. Lysias's Tale for Eratosthenes og mod Mantitheos; Homeri Odys. lib. IX; Af Petersens Anthologi Sophocles og Aristophanes.

Til Afgangseksamen opgives: Homeri Ilias lib. I og af lib. III v. 1—313; Odys. lib. IX; Af Petersens Anthologi. Kallinos, Tyrtæos 2—4, Mimnermos 1—3, Anakreon, Solon 1—2, Xenophanes 1—2, Theognis 5—11, Epigrammerne, Alkæos, Sappho 2, Anakreon 1—3, de anakreontiske Digte, Skolie 7, Simonides 1—2, Pindar 3; Sophocles, Aristophanes; Herbst u. Baumei-

ster: Historisches Quellenbuch, 1 Abtheil. S. 43—54 (Thuc. I, 126 og Udvalg af Plutarchs Solon) S. 59—120 og 131—149 (Udvalg af Herodot); Levy og Velshows Læsebog, S. 143—151 (Lucians Drøm). Hoffmann: supplementum lectionis Graecae, S. 1—24 (Lucians Charon) S. 121—130 og S. 147—152 (Platons Phaedon cap. 1—5 og 63—66) Platons Apologi, Lysias's Tale mod Eratosthenes og for Mantitheos*).

Religion.

I Klasse B og A (Teisen). Efter Assens's mindre Bibelhistorie det gl. Testamente til Hjemkomsten fra Babylon. Balslevs Forklarings 1ste Hovedstykke. Nogle Salmer. — II Klasse B og A (Teisen). Efter Assens det gl. Test. fra Hjemkomsten fra Babylon med Forbigaaelse af Stykket om Skrifterne og det ny

*) Med de realstuderende Disciple af 3. og 4. Klasse er en ugentlig Time og med dem af 5. Klasse ere to ugentlige Timer i Overensstemmelse med Ministeriets Cirkulære af 21de Juni 1882 anvendte til Mythologi, Antikviteter, Literaturhistorie og Læsning af græske Forfattere i Oversættelse (Skouboe). III og IV realstud. Klasse. En almindelig Oversigt over den græske Kultur er given med Utheims Fortællinger af Oldtidens Historie som Grundlag. Større Partier af Homer og Herodot samt mindre, for Elevernes Standpunkt passende Literaturprøver ere forelæste i Oversættelse. V realstud Klasse. En udførligere Fremstilling af Hovedpunkterne i den græske Kulturudvikling ere givne med Winkel Horn og Magnussens Hellas og Schwanenflügels Kulturhistorie som Grundlag. Under stadig Forevisning af Afbildninger ere Hovedperioderne af den græske Kunsthistorie gennemgaaede efter Sechers Haandbog. Hovedværker af den græske Literatur ere forelæste i Oversættelse.

Test. til Jesu sidste Ophold i Jerusalem. Af Balslevs Forklaring 2det Hovedstykke. Nogle Salmer. — III Klasse B og A (Teisen). Assens's Bibelhistorie læst ud og Bogen repeteret fra Hjemkomsten fra Babylon. Afsnittene om Skrifterne medtagne. Balslevs Forklaring læst ud fra 3dje Hovedstykke. Ved Repetitionen 1ste Hovedstykke medtaget. — IV Klasse B og A (Teisen). I en ugentlig Time ere »Apostlenes Gerninger« gennemgaaede. — V Klasse (Stahlfest-Møller). Med Biblen som Grundlag er givet en Fremstilling af de kristelige Hovedlærdomme. — VI Klasse (Stahlfest-Møller). Kirkens Udvikling er fremstillet gennem dens mere fremragende Personligheders Levnetsløb indtil Reformationen inclusive.

Historie.

I Klasse B (Larsen) og A (Teisen). Efter Blochs Lærebog for Realskoler Oldtiden og Middelalderen § 1—5 incl. — II Klasse B (Rasmussen) og A (Teisen). Efter samme Lærebog Middelalderen fra § 6 ud og af den nyere Historie til »De tre nordiske Riger til 1792«. — III Klasse B og A (Rasmussen). Efter samme Lærebog den nye Historie fra § 8 til Enden. — IV stud. Klasse B (Wilhjelm) A (Rektor). Thriges mindre Lærebog i den gamle Historie Afsnit 1, 2, 3. — IV Realklasse (Wilhjelm). Blochs Lærebog for Realskoler repeteret. — V Klasse B og A (Gredsted). Oldtidens Historie efter Thriges Lærebog til S. 128. Middelalderens, den nyere og nyeste Tids Historie efter Blochs Lærebog. — VI Klasse (Gredsted). Oldtidens Historie efter Thriges Lærebog fra S. 129 ud. De nordiske Rigers Historie

efter Thriges Lærebog fra S. 132 ud. Den nyere og nyeste Tids Historie efter Blochs Lærebog S. 135—176 og 193—223.

Geografi.

I Klasse B og A (Christensen). Efter Granzows Geografi Nr. 2 Nordeuropa, Østeuropa og Syd-europa S. 56—120. — II Klasse B (Wilhjelm) og A (Christensen). Efter samme Bog fra Vesteuropa til Afrika. — III Klasse B og A (Christensen). Efter samme Bog fra Afrika til Enden samt af Indledningen (den fysiske Geografi) til Havet. — IV Klasse B og A (Wilhjelm). Repeteret hele Geografien efter Erslevs Geografi Nr. 2.

Naturhistorie.

(Rasmussen).

I Klasse B og A. Det menneskelige Legeme (med Forbigaaelse af Nervesystemet), Pattedyrene og Fuglene efter Lützens Lærebog i Zoologi Nr. 2. — II Klasse B og A. Fuglene fra Vadefuglene, Krybdyr, Padder og Fiske samt Leddyrene til Ormene efter samme Bog. — III Klasse B og A. Fra Ormene og ud. Repetition af Pattedyrene efter samme Bog. Af Plantelæren forfra til de Frikronbladede efter Strøms »Kortfattet Plantelære til Skolebrug«. — IV Klasse B og A. Repeteret forskellige af de vanskeligere Afsnit af Zoologien og af Plantelæren læst fra de Frikronbladede til Enden efter de samme Bøger.

Mathematik.

I Klasse B (W. Johnsen) og A (Larsen). Jul. Petersens Arithmetik og Algebra I fra Side 1 til 40. Sammes Plangeometri fra Side 1 til 30. Praktisk Regning efter Karl Schmidts Regnebog 1. — II Klasse B (W. Johnsen) og A (Schmidt). Jul. Petersens Arithmetik og Algebra I fra Side 40 til 77 og fra Side 90 til 98 samt repeteret fra Side 1 til 30. Sammes Plangeometri fra Side 30 til 51 og repeteret fra Side 1 til 30. Praktisk Regning efter Karl Schmidts Regnebog I. Geometrisk Tegning efter F. W. Johnsens geometriske Tegneopgaver Side 5 til 27. — III Klasse B og A (Larsen). Jul. Petersens Arithmetik og Algebra II. Art. 1—19, 23—34, 46—62. Sammes element. Plangeometri Art. 95—120, og Geometrien repeteret forfra. Regnet Opgaver paa Skolen, og hver Uge nogle Opgaver i Arithmetik og Geometri til skriftlig Behandling i Hjemmet. Realisterne og de realstud. Disciple have gennemgaaet og tegnet Opgaverne Nr. 77—125 efter Johnsens geom. Tegneopgaver, 1ste Del, 3dje Udgave; samme Disciple have haft praktisk Regning efter Karl Schmidts Regnebog II. — IV Klasse B (Larsen) og A (W. Johnsen). Jul. Petersens Arithmetik og Algebra II, Art. 40—45 og 64—70 samt i I Art. 90—93, 96, 103—105. Sammes element. Plangeometri Art. 120 til Enden. Repeteret hele det matematiske Kursus. Regnet Opgaver paa Skolen og hver Uge nogle Opgaver i Arithmetik og Geometri til skriftlig Behandling i Hjemmet. Realisterne Regning efter Karl Schmidts Regnebog II; hver Uge to Hjemmeopgaver. Realisterne og de realstuderende Disciple have gennemgaaet og tildels tegnet Johnsens geometriske Tegneopgaver, 1ste Del 3die Udgave fra Nr. 75

til Enden. — V realstud. Klasse (Christensen). Af Jul. Petersens Arithmetik og Algebra I og II, Afsnittet om »Maal og Mangefold«, »Uendelig og Ubestemt«, Kvadratrod af Polynomier, dobbelt irrationale Størrelser, uendelige Rødder i 2den Grads Ligningen, Polynomiet af 2den Grad og Annuitetsregning, samt III med Forbigaaelse af Taylors Formel og Determinanternes Multiplikation. Jul. Petersens Trigonometri til de sphæriske Grundformler. Sammes Stereometri til Keglesnittenes synthetiske Behandling med Forbigaaelse af Afsnittet om Kongruens og Symmetri. Af sammes Metoder og Theorier indtil 2det Kapitel med de fleste dertil hørende Opgaver. Projektionstegning efter Seidelins elementære Lærebog til »Ny Billedplan«. De gennemgaaede Pensa ere repeterede. 3 Gange ugentlig Opgaver til Hjemmeregning. — VI realstud. Klasse (Christensen). I Arithmetik er efter Jul. Petersens Arithmetik og Algebra det i V Klasse læste Pensum repeteret, ligesaa efter sammes Trigonometri. Efter sammes Stereometri er læst, hvad der i V Klasse er forbigaaet indtil Art. 100, det hele Pensum er repeteret. Sammes analyt. Plangeometri undtagen § 9 er læst og repeteret. Dog ere Afsnittene om »et Punkts Potens m. H. t. Cirkei« og »Pol og Poler m. H. t. Cirkel og Parabel« behandlede paa en Maade, der er analog med den Behandling, der i Bogen gives af de tilsvarende Afsnit under Ellipse og Hyperbel. — Af sammes Metoder og Theorier er gennemgaaet og repeteret Metoderne og de fleste Opgaver indtil Drejningsmetoden Projektionstegning efter Johnsens geom. Tegneopgaver II. Indtil Jul 3 Gange ugentlig Opgaver til Hjemmeregning, senere 2 Gange ugentlig.

Fysik og Astronomi.

(Schmidt.)

III Real- og realstud. Klasse. Læst og repeteret Schmidts mindre Lærebog i Fysik §§ 1—5, 32—126. — IV Real- og realstud. Klasse. Schmidts mindre Lærebog i Fysik §§ 5—31, 127—147. Repeteret det hele Kursus. Til Eksamen opgives §§ 1—147. — V realstud. Klasse. Læst og repeteret Schmidts Experimentalfysik I §§ 1—140, II §§ 1—98; Schmidts Astronomi til 6te Kapitel. — V sprogstud. Klasse. Læst og repeteret Schmidts mindre Lærebog i Fysik §§ 1—75, Schmidts Astronomi til 6te Kapitel. — VI realstud. Klasse. Schmidts Experimentalfysik I §§ 151 til Enden, II §§ 128 til Enden; Schmidts Astronomi fra 6te Kapitel til Enden. Til Eksamen opgives Schmidts Experimentalfysik I—III. — VI sprogstud. Klasse. Schmidts mindre Lærebog i Fysik §§ 71—147; Schmidts Astronomi fra 6te Kapitel til Enden. Repeteret det hele Kursus. Til Eksamen opgives i Fysiken til Lyden samt hele Astronomien.

Tegning.

(W. Johnsen).

I Realklasse. Tegnet ret- og krumliniede Figurer efter Lærerens Fortegning paa Klassetavlen; senere efter Hetschs og Petersens store Konturer. — II Realklasse. Tegnet efter Hetschs og Petersens store Konturer. — III Realklasse. Tegnet efter fritstaaende Modeller, navnlig efter Traadstativer, drejede Træmodeller, Figurer af Messingtraad, Vaser og Kar.

Gymnastik. (Hartnack.)

Gymnastikundervisningen er ledet i Overensstemmelse med den approberede Lærebog i den deri foreskrevne Udstrækning. Disciplene have været fordelt paa 6 Hold, hver Klasse for sig; dog have 2 Gange om Ugen 6te og 5te Klasse været forenede til 1 Hold. Hvert Hold har haft 4 ugentlige Timer i Gymnastik, og desuden have de ikke syngende Disciple af de 4 øverste Klasser haft Gymnastik i Sangtimerne.

Ved Afslutningen af Svømmeundervisningen i Slutningen af August Maaned vare af Skolens daværende 209 Elever 103 Frisvømmere, 40 Slapsele- og 34 Korkselesvømmere. 32 vare fritagne for Deltagelse i Svømmeøvelserne.

I Efteraaret er der med de 2 yngste Klasser afholdt Øvelser i Langboldspil og i Løbet af Vinteren med de samme Klasser i Dans. Til de førstnævnte Øvelser anvendtes for hver Klasse 21 og til de sidstnævnte 23 af de til Gymnastik ansatte Timer.

Kricketspil har i September og Oktober Maaneder været øvet med de 4 ældste Klasser, ialt 32 Gange med hver Klasse. De til Gymnastik ansatte Timer anvendtes dertil, Øvelserne foretoges under Tilsyn og Ledelse af Gymnastiklærerne, og alle Eleverne deltog. Udenfor Skoletiden fortsatte en Del af Eleverne frivilligt og paa egen Haand disse Øvelser. 6te og 5te Klassenes Elever dannede dog ikke noget fast Parti, og de spillede kun nogle faa Gange; derimod dannedes der et fast Parti af en Del af 3die og 4de Klassenes Elever. Disse spillede i Reglen Lørdag Eftermiddag og Søndag Formiddag i de 2 Maaneder, ialt 15 Gange.

Ved en Kricketkamp den 20de September spillede 11 Elever af 6te Klasse mod 11 af 5te Klasse. Resultatet var, at 5te Klasse sejrede over 6te Klasse med 120 Points mod 95.

Den 4de Oktober spillede 4de Klasse mod 3die, ligeledes med 11 Elever af hver Klasse. Resultatet var her, at 3die Klasse sejrede over 4de Klasse med i alt 62 Points mod 58.

Skolens Elever have ikke iaar haft Kampe med fremmede Kricketklubber.

Skydning.

(Hartnack.)

Med VI og V studerende Klasse samt med IV Realklasse er der i Skoleaaret 1889—90 udtrykket til Skarpskydning 11 Gange. Skydningen er foretagen dels i staaende, dels i siddende og dels i liggende Anslagsstilling.

Som Forberedelse til Skarpskydningen er i Aarets Løb gjort 20 Skud med Salonriffel af hver Discipel i de 3 nævnte Klasser.

Følgende Liste viser Resultatet af Skarpskydningen:

Antal af deltagende Disciple.	Afstand i Alen.	Antal Skytter.	Antal Skud.	Antal Træffere.	Antal Points.	Gennemsnits-Points.	Vedtegning.
55	100	55	452	430	1409	3,12	
	200	50	526	475	1291	2,45	
	300	24	250	228	672	2,69	
	400	11	58	44	124	2,14	

Præmieskydningen med ældste Klasse afholdtes den 17de Maj. Hver Discipel gjorde 5 Skud paa 300 Alens Afstand. Præmierne tilfaldt: 1) Munk med 19 Points, 2) S. A. Larsen med 18 Points og 3) Rise med 17 Points.

5. Skolebeneficier og Legater.

Skolens almindelige Beneficier og Legater have i indeværende Skoleaar med Ministeriets Approbation*) været saaledes fordelte:

1. Hel Friplads og mellemste Stipendium (70 Kr. at oplægge): M. M. Madsen, T. P. Christensen, G. L. M. Dobler, P. A. Møller, C. P. Clausen, H. O. F. Hansen.

*) Det meddeles her til Forældres og Værgers Underretning, at Ansøgninger om fri Skolegang eller de dermed i Forbindelse staaende Stipendier, som skulle stiles til Ministeriet eller til Rektor, maa indgives ved det ny Skoleaars Begyndelse, senest inden 1ste September til Rektor, hos hvem ogsaa faas Blanket til de Vidnesbyrd, som skulle vedlægges Ansøgningen. Uagtet et Beneficium kun tildeles for et Aar ad Gangen, behøver den, der allerede har nydt et saadant, ikke fremdeles at ansøge derom, ligesom Skolen ogsaa selv indstiller dem, der ere værdige dertil, til Forhøjelse af et lavere Beneficium. Ingen Discipel kan ansøge om Beneficium før efter et Aars Skolegang.

2. Hel Friplads og laveste Stipendium (40 Kr. at oplægge): G. H. Jørgensen, V. T. Frederiksen, V. R. Holten Bechtolsheim, V. C. C. P. Møller, J. Schroll og som ekstraordinær Gratist J. R. Zerlang.

3. Hel Friplads: S. P. Nygaard, J. H. Giersing, J. F. Carstensen, H. Rasmussen, V. Gorm Hansen, R. M. J. Borum, O. C. V. Bendixen, H. Lillienkjold, A. G. J. Elmquist, S. H. A. Raaschou, A. Gottlieb, T. H. Gliemann, H. B. Andersen, A. V. Andersen, R. Steffensen, J. P. A. A. Petersen, V. B. Jürgensen, G. A. Maaløe, O. B. Thomsen, E. Talleruphus.

4. Halv Friplads: E. Munk, K. A. L. Haugaard, M. P. Madsen, C. J. M. D. Andersen, B. M. J. Krogh, E. Larsen, O. Andersen, C. F. Jensen.

5. Højeste Stipendium (100 Kr.) at udbetale: M. C. Jessen, N. Lomholt, C. L. Frydendahl til $3\frac{1}{12}$ 90; J. F. V. Mikkelsen fra $\frac{1}{1}$ 91, P. E. H. Bang, N. Nielsen, H. Enkebølle, H. O. H. Petersen.

6. Mellemste Stipendium (70 Kr.) at udbetale: C. E. Larsen.

7. Laveste Stipendium (40 Kr.) at udbetale: L. B. Nielsen.

De to Skolen tillagte Portioner af det moltkeske Legat for Sønner af Embedsmænd, hver paa 80 Kr., oppebares af Disciplene I. H. Giersing og S. H. A. Raaschou.

Det hostrupske Leget for to fattige og flittige Disciple af Mesterlektien tildeltes Disciplene: I. C. Jensen og S. P. Nygaard.

Det baggerske Præmielegat tildeltes ved Censuren Disciplene: S. P. Nygaard af 6te Klasse, M. Madsen af 5te Klasse, V. R. Holten Bechtolsheim og V. C. C. P. Møller af 3die Klasse.

Det større baggerske Legat for Dimissi tildeltes Dimittenderne: H. M. Mikkelsen og G. F. Schroll. Af Frøken Ernsts Legat blev to større Portioner paa 215 Kr. tillagte Dimittenderne: K. Hansen og S. A. Larsen og 5 mindre Portioner paa 175 Kr. Dimittenderne B. V. A. Erichsen, C. G. V. Jensen, I. C. Jensen, M. H. C. Knudsen og A. P. Larsen.

6. Særskilte Meddelelser.

I. Bekendtgørelse af 1ste December 1890 angaaende Oprettelsen og Ledelsen af lærde Skoler.

Ved allerhøjeste Resolution af 20de f. M. har det behaget Hans Majestæt Kongen allernaadigst at bifalde, at den ifølge Plakat af 19de Juli 1805 nødvendige allerhøjeste Tilladelse til Oprettelse af private Skoler med lærd Undervisning eller til Overtagelse af saadanne Skolers Ledelse for Fremtiden meddeles af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, samt at Ministeriet fastsætter de nærmere Regler for Meddelelsen af slige Bevillinger.

Da det maa anses for nødvendigt, at Skoler, der ville forberede deres Disciple til Universitetet, fra deres Oprettelse af undergives en Kontrol med Hensyn til Bestyrerens personlige Egenskaber, Lærerpersonalet, Lokalets Beskaffenhed og andre for Undervisningens Ledelse vigtige Forhold, hvorved det kan sikres, at Skolens Virksomhed i alle Henseender bliver fyldestgørende, vil Ministeriet herved have fastsat følgende Bestemmelser angaaende Oprettelsen og Ledelsen af lærde Skoler:

§ 1. Uden forudgaaende Tilladelse af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet maa ingen Skole oprettes, som har lærd Undervisning til Formaal, eller nogen bestaaende Skole af anden Beskaffenhed udvides ved Oprettelse af Klasser for studerende Disciple.

§ 2. Tilladelse til Oprettelse af lærde Skoler er betinget af, at den Mand eller Kvinde, der som Bestyrer af Skolen skal føre det almindelige Tilsyn med Undervisningen og Disciplinen, ved paalidelige Vidnesbyrd godtgør at have ført et uplettet borgerligt Liv.

I øvrigt vil Tilladelsen kun kunne forventes under Betingelse af, at den eventuelle Bestyrer har bestaaet en Skoleembedseksamen ved Universitetet eller en af de med Skoleembedseksamen ligestillede Eksaminer, og derhos i 5 Aar har virket som Lærer ved en offentlig eller privat lærd Skole. Fra de nævnte Eksamenbetingelser kan der kun undtagelsesvis dispenseres, og kun under Forudsætning af, at den paagældende ikke blot i 5 Aar har virket paa fuldkommen tilfredsstillende Maade som Lærer ved en lærd Skole, men tillige har Øvelse i at undervise i tre Skolefag, og særligt i et af Skolens Hovedfag (Dansk, Latin, Græsk, Fransk, Historie, Mathematik, Fysik) er i Stand til at lede Undervisningen gennem alle Skolens Klasser indtil Afgangseksamen.

§ 3. Enhver Ansøgning om den her omhandlede Tilladelse skal, foruden de nødvendige Attester for Bestyrerens Kvalifikationer, være ledsaget af en Undervisningsplan, affattet med saa stor Fuldstændighed som Forholdene tillade det. Det ugentlige Timeantal skal i alle Klasser være begrænset til 30 Timer, med Undtagelse af Sang- og Gymnastikundervisningen, og der skal i Gymnastik undervises mindst i 4 Timer om Ugen.

§ 4. Naar Tilladelse til Oprettelse af en lærd Skole maatte være meddelt, maa Skolen dog ikke træde i Virksomhed, forinden dens Lokaler, Inventarium og Samlinger af Undervisningsapparater ved en nærmere foretagen Undersøgelse findes at være fuldt tilfredsstillende for Øjemedet.

§ 5. Forinden en lærd Skole skifter Bestyrer, maa den tiltrædende Bestyrer have erhvervet Ministeriets Autorisation efter de foran angivne Regler, og Skolens Virksomhed kan ikke lovligt fortsættes, før dette er sket. Naar Skolen flytter til et nyt Lokale, maa dette ikke tages i Brug, forinden Tilladelse dertil er meddelt af Ministeriet.

§ 6. Enhver lovligt bestaaende lærd Skole er i hele sit Omfang, ogsaa hvad dens Realklasser angaar, underkastet Tilsyn af Undervisningsinspektionen for de lærde Skoler. Inspektionen har Ret til baade ved Besøg i Skolen og ad skriftlig Vej at fordre sig meddelt alle saadanne Oplysninger om Skolen, som den maatte skønne nødvendige for at danne sig en begrundet Dom om samtlige Forhold vedrørende Undervisningen, Disciplinen eller Lærerpersonalet. Enhver Forandring i Lærerpersonalets Sammensætning skal derfor indberettes til Undervisningsinspektionen. Undervisningen i Sang og Gymnastik kontrolleres af den sædvanlige Inspektion for disse Fag.

§ 7. Den af Ministeriet meddelte Tilladelse til Oprettelse eller Ledelse af en lærd Skole kan til enhver Tid tilbagekaldes, naar det efter Undervisningsinspektionens Indberetning skønnes, enten at den, der er autoriseret som Bestyrer, faktisk ikke virker som saadan, eller at de Forudsætninger angaaende Lokalet,

Lærerpersonalet og andre Forhold, i Henhold til hvilke Tilladelsen er meddelt, ikke mere ere til Stede.

§ 8. Retten til at afholde 4de Klasses Eksamen eller Afgangseksamen er ikke given med Tilladelsen til Skolens Oprettelse, men maa særskilt søges erhvervet efter de hidtil gældende Regler.

2. Bekendtgørelse af 17de Januar 1891 om de lærde Skoler og Realskolernes Eksamensprotokoller.

I Betragtning af, at der ved alle Skoler, som afholde Eksaminer, der give dem, som have bestaaet dem, visse Rettigheder, bør af de over disse Eksaminer førte Protokoller til enhver Tid kunne erholdes Udskrifter, som i enhver Henseende afgive et fuldgyldigt Bevis for hver enkelt bestaaet Prøve, vil Ministeriet herved have fastsat følgende nærmere Regler om Indretningen og Opbevaringen af de lærde Skolers og Realskolernes Eksamensprotokoller:

§ 1. Ved de eksamensberettigede lærde Skoler skal der føres to særskilte Protokoller, nemlig en over Afgangseksamen og en over 4de Klasses Eksamen og almindelig Forberedelseseksamen, for saa vidt ogsaa denne sidste Eksamen tages ved Skolen. Har nogen Skole hidtil ført en fælles Protokol over alle disse Eksaminer, kan dette Forhold vedblive, indtil den nu i Brug værende Protokol er udskreven.

Ligeledes skal der ved enhver Realskole, som afholder almindelig Forberedelseseksamen, føres en særskilt Protokol over denne Eksamen.

Alle Protokoller over de nævnte Eksaminer, som for Fremtiden tages i Brug, skulle forinden autoriseres af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

§ 2. I den Protokol, der ved de lærde Skoler føres over 4de Klasses Eksamen og almindelig Forberedelseseksamen, skal tillige indføres følgende særskilte Prøver, der afholdes i de til disse Eksaminer henhørende Fag, nemlig saaledes:

- a) i Forbindelse med 4de Klasses Eksamen: den tilsvarende præliminære Prøve for Privatister efter Reglerne i Bekendtgørelse af 28de Maj 1889; den dertil hørende Tillægsprøve, som efter særlig Tilladelse kan aflægges af Privatister, der ønske at gaa over fra en Studieretning til en anden; og Tillægsprøven i Naturlære for Skoledisciple af sproglig-historisk Retning i Henhold til Bekendtgørelse af 5te Januar 1889.
- b) i Forbindelse med almindelig Forberedelseseksamen: Tillægsprøver til denne Eksamen i Latin eller Latin og Græsk (jfr. Bekendtgørelse af 28de Maj 1889); den særlige Prøve i Latin, der er Forprøve for Farmaceuter (Anordning af 30te August 1881 §§ 3 og 7); Tillægsprøve i Fransk eller Tysk (samme Anordnings § 2); og de tvende Tillægsprøver, med hvilke henholdsvis Skolelærer- og Skolelærerindeeksamen kan suppleres (Anordning 1881 § 9 og Anordning af 12te Maj 1882 § 2 a).

I Realskolernes Eksamensprotokol indføres ligeledes de ovenfor angivne Prøver, for saa vidt de kunne aflægges ved Realskolerne eller efter Omstændighederne ved nogle af disse, nemlig de særlige Prøver i Naturlære, i Latin (for Farmaceuter), i Fransk eller Tysk,

og Tillægsprøverne til Skolelærer- og Skolelærerindeeksamen.

§ 3. I Eksamensprotokollen maa nøjagtig angives Benævnelsen for enhver Prøve, Terminen for Eksamens Afholdelse, eller efter Omstændighederne Datoen for de særlige Prøver, hver Eksaminands fulde Navn, Fødselsdag og Fødested, hans Faders Navn og Stilling, og hvor vidt han prøves som Skolediscipel eller Privatist; endvidere Prøvens Udfald i hvert enkelt Fag og Hovedkarakteren, i Overensstemmelse med de derom gældende Regler; alt saaledes, at en Udskrift af Protokollen kan give alle de Oplysninger, som bør kunne fordres af et Eksamensbevis, for at dette i alle Tilfælde kan være den paagældende til Nytte som saadant.

Protokollen skal, naar Eksamen i et Fag er endt, underskrives af Eksaminator og de efter Prøvens Beskaffenhed tilstedeværende Censorer, ogsaa naar Eksaminanderne rejceres eller forlade Prøven inden dens Slutning.

§ 4. De her omhandlede Protokoller skulle steds opbevares ved Skolerne, for at der paa Begæring naar som helst kan meddeles Attester ved Udskrift af dem. Naar en Skole nedlægges, skulle i samme Øjemed dens Protokoller, for hele den Tid, hvori de have været førte ved Skolen, indsendes til Ministeriet til offentlig Opbevaring. De Skoler, der eventuelt maatte ønske at afgive ældre udskrevne Eksamensprotokoller, kunne indsende saadanne til Ministeriet.

3. Bekendtgørelse af 9de Februar 1891 angaaende privat Dimission til de lærde Skolers Eksaminer.

Da det allerede i længere Tid har vist sig, at de gældende Bestemmelser om Dimission af privat forberedte studerende ikke nøjagtigt overholdes, og at, formentlig som Følge heraf, letsindig Dimission af umodne studerende oftere har fundet Sted, finder Ministeriet det nødvendigt at indskærpe de i Bekendtgørelse af 13de Maj 1850 givne Regler til nøjagtig Iagttagelse og derhos fastsætte saadanne Tilføjelser til samme, som man anser for hensigtsmæssige til Sikring af Reglernes Overholdelse.

Som Følge heraf ville de nedenstaaende Regler være at iagttage af de private Dimissorer og af samtlige lærde Skoler:

§ 1. Den, der i Skoleaarets Løb forlader en lærd Skole, kan ikke ved samme Skoleaars Ende som Privatist underkaste sig den præliminære Prøve i 4de Klasses Fag eller Afgangseksamen.

Ingen, der gaar ud af en lærd Skole uden at være opflyttet i 5te Klasse eller erklæret moden til Optagelse deri, kan indstille sig til Afgangseksamen før to hele Aar efter hans Udgang af Skolen.

§ 2. Naar en Privatist vil indstille sig til en af de tvende ovennævnte Eksaminer, maa paa hans Vegne den Mand, der som Dimissor meddeler ham det i næste Paragraf omhandlede Vidnesbyrd, indgive skriftlig Begæring derom til en offentlig eller privat lærd Skole, som har Ret til at afholde Eksamen. Begæringen maa for den almindelige Sommereksamens Vedkommende

indgives inden den 15de April, saa vidt som muligt ved personligt Møde hos Skolens Bestyrer, for at denne kan meddele den paagældende Dimissor, hvor vidt den anmeldte Eksaminand kan modtages, og navnlig for at Gyldigheden af Dimissionsvidnesbyrdet straks kan blive prøvet og eventuelle Mangler ved samme snarest muligt blive rettede. I øvrigt maa Skolens Bestyrer i rette Tid meddele Dimissor, naar Dimittenden skal møde ved Eksamen.

Enhver eksamensberettiget Skole er forpligtet til at modtage Privatister til Eksamen, dog ikke flere end 6 til hver Eksamen. Melde flere sig, gives der de først anmeldte Fortrin, dog kun forsaavidt de ikke ere anmeldte før Begyndelsen af April Maaned.

Ved de offentlige lærde Skoler maa enhver Privatist, forinden der tilstedes ham Adgang til den præliminære Prøve eller til Afgangseksamen, betale til Skolens Klasse et Gebyr af henholdsvis 6 eller 14 Kr.

§ 3. Anmeldelsen af en privat forberedt Eksaminand maa være ledsaget af Daabsattest og af de efter de gældende Regler nødvendige Beviser for bestaaede Forprøver. Derhos maa medfølge Dimissorens Vidnesbyrd om, at han anser den paagældende for moden til Prøven, og at der, saa vidt Dimissor ved, i hans Opførsel intet er, som kunde gøre ham uværdig til at indstilles til Prøven.

Ingen kan udstede et saadant Vidnesbyrd, medmindre han i hele det sidste Skoleaar før Eksamen har ledet vedkommende Dimittends Undervisning og derhos personlig deltaget i denne, mindst saaledes, at han forinden den præliminære Prøve i 4de Klasses Fag selv har undervist Eksaminanderne i et af de til denne Prøve hørende Fag, og forinden Afgangseksamen

undervist ham i et af Hovedfagene ved denne Eksamen, nemlig Dansk, Historie, Fransk eller — efter Eksaminandens Studieretning — Latin eller Græsk, Mathematik eller Naturlære. Dimissor maa, foruden ved egen Erfaring, tillige ved Raadførsel med sine Medlærere have overbevist sig om Eksaminandens Modenhed i hvert enkelt Fag. Vidnesbyrd udstedes paa Ære og Samvittighed, særskilt for hver Dimittend, ved Udfyldning af et af de af Ministeriet autoriserede Skemaer som udleveres af Skolernes Rektorer eller Bestyrere. Hvis Skemaet ikke er fuldstændigt udfyldt, eller hvis Vidnesbyrdet maatte være udfærdiget i nogen anden Form end den autoriserede, maa det ikke modtages af vedkommende Skole.

Skulde Ministeriet undtagelsesvis finde Anledning til at dispensere fra nogen af de i nærværende Bekendtgørelse indeholdte Regler, maa den ministerielle Skrivelse, hvorved Dispensationen bevilges, vedlægges den til Skolen indgivne Anmeldelse og senere paa-beraibes ved Skolens Indmeldelse af Dimittender.

Dimissor kan tilbagekalde sit Vidnesbyrd indtil 14 Dage før Eksamens Begyndelse.

§ 4. Til Udstedelse af Dimissionsvidnesbyrd er enhver berettiget, der nyder uplettet borgerlig Agtelse og har vundet akademisk Borgerret samt aflagt den filosofiske Prøve ved Universitetet.

§ 5. Ved Anmeldelsen til Eksamen skal Dimissor endvidere afgive en nøjagtig Fortegnelse over, hvad hans Dimittender have lært i hvert enkelt Fag, med Opgivelse af de brugte Lærebøger, saaledes at det kan ses, hvor vidt det lærte for hver enkelts Vedkommende stemmer med Eksamensfordringerne. Disse Opgivelser

skulle tilligemed Dimissionsattesterne af vedkommende Rektor eller Skolebestyrer indsendes til Ministeriet samtidig med Indmeldelsen af Skolens egne Eksaminander.

Naar Privatister efter særlig Tilladelse indstille sig til de ekstraordinære Eksaminer i Januar Maaned, maa Indmeldelsen, under Iagttagelse af de øvrige her foreskrevne Regler, af vedkommende Skole tilstilles Ministeriet inden den forudgaaende 15de November. Dette gælder ogsaa for Tillægsprøven i Latin eller Latin og Græsk (jfr. Bekendtgørelse af 28de Maj 1889), til hvilken de paagældende i øvrigt selv kunne anmelden sig ved Skolerne uden nogen Dimissionsattest.

Skemaer til Dimissionsvidnesbyrd erholdes udleverede hos Skolernes Bestyrelser.

4. Cirkulære af 16de Februar 1891 til de lærde Skolers Rektorer og Forstanderskaber.

Foranlediget ved en hertil indkommen Forespørgsel angaaende Regnskabsføringen over de Beløb, der under den ved Cirkulæret af 3dje Maj 1890 anordnede Kontrol anvendes til Vedligeholdelse og Supplering af de lærde Skolers videnskabelige Samlinger, skal Ministeriet tjenstligst meddele Dhrr. Rektorer og Skoleforstandere følgende til nærmere Oplysning og fornøden Iagttagelse.

Bestemmelserne i det ovennævnte Cirkulære have kun Hensyn til Anvendelse af de Beløb, som af den almindelige Skolefond fordeles mellem de enkelte Skoler udenfor den Sum, der paa Skolevæsenets Udgiftspost 5 hvert Aar stilles til Raadighed for Skolerne

selv. Følgelig ville Skolerne som hidtil selv kunne tage Bestemmelse om alle Udgifter af de paa deres særlige Budgetter bevilgede Summer til Bibliotheker samt fysiske og naturhistoriske Samlinger, ogsaa for saa vidt nogen Del deraf maatte blive anvendt til disse Samlingers Vedligeholdelse.

Det ommeldte Tilskud fra Skolefonden fordeles derimod efter Bestemmelse af den tekniske Inspektør (Undervisningsinspektionens tekniske Assistent), som mindst hvert andet Aar skal besøge enhver offentlig lærd Skole. Ved disse Besøg tager Inspektøren, under Samraad med Rektoren og vedkommende Faglærere, Bestemmelse om, hvad der af det til hans Raadighed stillede Beløb kan anvendes til Reparationer og Anskaffelser af fysiske Apparater og naturhistoriske Genstande, idet bægge Arter af Samlinger herved indordnes under fælles Regler.

Enhver Regning over Udgifter, der afholdes af det Beløb, som af den tekniske Inspektør er tillagt vedkommende Skole, skal, forinden den udbetales, indsendes til hans Godkendelse. Inspektøren vil derefter, navnlig under Hensyn til Leverandørens Bopæl, træffe Afgørelse om Udbetalingen, idet han, naar Regningen er godkendt, anviser den til Udbetaling enten ved Universitetskvæsturen eller ved Skolens Kasse, i sidste Fald selvfølgelig ved Tilbagesendelse af Regningen med hans Paategning. I Skolens Regnskab føres Beløbet til Udgift under Kontoen for Bibliotheker og videnskabelige Samlinger som Tillæg til det for Skolen under denne Konto i øvrigt normerede Beløb.

7. Bibliotheket.

I nedenstaaende Fortegnelse over Bibliothekets Tilvækst indtil Midten af Maj ere de fra Kultusministeriet sendte Skrifter — undtagen Programmer og Disputatser — betegnede med (*m*), Gaver fra Forfattere eller Forlæggere med (*f*), fra andre private med (*g*).

I. Literaturhistorie.

2. *Aarsberetninger og Meddelelser* fra det store kgl. Bibliothek. Udg. af C. Bruun. 3. Bs. 14. H. Kbh. 1890. (*m*).
4. *Andersson, H.*, Den grekiska tragedien. Prg. Wexjö. 1890.
6. *Bruun, Chr*, Samfundet til den danske Literaturs Fremme i Tidsrummet 1827—77. Kbh. 1877. (*f*).
- Gad, G. E. C.*, Dansk Bogfortegnelse. 1889—90. Kbh.
- Rønning, P.*, Rationalismens Tidsalder. 2. D. Kbh. 1890.

Steenstrup, Joh. C. H. R., Vore Folkeviser fra Middelalderen. Kbh. 1891.

Utheim, I., Otte Forfattere. Kbh. 1890.

Vedel, Valdemar, Studier over Guldalderen i dansk Digtning. Kbh. 1890. (*Disp.*)

8. *Brandes, G.*, Hovedstrømninger i det 19de Aarhundredes Literatur. Det unge Tyskland. Kbh. 1890.

Verzeichnisz der neu erschienenen Bücher, Landkarten etc. hrsg. v. d. Hinrichsschen Buchhandl. in Lpz. 1890, 1—2. (*f*).

II. Encyklopædiske og blandede Skrifter.

13. *Meyers Konversations-Leksikon*, 4. Aufl. 17. B. Lpz. 1890.

- 15a. *Petersen, N. M.*, Samlede Afhandlinger. 2—4. D. Kbh. 1871—74. (*f*).

Smaastykker. V. U. f. F. 16. Bs. 3—4. H. Kbh. 1890.

Videnskabernes Selskabs, Det kgl. dsk., Skrifter. 4. Række. Naturv. og mathem. Afd. 12. B. 5. Række. Naturv. og mathem. Afd. 7. B., 9. Bs. 5—8. H., 10—12. B. Hist. og phil. Afd. 4. Bs. 1. H., 7—11 H., 5. Bs. 1—3. H. 6. Række. Naturv. og mathm. Afd. 1—4. B., 5. Bs. 1—3. H., 6. Bs. 1. H., 7. Bs. 1—2 H. Hist. og phil. Afd. 1. Bs. 1. H., 2. B., 3. Bs. 1. H. (*f*).

Videnskabernes Selskab, Det kgl. dsk., Oversigt over dets Forhandlinger m. m. 1889. Kbh. (*m*).

- 15b. *Dania*, Tidsskr. for folkemål og folkeminder. Udg. af O. Jespersen og K. Nyrop. 1. B. 1. H. Kbh. 1890.

Museum, Tidsskr. f. Hist. og Geogr. Red. af C. Bruun, A. Hovgaard og P. F. Rist. 1891. 1—3. H. Kbh.

Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning, udg. af d. philol.-hist. Samf. Nr. 1—4. Kbh. 1891.

III. Sprog og Nationallitteraturer.

35. *Anna Komnena's Alexiade*. Ovs. af O. A. Hovgaard. 1—2. D. Kbh. 1879—82.
- Aristofanes*, Ridderne, Freden, Hvepserne. Overs. af N. V. Dorph. Kbh. 1857—60. (*f*).
- Aristotle*, On the constitution of Athens. ed. by F. C. Kenyon. Lond. 1891.
- Euripides*, Skuespil. Ovs. af C. P. Christensen-Schmidt. 1—2. H. Kbh. 1875. (*f*).
- Herodot's Historie*. Ovs. af Falkenstjerne. 1—2. H. Kbh. 1890.
- Lukianos*, Valda skrifter i svensk öfversättn. III Tuppen el. Mikylos' dröm, af P. Rödström. Prg. Hernösand 1890.
- Pindar's 6 første pythiske Oder*. Ovs. af M. Rosing. Prg. Sorø 1890.
- Plutark*, Lednedsskildringer. Ovs. af V. Ullmann. 1—2. B. Arendal 1875—77. 3. B. Kbh. 1890.
- Larsen, Sofus Chr., *Studia critica in Plutarchi moralia*. Haun. 1890. (*Disp.*)
- Polybios*, Om Grundlæggelsen af Romernes Verdensherredømme. 1 H. Kbh. 1890.
- Theocrit*, 2 Digte. Overs. af Sig. Müller og Georg Bruun. Prg. Kold. 1890.
37. *Elegiker, Römische*, eine Auswahl aus Catull, Tibull,

- Properz u. Ovid. Hrsgeb. v. K. P. Schulze.
3. Aufl. Brl. 1890.
38. *Ammianus Marcellinus*, Fem og tyve Aar af Roms Hist. i det 4. Aarh. e. Kr. Overs. af V. Ullmann. Kbh. 1877—81.
- Tacitus*. Den ældre rom. Kejsertid efter Cornelius Tacitus's Aarbøger og Historiebøger. Ovs. af O. A. Hovgaard. 1—3. D. Kbh. 1885—89.
39. *Holbergii, Lud.*, Nicolai Klimii iter subterraneum. Recogn. Car. Guil. Elberling. Havn. 1866. (*f*).
42. *Samfund, Philol-hist.*, Kort Udsigt over dets Virksomhed Oct. 1887—Oct. 1889. 34—35. Aarg. Kbh. 1888. (*m*).
- Tidsskrift, Nordisk, for Filologi*. Ny Række. 10 Bs. 2. H. Kbh. 1890.
- Wochenschrift, Berliner philologische*, Hrsg. v. Chr. Belger u. O. Seyffert. 11. Jahrg. 1991. Berl.
47. *Thorkelsson, I.*, Beyging sterkra sagnorda í l'slensku. 2. H. Prg. Reykjav. 1889.
48. *Heltesagaer, Nordiske*. Paa Dansk v. Fr. Winkel Horn. Kbh. 1876. (*f*).
49. *Feilberg, H. F.*, Bidrag til ordbog over jyske almuesmål. 6 h. Kbh. 1890.
- Kalkar, O.*, Ordbog til det ældre danske sprog. 1300—1700. 17. h. Kbh. 1890.
- Saaby, V.*, Dansk Retskrivningsordbog. Kbh. 1891.
50. *Blandinger* til Oplysn. om dansk Sprog i ældre og nyere Tid. Udg. af U. J. d. S. 2 Bs. 1. H. Kbh. 1890.
- Lunde-Nielsen, K.*, Dansk-norsk Sproganalyse. Kbh. 1890. (*f*).
- Schou, A. F. Mandix*, Haandbog til Hjælp ved Læren om Sætningsadskillelsen. Kbh. 1890. (*f*).

- Vodskov, H. S.*, Dr. E. Jessens »forsmædelige Skandale«. Kbh. 1890.
51. *Fenger, P. B.*, Læsestykker af dsk. Forfattere. 2. Opl. 1—2. H. Aarh. 1890—91. (f).
Folkebøger, Danske, paany udg. af C. Elberling. 1. B. Kbh. 1867. (f).
52. *Blicher, St. St.*, Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog. Ved G. Hornemann. Kbh. 1890.
Éwald, H. F., Caroline Mathilde. Historisk Roman. Kbh. 1890.
Gyllembourg-Ehrensward, T. C., Ekstremerne. Ved A. Sørensen. Kbh. 1890.
Hegelund, P., Susanna og Calumnia. Udg. af S. Birket Smith. 3. H. Kbh. 1890.
Hejberg, Joh. L., Recensenten og Dyret. Ved F. Christensen. Kbh. 1890.
Holberg, L., Epistler. Udg. af Chr. Bruun. 4—5. B. Kbh. 1873—75. (f).
Kiempebog, Den danske, Udg. af Fr. Barfod. Kbh. 1860. (f).
Lauremberg, Hans Willumsen, Fire Skjæmtedigte i dansk Oversættelse fra 1652. Udg. af I. Paludan. 2. H. Kbh. 1890.
Mariager, P., Dronningen af Kyrene og andre Fortællinger. Fra Hellas. 3. Række. Kbh. 1890.
Palladius, Petrus, En Visitatz Bog. Udg. af Sv. Grundtvig. Kbh. 1872. (f).
Ranch, Hieronymus Justesen, Danske Skuespil og Fugleviser. Udg. af S. Birket Smith. Kbh. 1876. (f).
Reiser, C. F., Ildebrands-Levneds- og Forfølgelses-Historie. Udg. paany af O. Nielsen. Kbh. 1890.

- Forf. til »En Rekrut fra Fire og Treds», Soldater.*
Kbh. 1890.
- Winther, Chr., Hjortens Flugt. Ved V. Dahlerup.*
Kbh. 1890.
55. *Brate, E., Dalalagens böjningslära. Prg. Stockh.*
Söderm. 1890.
- Siljestrand, Ordböjningen i Västmannalagen. I, Sub-*
stativets böjning. Prg. Linkp. 1890.
56. *Runeberg, »Molnets broder«. Metrisk öfversättn.*
till. latin af C. Melander. Prg. Umeå 1890.
57. *Grimm, I. u. W., Deutsches Wörterbuch. 8. Bs.*
5. Lfr., 11. Bs. 2. Lfr. Lpz. 1890--91.
66. *Brekke, K., Engelsk Læsebog for Middelskolens 5.*
og 6. Klasse. Kria. 1885. (f).
67. *Bret Harte, Fra Argonauternes Tog, Billeder fra*
Californien. Ovs. af R. Watt. Kbh. 1884.
Bulwer, Lord Lytton, Alice. Ovs. af I. C. Magnus.
Kbh. 1873.
- , Ernst Maltravers. Ovs. af I. C. Magnus.
Kbh. 1873.
- Hansen, Adolf og Joh. Magnussen, Engelske Læse-*
stykker til Brug ved Ekstemporallæsning. Kbh.
1890. (f).
- Sommerfelt, K. L., Engelsk Læsning for Gymnasiet.*
2. Lyrisk Digtning. Kbh. 1890.
69. *Behm, O. P., Anteckningar om pronominas bruk*
hos Noël du Fail. Prg. Göteb. h. ltrv. 1890.
Rothe, C., Om Nægtelsernes Brug i det franske
Sprog. Kbh. 1890. (Disp.)
71. *Goldschmidt, Thora, Franske Billedgloser med Tekst-*
øvelser. Kbh. 1890. (f).

IV. Theologi.

82. *Neander, And.*, Planen og tankesammenhanget i Apostlagärningarna och första Korinterbrevet. Prg. Norrkp. 1890.
83. *Bergström, L.*, Mensklighetens mål. 1. Eskatologiens historia. Prg. Gefle 1890.
89. *Bang, Vilh.*, Den danske Kirkes Historie i Chr. d. 3's Tid. Folkelæsn. Nr. 171. Kbh. 1890.
91. *Madsen, P.*, Det kirkelige Embede, en dogmatisk Undersøgelse. Prg. Kbh. Univ. K. F. 1890.

V. Filosofi.

103. *Høffding, Har*, Etiske Undersøgelser. Kbh. 1891.

VII. Pædagogik.

105. *Granskning af läroböcker* för folkskolan. Stockh. 1887. (m).
Normalplan för undervisningen i folkskolor och smaaskolor. Stockh. 1889. (m).
Palmgren, K. E., Om statsunderstöd åt enskilda lrv. Prg. Stockh. prakt. arbetssk. 1890.
Vor Ungdom, Tskr. for Opdragelse og Underv. Udg. af H. Trier og P. Voss. Kbh. 1891.
106. *Jacobson, P. G. S.*, Om betyg og flytning. Prg. Visby 1890.
Jahrbuch, statistisches, der höheren Schulen Deutschlands. 11. Jahrg. Lpz. 1890.
Krüger, Chr, Om den lærde Skoles Reform. Prg. Helsingør 1890.

109. *Bagge, P.*, Modersmålets ställning inom svenska, norska och danska skolor. Prg. Upsala h. alm. lrv. 1890.
- Palmgren, K. E.*, Om undervisningen i levande språk. Prg. Stockh. prakt. arbetssk. 1890.
111. *Laurin, P. G.*, Om den matem. undervisningen vid högre allm. lrv., intryck från en resa i Østerrike, Tyskland och Frankrike. Prg. Kristianstad. 1890.
- Schmidl, Karl*, Matematiken til alm. Forberedelseseks. og 4. Klasses Hovedeks. Prg. Ods. 1890.
112. *Jespersen, M.*, Geologi? Prg. Nykb. p. F. 1890.
114. *Kaper, I.*, Det højere Skolevæsen i Preussen. Kbh. 1882.
115. *Meddelelser* ang. de lærde Skoler med dertil hørende Realunderv. i Kngr. Danm. for Skoleaaret 1889—90. Udg. af A. F. Asmussen. Kbh. 1891. (m).
- Weis, A. P.* og *H. Hage*, De gældende Retsregler for det højere Skolevæsen i Danm. 1—2. Afd. Kbh. 1891. (m).
116. *Københavns Universitet.*
 Prg. til Reformationsfesten 1889 og til Kong. Fødselsfest 1890. 4.
 Liste over Afgangseks. ved de lærde Skoler og Tillægseks. ved Univ. 1890. Kbh. (m).
 Forelæsningskatalog 1890. 1—2. (m).
Voigt, I. I., Statist. Oplysninger ang. d. polytekn. Lærestalts Kandidater 1829—90. Kbh. 1890. (m).
- Programmer til Eksamen 1890 fra de højere Skoler i *Aalborg, Aarhus, Birkerød, Fredericia, Frederiksberg, Frederiksborg, Helsingør, Herlufsholm, Hor-*

- sens, København* (Mtrpsk., Bgdsk. i Kbh., Bgdsk. p. Krh., de brockske Handelssk. 91, v. Westens Inst., Lyceum, Haderslev Læreres Sk., Mariboers Sk., Schneekloths Sk., Efterslægtselsk. Sk., Kjær og Lyngbyes Realsk.), *Kolding, Mödruvallask.* 90, *Nykøbing, Odense* (Kathedralsk. Giersings Sk.), *Randers, Reykjavik* 89, *Ribe, Roskilde, Ronne, Sorø, Vejle, Viborg, Vordingborg.*
- Aalborg.* — Ankjær, Indvielsen af den nye Skolebygning. Prg. 1890.
- Helsingør.* — Lund, O., Fortegnelse over Studenterne fra Helsingørs lærde Skole 1721—1839. Prg. 1890.
- København.* — Efterslægtselsk. Sk. Rosenberg, G., Tale i Selskb. f. Efterslægten 1890. Prg. 1890.
- Sorø.* — Sporsén, S., Meddelelser ang. Sorø Akademi for Aarene 1379—88. Kbh. 1890. (m). Meddelelser om den udvidede Folkehøjskole i *Askov* i 1889—90. Sml. af L. Schrøder. Kold. 1890. (f).
- Beretning, 31, om *Idiotanstalten* paa Gamle Bakkehus. 1889—90. Kbh. 1890.
- 119a. Universitets- og Skoleannaler. Ny række. 4. aarg. Kria. 1890. (m).
- Bidrag till Sveriges officiela statistik. Undervisningsväsendet. 12. Berättelse om statens alm. lrv. för gossar 1884—85. Stockh. 1889. (m). Fol.
- 119b. Programmer til Eksamen 1889 fra de højere Skoler i *Aalesund, Arendal, Bergen* (Kathsk., Tanks sk.), *Christiania* (Kathsk., Aars og Voss's sk., Gjertsens sk., Anderssens sk., borger- og realsk., kgl. norsk Kunst- og Haandværkssk.),

Kristiansand, Kristiansund, Drammen, Frederikshald, Hamar, Hønefos, Kongsberg, Kragerø, Laurvig, Lillehammer, Molde, Risør, Skien, Stavanger, Tromsø, Trondhjem (Kathsk., brgl. realsk.)

Christiania. Gjertsens sk. — Gjertsen, Fr., Tale ved aaarsfesten 1889. Prg. 1889.

— *borger- og realsk.* — Jeppesen, I., Meddelelser om Kristiania borger- og realsk. 1812—89. Prg. 1889.

119c. Programmer til Eksamen 1890 fra de højere Skoler i *Karlskrona, Karlstad, Kristianstad, Falun, Gefle, Göteborg* (h. latlr., reallrv.), *Halmstad, Helsingborg, Hernösand, Hudiksvall, Jönköping, Kalmar, Linköping, Luleå, Lund* (h. a. lrv., priv. elmsk.), *Malmö, Norrköping, Nyköping, Skara, Stockholm* (Norrm., Söderm., nya elmsk., h. reallrv., Beskowska sk., Wallinska sk., lyceum för flickor, kgl. tekn. högsk., prakt. arbetskk.), *Strengnäs, Sundsvall, Umeå, Upsala* (h. a. lrv., Fjellstedtska sk.), *Venersborg, Vester-aas, Westervik, Wexjö, Visby, Ystad, Ørebro, Østersund.*

VIII. Lovkyndighed.

122. *Lovtidende* for Konger. Danm. 1891. Kbh.

Ministerialtidende for Kgr. Danm. 1891. Kbh.

Samling af Love og Anordninger m. m. Udg. efter Indenrigsminist. Foranstaltn. 11. Bs. 3. H. Kbh. 1889. (m).

Love og Forordninger m. m. Suppl. til den efter Indenrigsminist. Foranstaltn. udg. Sml. Udg. af O. Damkier og F. Kretz. 10—11. H. Kbh. 1889—90. (m).

- Love og Expeditioner*, vedk. Kirke- og Skolevæsen.
Sml. og udg. af H. V. Skibsted. 1888. Kbh.
Kbh. 1889. (m).
123. *Gram, R. S.*, Om Motivets Betydning i strafferetlig
Hens. Kbh. 1889. (*Disp.*)
126. *Bentzon, V.*, Begrebet vis major i rom. og nord.
Ret. Kbh. 1890. (*Disp.*)

X. Historie og Geografi.

131. *Almanak*, Univs. lille f. 1891, beregnet af C. F.
Pechüle. Kbh.
133. *Thrige, S. B.*, Haandbog i den gamle Historie.
4. Udg. Kbh. 1890.
134. *Büdinger, Max*, Die neuentdeckten Inschriften
über Cyrus. Wien 1881.
135. *Busolt, Georg*, Griechische Geschichte bis zur
Schlacht bei Chaironeia. 1—2. Th. Gotha
1885—8.
136. *Törnvall, F.*, En karaktersteckning af L. Cornelius
Sulla. Prg. Umeå 1890.
143. *Arnold af Lybek's* Slavekrønike. Overs. af P.
Kierkegaard. Kbh. 1885.
Helmold's Slavekrønike. Overs. af P. Kierke-
gaard. Kbh. 1881.
Orderik Vital, Historiske Beretninger om Norman-
ner og Angelsaksere. Overs. af P. Kierke-
gaard. 1—7. H. Kbh. 1886—89.
144. *Arstal, A.*, Liden geografi. 1. H. Prg. Aars og
Voss's sk. Kria. 1889.
Granzow, F. C., Geografisk Leksikon. 14—20. Lrv.
Kbh. 1890—91.

- Petermann's, A.*, Mitteilungen aus I. Perthes geogr. Anstalt. Hrsg. v. A. Supan. 37. B. 1891. Gotha. 4.
- Tidsskrift, Geogr.*, udg. af d. kgl. dsk. geogr. Selsk., red. a. O. Irminger. 10 Bs. 7—8. H., 11. Bs. 1—2. H. Kbh. 1890—91. 4.
146. *Nansen, Frithiof*, Paa Ski over Grønland. Kria. 1890.
- Bob (Robert Watt)*. Fra Australien. Rejseskizzer. Kbh. 1862.
147. *Magazin, Danske*, udg. af d. kgl. dsk. Selsk. for Fædrel. Hist. og Sprog. 5. R. 2. Bs. 2. H. Kbh. 1890.
- Meddelelser* fra d. kgl. Gehejmearkiv og det dermed forenede Kongerigets Arkiv for 1886—88. Kbh. 1889. (*m*).
148. *Matzen, Henning*, Danske Kongers Haandfæstninger. Prg. Kbh. Univ. Ref. 1889.
149. *Aarbøger for nord. Oldkynd. og Hist.*, udg. af d. kgl. nord. Oldskr.-Selsk. 2. R. 5. B. Kbh. 1890.
- Købke, P.*, Om Runerne i Norden. 2. Udg. Kbh. 1890.
150. *Ermoldus Nigellus'* Digt om Kong Haralds Daab. I metrisk Overs. af H. Olrik. Kbh. 1886.
- Jørgensen, A. D.*, Valdemar Sejr. Kbh. 1879.
151. *Helgesen, Poul*, Historisk Optegnelsesbog, sædv. kaldet Skibykrønikeu. 1—2. H. Kbh. 1890.
- Thrige, S. B.*, Danms. Hist. i vort Aarh. 24—28. H. Kbh. 1890. (Slutn.)
160. *Liisberg, H. C. Bering og Axel Larsen*, Christian d. 4. 1—6. H. Kbh. 1890—91.
161. *Brasch, Chr. H.*, Prins Georg af Danm. i hans Ægteskab med Dronning Anna af Storbrittanien. Kbh. 1890.

162. *Holm, E.*, Danmark-Norges Historie i Frederik d. 4s. sidste 10 Regeringsaar (1720—30). Kbh. 1890.
167. *Leksikon, Dsk. biogr.*, tillige omfattende Norge 1537—1814. Udg. af C. F. Bricka. 28—34. H. Kbh. 1890—91.
168. *Bardenfleth, C. E.*, Livserindringer. Udg. v. Kommandør I. Bardenfleth. Kbh. 1890.
Birkedal, Vilh., Personlige Oplevelser. 1—2. Afd. Kbh. 1890.
 Rønning, F., *Joh. Carsten Hauch*. En Levnedsskildring med et Udv. af hans Digte. Folkelæsn. Nr. 172. Kbh. 1890.
 Ussing, J. L., *Niels Laurits Høyens* Levned, med Bilag af Breve. 1—2. D. Kbh. 1872. (f).
 Müller, Sigurd, *Thorvaldsen*, hans Liv og hans Værker. 3—7. H. Kbh. 1890—91.
 Jørgensen, A. D., *Georg Zoega*. Et Mindeskrift. Kbh. 1881. (f).
169. *Opgjørelse*, Foreløbig af Hovedresultaterne af Folketællingen i Danm. d. 1. Febr. 1890. Udg. af d. stat. Bureau. Kbh. 1890. (m).
Statistisk Tabelværk 4. R. C. 6. D. 13—14. Kbh. 1889. (m). 4.
Statskalender, Kgl. dsk. Hof- og Statshaandbog for Kngr. Danm. f. A. 1891. Udg. af S. Hennings. Kbh.
170. Hansen, P., *Den danske Skueplads*. Illustr. Theaterhistorie. 5—10. H. Kbh. 1890—91.
 Samlinger til *jydsk* Hist. og Topografi. 2. R. 2. Bs. 3—4. H. Aalb. 1890.
 Uddrag af *Odense* Byraads Forhandlinger f. A. 1889. 21. Aarg. Ods. 1890. (f).
 Lauritsen, I., Tilbageblik i Anledn. af Halv-

- hundredeaars-Jubilæet i Foreningen i *Fruens Bøge*. Ods. 1890.
178. *Sandegren, Magnus*, Till historien om statshvälfningen i Sverige 1809. Prg. Göteb. reallrv. 1890.
179. *Mejborg, R.*, Landsbyskomageren Jonas Stolts Optegnelser. Folkelæsn. 174. Kbh. 1890.
189. *Wesenberg, H.*, Et stykke irsk historie. Prg. Drammen. 1889.
194. *Anderssen, O.*, Det franske samfund för revolutionen. Prg. Kria. Anderssens sk. 1889.
- Taine, H.*, Les origines de la France contemporaine. Le régime moderne. Tome 1. Paris 1891.
195. *Ejnhart*, Kejser Karl den stores liv og levned. Ovs. af P. Kierkegaard. Kbh. 1881.
199. *Boethius, S. B.*, Den franske Revolutions Historie. Ovs. af W. Møllerup. 1—9. H. Kbh. 1890—91.
- Toft, L. F.*, Robespierres Fald. Kbh. 1890.
- 200b. *Goncourt, Edmond de*, Paris 1870—71. Ovs. af Joh. Jørgensen. Kbh. 1891.
213. *Cronau, R.*, Amerika, Die Geschichte seiner Entdeckung von der ältesten bis auf die neueste Zeit. 1—7. H. Lpz. 1890—91.
219. *Boetticher, Ernst*, Hissarlik wie es ist. 5. Sendschreiben über Schliemann's Troja. Berl. 1890.
- Schuchhardt, C.*, Schliemann's Ausgrabungen i Troja, Tiryns, Mykenä, Orchomenos, Ithaka im Lichte der heutigen Wissenschaft. Lpz. 1890.
- Rembrandt als Erzieher*, von einem Deutschen. Lpz. 1890.

220. *Vodskov, H. S.*, Sjæledyrkelse og Naturdyrkelse. 1. Bs. 1—2. H. Kbh. 1890.
221. *Fischer, Fr.*, Slesvigske Folkesagn. 3. Udg. Aabenr. 1890.
224. *Bloch, Carl*, Udvalg af hans Kunst og lidt om ham selv. Kbh. 1890.
227. *Tidsskrift, Hist.* Udg. af d. hist. Foren. 6. R. Red. af C. F. Bricka. 2. B. Kbh. 1889—90.
228. *Petersen, Richard*, Minder fra Øresundskysten. Kbh. 1891.

XI. Matematik.

230. *Journal de mathématiques élémentaires*, publié par H. Vuibert. Nr. 16—20. 1889—90, Nr. 1—14. 1890—91. Paris.
- Tidsskrift, Nyt, for Mathematik.* Red. af P. T. Foldberg og C. Juel. A. 3—8. H., B. 3—4. H. 1890. A. 1—2. H., B. 1. H. 1891. Kbh.
- Zeitschrift für Mathem. u. Physik.* Hrsg. v. O. Schlömilch, E. Kahl u. M. Cantor. 36. Jahrg. 1—2. H. Lpz. 1891.
231. *Melander, Klas*, Några satser rörande implicita funktioner. Prg. Kalm. 1890.
- Steen, A.*, Mathem. Opgaver i det indledende Kursus. 6. Udg. Kbh. 1877. (g).
236. *Hellström, C. G.*, Studier öfver tvänne ortproblem. Prg. Stockh. nya elmsk. 1890.
238. *Charruit, N.*, Problèmes et épures de géométrie descriptive. Tome 1—2. Paris. 1890.

XII. Naturvidenskab.

242. *Encyklopädie der Naturwissenschaften.* Hrsg. v. W. Förster, A. Kenngott etc. I 65, II 58—63, III 5—8. Brsl. 1890—91.
Naturen og Mennesket. Illustr. Mndsskr. for Naturkundsk. og Naturbeskriv., red. og udg. af S. Mørk-Hansen. Kbh. 1891.
Tidsskrift for Physik og Chemi. Udg. af A. Thomsen (K. Prytz og O. T. Christensen). 2. R. 11. B. 29. Aarg. 1890. Kbh.
247. *Rosén, A.,* Den Faraday-Maxwellska elektricitets-teorien. Prg. Strengn. 1890.
248. *Ladenburg, A.,* Handwörterbuch der Chemie. 8. B. Brsl. 1890. (Encykl. der Naturw. 2. Abth. 3. Th.)
Roscoe, H. E., u. C. Schorlemmer, Ausführliches Lehrbuch der Chemie. 4. B. 4. Abtheil. Brnschw. 1889.
251. *Poulsen, Adam,* Lærebog i Meteorologi. Kbh. 1890. (f).
252. *Allgemeine Naturkunde.* 124—28. Lfr. Lpz. 1890—91.
Petersen, C. G. I., Det videnskabelige Udbytte af Kanonbaaden »Hauch's« Togter i de dsk. Have indenf. Skagen 1883--86. II. Med Atlas. Kbh. 1889. 2. Hefter. Fol. (m).
253. *Rørdam, K.,* Undersøgelse af mesozoiske Lerater og Kaolin paa Bornholm. Kbh. 1890. (m).
254. *Brunchorst, I.,* Tolv populære Foredrag om Udvikl., Liv og Formering i Planteriget. Berg. 1890.
Olsson, P., De jemtländska fjällväxternas utbredning inom Sverige. Prg. Østers. 1890.

- Schenk, A.*, Handbuch der Botanik. 4. B. Brsl. 1890. (Encykl. der Naturw. 1. Abth. 1. Th.)
255. *Jungersen, Hector F. E.*, Bidrag til Kundskaben om Kjønorganernes Udvikl. hos Benfiskene. Kbh. 1889. (*Disp.*)
- Nielsen, H. A.*, Om Bakterierne i Drikkevand. Kbh. 1890. (*Disp.*)
- Zoologia Danica*. Afbildninger af dsk. Dyr med populær Tekst. Paabegyndte af I. C. Schødte, udg. af H. J. Hansen. 4—6. H. Kbh. 1855—88. Fol. (*m.*)
257. *Carlsen, I.*, Bidrag til Difteriens Hist. i Danm. og Tyskl. Kbh. 1890. (*Disp.*)
- Faber, Knud*, Om tetanus som Infektionssygdom. Kbh. 1890. (*Disp.*)
- Jensen, Edmond*, Om de med centralt Skotom foreløbende Øjensygdomme. Kbh. 1890. (*Disp.*)
- Jürgensen, Chr.*, Om Mavefunktions-Undersøgelse og Saltsyremangel i Mavesygdomme. Kbh. 1889. (*Disp.*)
- Larsen, Arnold*, Exstirpatio tali ved tuberkuløs arthrititis. Kbh. 1890. (*Disp.*)
- Rasch, Carl*, Læren om de syphilitiske Arthropathier. Kbh. 1889. (*Disp.*)
258. *Nielsen, Jac. C. F.*, Chr. Sørensen og hans Sætte- og Aflæggemaskine. Kbh. 1891.
564. Sprogkort over Sønderjylland. 1889. 8 Ekspl. (*g.*)
-

8. Udtog af Skolens Regnskaber for Finansaaret 1890—91.

Indtægt:

	<i>ℳ</i>	<i>Ø</i>
1. Beholdning fra Regnskabet 1889/90	4061	74
2. Jordebogsindtægter og Indtægter af Kirker og Præstekald (efter Fradrag af Udgifterne)	17991	54
3. Renter af Skolens Kapitalformue	5172	07
4. a. Skolekontingenter	21497	*
b. Tilskud fra Stipendieoverskudsfonden	960	*
5. Forskellige ubestemte og ekstraordinære Indtægter	162	51

Udenfor Finansloven:

Tilskud fra den almindelige Skolefond	6900	*
Indeholdte Præmier til Livrente- og Forsørgelsesanstalten	1253	04
Summa Indtægt	57997	90
Naar Udgiften fradrages med	52372	99
fremkommer Kassebeholdning d. 31. Marts 1891	5624	91

Udgift:

	K ^r	Ø ^r
1. Lønninger til faste Lærere	30119	50
2. Inspektion og Tilsyn med Samlingerne	600	»
3. Pedellens Løn	650	»
4. Personligt Tillæg til Lærere for Tab af Skolepenge	296	»
5. Timeundervisning	8669	»
6. Pensioner og Understøttelser	3827	03
7. Bibliotheket	699	48
8. Bygningernes Vedligeholdelse og Hovedistandsættelser	1286	45
9. Leje af Svømmeplads	100	»
10. Inventariets Vedligeholdelse	790	87
11. Brændsel og Belysning	1493	72
12. Kommuneskatter	425	44
13. Regnskabsføringen	940	»
14. Forskellige løbende og ekstraordinære Udgifter:		
a. Rengøring	316	60
b. Porto og Protokoller	391	68
c. Programmer og Skolehøjtideligheder	287	84
15. Riffelskydning	103	84

 Udenfor Finansloven:

Indsat i Sparekassen	122	50
Indsendte Livrentepremier	1253	04

Summa Udgift . . . 52372 99

Under den mundtlige Eksamen ere efternævnte Klasser ved de forskellige Eksaminationer delte saaledes. 4de Klasse prøves i den her anførte alfabetiske Orden.

5 a: 1. M. Andersen. 2. L. C. Christensen. 3. C. Clausen. 4. Elmquist. 5. Holme. 6. N. Lomholt. 7. Nissen. 8. Waidtløw. 9. J. Lomholt.

5 b: 1. Bendixen. 2. Borum. 3. Bruun. 4. M. Clausen. 5. P. Hansen. 6. Lorentzen. 7. C. Madsen. 8. A. Møller. 9. Lillienskjold.

5 c: 1. Th. Christensen. 2. Dobler. 3. Gliemann. 4. Gorm Hansen. 5. J. Juul. 6. St. Lauesen. 7. M. Madsen. 8. Munk. 9. Ehnhuus*.

4 S: 1. A. V. Andersen. 2. Banholt Andersen. 3. B. Balslev. 4. J. Balslev. 5. Bang. 6. Beck. 7. P. Bülow. 8. Christophersen. 9. Frederiksen. 10. Gliemann. 11. Gottlieb. 12. C. Hansen. 13. O. Hansen. 14. Heide Jørgensen. 15. C. Larsen. 16. N. Madsen. 17. L. Nielsen. 18. Quist. 19. Raaschou. 20. O. Thomsen. 21. Torup. 22. Wiberg.

*) I Latin deltes 5 SS saaledes: $5\alpha = 5a$ Nr. 1—6. $5\beta = 5a$ Nr. 7—8 + $5b$ Nr. 1—4. $5\gamma = 5b$ Nr. 5—8 + $5c$ Nr. 1—2. $5\delta = 5c$ Nr. 3—8.

3 a: 1. Gulstad. 2. Hartnack. 3. Hude. 4. H. Hansen..
5. W. Jürgensen. 6. Laub. 7. Lauesen. 8. Lieth..
9. Meyling. 10. O. Møller. 11. J. Rasmussen..
12. S. Sørensen. 13. K. Thomsen. 14. O. Thom-
sen. 15. Vind.

3 b: 1. Alstrøm. 2. Bøgh. 3. P. Bülow. 4. Drejøe..
5. Fauerholdt. 6. Holten. 7. Krag. 8. Lassen..
9. Mohr. 10. V. Møller. 11. A Petersen. 12..
Schroll. 13. Stub. 14. Talleruphus. 15. Torup..

3 c: 1. J. Andersen. 2. E. Bülow. 3. Clemmensen..
4. Dyhr. 5. Grove Rasmussen. 6. L. Hansen..
7. Langkilde. 8. Maaløe. 9. Malmstrøm. 10. P..
Mikkelsen. 11. Mogensen. 12. E. Møller. 13..
Petri. 14. Scheving Andersen. 15. O. Thomsen..

2 a: 1. Balslev. 2. Basse. 3. K. Haslund. 4. O. Has-
lund. 5. S. Haslund. 6. Krogh. 7. M. Madsen..
8. Møhl Hansen. 9. Nielsen. 10. Sørensen. 11..
Windinge. 12. Zerlang. 13. Zytphen Adeler.

2 b: 1. Bang. 2. Berlème. 3. Ehnhuus. 4. Cl. Han-
sen. 5. E. Jørgensen. 6. O. Jørgensen. 7. E.
Langkilde. 8. N. Langkilde. 9. Lindegaard. 10..
Lollesgaard. 11. Olrik. 12. A. Petersen. 13..
Thomsen.

2 c: 1. D. Andersen. 2. J. Andersen. 3. O. Andersen.
4. Enkebølle. 5. C. Hansen. 6. Haugaard. 7..
Heiberg. 8. C. Larsen. 9. E. Larsen. 10. H.
Petersen. 11. Raaschou. 12. Thalbitzer. 13..
Tørring.

1 S. a: 1. Enghoff. 2. Høyberg. 3. Jacobsen. 4. M.
C. Jørgensen. 5. Kjær. 6. Kjørboe. 7. Knutzen..
8. Lollesgaard. 9. M. Madsen. 10. E. Nielsen.

11. E. Rasmussen. 12. Seedorf. 13. Sievertsen.
14. Uhl.

1 S. b: 1. Bjerager. 2. N. Borchsenius. 3. Breum. 4.
Eriksen. 5. Fenger. 6. Grove Rasmussen. 7.
Hansen. 8. Henriksen. 9. Krarup. 10. Lieth.
11. V. Mikkelsen. 12. Pinborg. 13. H. Rasmus-
sen. 14. Vorsøe.

Afgangseksamen for studerende, almindelig Forberedelses- eksamen og Hovedeksamen.

Onsdag 10. Juni.

^{Kl.}			
8—12.	6		Dansk Stil (fri Opg.)
		4 S. og R.	Dansk Stil.

Torsdag 11. Juni.

8—12.	6 SS.		Latinsk Version.
	6 RS.		Arithmetik.
		4 S. og R.	Arithmetik.

Fredag 12. Juni.

8—12.	6 SS.		Fransk Stil.
	6 RS.		Geometri.
		4 S. og R.	Geometri.

Lørdag 13. Juni.

8—12.	6		Dansk Stil (bunden Opg.).
	4 S.		Latinsk Stil.
	4 R.		Praktisk Regning.
4—8.	4 R.		Engelsk Version.

Mandag 15. Juni.

Kl.

- 8—12. 6 RS. Projektionstegning.
 4—8. 6 RS. Beregningsopgave.

Fredag 19. Juni.

Kl. Klasseværelse*).

8. Sol. 6 RS. Matematik. Christensen, Overl. Petersen, Schmidt.
 8—12. A. 5 A. Dansk Stil. Jacobsen.
 8—12. H. 5 B. Dansk Stil. Teisen.
 8. M. 4 S. Nr. 1—10. Naturhistorie. Rasmussen, Adj. Steenberg, Jastrau.
 8—11. F. 3 A. Dansk Stil. Kaas.
 8—11. G. 3 B. Dansk Stil. Wilhjelm.
 8—11. E. 2 A. Dansk Stil. W. Johnsen.
 8—11. L. 2 B. Dansk Stil. Skouboe.
 4. M. 4 S. Nr. 11—18. Naturhistorie. Rasmussen, Adj. Steenberg, Jastrau.
 6. Sol. 4 R. Matematik. Larsen, Overl. Petersen, W. Johnsen.
 4—7. F. 3 A. Arithm. Opg. Christensen.
 4—7. G. 3 B. Arithm. Opg. Teisen.
 4—7. D. 1 A. Dansk Stil. Kaas.
 4—7. C. 1 B. Dansk Stil. Zerlang.

Lørdag 20. Juni.

8. Sol. 6 RS. Fysik. Schmidt, Overl. Petersen, Christensen.

*) Første Navn efter et mundlligt Fag betegner Eksaminator, de følgende Censorer.

Kl. Klasseværelse.

- 8—12. A. 5 A. Fransk Stil. Skouboe.
 8—12. H. 5 B. { Fransk Stil. }
 { Beregningsopg. } Kaas.
 8. M. 4 S. Nr. 19—22 + 4 R. Naturhist. Rasmus-
 sen, Adj. Steenberg, Jastrau.
 8—11. E. 2 A. Lat. Stil. W. Johnsen.
 8—11. L. 2 B. Lat. Stil. Zerlang.
 8—11. D. 1 A. Regning. Jacobsen.
 8—11. C. 1 B. Regning. Gredsted.
 5. Sol. 4 R. Fysik. Schmidt, Overlærer Petersen,
 Christensen.
 4—7. F. 3 A. Lat. Stil. O. Johnsen.
 4—7. G. 3 B. Lat. Stil. Rasmussen.
 4—7. E. 2 A. Regning. Gredsted.
 4—7. L. 2 B. Regning. Wilhjelm.
 4. K. 1 R. Fransk. Zerlang, Kpt. Hartnack.

Mandag 22. Juni.

8. Sol. 6 a. Dansk og Oldn. O. Johnsen, Adj.
 Lund, Skouboe.
 8—12. A. 5 A. Dansk Stil. Rasmussen.
 8—12. F. 5 B. Dansk Stil. Teisen.
 8. L. 4 S. Nr. 1—12. Matematik. W. Johnsen,
 Overl. Petersen, Larsen.
 8. H. 3 c. Fransk. Kpt. Thomsen. Zerlang.
 8. I. 1 R. Geografi. Christensen, Schmidt.
 4. Sol. 6 b. Dansk og Oldn. Skouboe, Adj. Lund,
 O. Johnsen.
 4. L. 4 S. Nr. 13—20. Matematik. Larsen, Overl.
 Petersen. W. Johnsen.
 4—7. F. 3 A. Geom. Opg. Kaas.

Kl. Klasseværelse.

- 4—7. G. 3 B. Geom. Opg. Schmidt.
 4. I. 2 a. Fransk. Zerlang, Kpt. Thomsen.
 4. K. 1 a. Latin. Jacobsen, Wilhjelm.

Tirsdag 23. Juni.

8. Sol. 6 SS. Fysik. Schmidt, Overlærer Petersen,
 Christensen.
 8—12. A. 5 A. Version. W. Johnsen.
 8—12. F. 5 B. { Version. } Larsen.
 { Arithm. Opg. }
 8. L. 4 R. Dansk. Teisen, Adj. Lund, Skouboe.
 8. I. 3 a. Latin. Jacobsen, Gredsted.
 8. K. 1 b. Fransk. Zerlang, Kpt. Hartnack.
 4. Sol. 4 S. Nr. 21—22 + 2 Privatister. Matemat.
 Larsen, Overl. Petersen, W. Johnsen.
 6. L. 4 S. Privatister. Græsk. Gredsted, Adj.
 Wørmer, O. Johnsen.
 4. H. 2 a. Religion. Teisen, Pastor Barsøe.
 4. I. 2 b. Fransk. Kpt. Thomsen, Zerlang.
 4. K. 2 c. Geografi. Wilhjelm, Christensen.
 4. B. 1 R. Engelsk. Kaas, Jacobsen.

Onsdag 24. Juni.

- 8—12. A. 5 RS. Geom. Opg. }
 8—11. A. 3 R. Eng. Version. } Rasmussen.
 8. L. 5 α . Latin. Rektor, Wilhjelm.
 8. H. 3 b. Græsk. O. Johnsen, Zerlang.
 8. I. 2 a. Latin. Jacobsen, Gredsted.

Kl. Klasseværelse.

8. K. 1 a. Arithmetik. Larsen, W. Johnsen.
 4. H. 5 b. Dansk og Oldn. Skouboe, O. Johnsen.
 4. I. 2 b. Historie. Rasmussen, Teisen.
 4. K. 2 c. Fransk. Kpt. Thomsen, Zerlang.

Torsdag 25. Juni.

8. Sol. 6 SS. Historie. Gredsted, Prof. Erslev, Teisen.
 8—12. A. 5 RS. Projektionst. }
 8—11. A. 3 R. Regning. } Jacobsen.
 8. L. 5 d. Latin. Rektor. Wilhjelm.
 8. I. 3 a. Græsk. Zerlang, O. Johnsen.
 8. K. 1 R. Tysk. Schmidt, Larsen.
5. Sol. 6 RS. Historie. Gredsted, Prof. Erslev, Teisen.
 4. H. 5 a. Dansk og Oldn. O. Johnsen, Skouboe.
 4. Sol. 4 R. Historie. Wilhjelm, Prof. Erslev, Rektor.
 6. L. 4 S. Nr. 1—6. Geografi. Wilhjelm, Skole-
 direktør Theisen, Christensen.
 4½. I. 3 c. Ceometri. Larsen, Kpt. Karmark.
 4. K. 2 R. Engelsk. Kaas, Jacobsen.

Fredag 26. Juni.

8. Sol. 6 SS. Fransk. Zerlang, Adj. Jacobæus, Kaas.
 8. L. 4 S. Nr. 7—17 + 1 Priv. Geografi. Wil-
 hjelm, Skoledirektør Theisen, Christensen.
 8. H. 3 b. Naturhistorie. Rasmussen, Overlærer
 Strøm.
 8. I. 2 b. Latin. Gredsted, Jacobsen.
 8. K. 1 a. Dansk. O. Johnsen, Larsen.

Kl. Klasssværølse.

4. Sol. 6 RS. Fransk. Zerlang, Adj. Jacobæus, Kaas,
 4. L. 4 S. Nr. 18—22 + 4 R. Geografi. Wilhjelm,
 Skoledirektør Theisen, Christensen.
 4. H. 3 c. Tysk. O. Johnsen, Skouboe.
 4. I. 1 b. Tysk. Schmidt, Larsen.

Lørdag 27. Juni.

8. L. 5 β . Latin. Rektor, Wilhjelm.
 8. H. 5 RS. Matematik. Christensen, Schmidt.
 8. Sol. 4 R. Fransk. Kpt. Thomsen, Adj. Jacobæus,
 Zerlang.
 8. I. 2 c. Tysk. O. Johnsen, Kaas.
 8. K. 1 R. Arithmetik. W. Johnsen, Larsen.
 4. L. 5 c. Dansk og Oldn. O. Johnsen, Skouboe.
 4. H. 3 a. Fransk. Zerlang, Kpt. Thomsen.
 4. I. 2 a. Geografi. Christensen, Wilhjelm.
 4. K. 1 b. Historie. Larsen, Teisen.

Mandag 29. Juni.

8. L. 5 b. Fysik. Schmidt, Christensen.
 9. Sol. 4 S Nr. 1—12. Latin. Kaas, Prof. Gertz,
 Wilhjelm.
 8. I. 3 b. Fransk. Kpt. Thomsen, Zerlang.
 8. H. 2 c. Latin. Gredsted, Jacobsen.
 8. K. 1 a. Geometri. Larsen, W. Johnsen.
 4. Sol. 6 SS. a. Græsk. Rektor, Prof. Gertz, O.
 Johnsen.
 4. L. 5 a. Fysik. Schmidt, Christensen.

Kl. Klasseværelse.

4. K. 5 c. Fransk. Zerlang, Kaas.
 4. H. 3 c. Historie. Rasmussen, Gredsted.
 4. I. 2 b. Religion. Teisen, Pastor Barsøe.
 4. A. 1 b. Latin. Wilhjelm, Jacobsen.

Tirsdag 30. Juni.

8. Sol. 4 S. Nr. 13—22 + 6 Priv. Latin. Kaas,
 Prof. Gertz, Wilhjelm.
 8. H. 3 c. Latin. Jacobsen, Gredsted.
 8. I. 2 b. Naturhistorie. Rasmussen, Apoth. Mik-
 kelsen.
 8. K. 1 a. Fransk. Zerlang, Kpt. Hartnack.
 4. Sol. 6 SS. a. Latin. Jacobsen, Prof. Gertz, Rektor.
 4. H. 3 a. Geografi. Christensen, Rasmussen.
 4. I. 2 a. Arithmetik. Schmidt, W. Johnsen.
 4. K. 1 b. Dansk. Larsen, O. Johnsen,

Onsdag 1. Juli.

8. Sol. 6 SS b. Latin. Jacobsen, Prof. Gertz, Rektor.
 8. H. 3 b. Religion. Teisen, Pastor Balslev.
 8. I. 2 b. Tysk. O. Johnsen, Kaas.
 8. K. 2 c. Naturhistorie. Rasmussen, Apoth. Mik-
 kelsen.
 2½. Sol. 6 SS. b. Græsk. Rektor, Prof. Gertz, O.
 Johnsen.
 12. H. 3 R. Engelsk. Kaas, Jacobsen.
 12. I. 1 a. Tysk. Larsen, Schmidt.

Kl. Klasseværelse.

Torsdag 2. Juli.

8. L. 5 c. Fysik. Schmidt, Christensen.
 8. H. 4 S. Nr. 1—14. Historie. Rektor, Wilhjem, Gredsted.
 8. I. 2 a. Historie. Teisen, Rasmussen.
 8. K. 1 R. Dansk. Larsen, O. Johnsen.
 4. L. 5 b. Historie. Gredsted, Wilhjem.
 4½. H. 3 a. Geometri. Larsen, Kpt. Karmark.
 4. I. 2 c. Religion. Teisen, Pastor Barsøe.
 4. K. 1 b. Geografi. Christensen, Schmidt.

Fredag 3. Juli.

8. Sol. 4 S. Nr. 15—22 + 6 Priv. Historie. Rektor. Wilhjem, Gredsted.
 8. H. 3 c. Naturhistorie. Rasmussen, Overl. Strøm.
 8. I. 1 a. Historie. Teisen, Larsen.
 4. L. 5 a. Historie. Gredsted, Wilhjem.
 5. Sol. 4 S. Nr. 19—22 + 4 R. Tysk. Skouboe, Kpt. Hartnack, O. Johnsen.
 4½. H. 3 b. Arithmetik. Larsen, Kpt. Karmark.
 4. I. 1 R. Religion. Teisen, Pastor Øhlenschläger.

Lørdag 4. Juli.

8. L. 5 γ. Latin. Rektor, Wilhjem.
 8. Sol. 4 S. Nr. 1—10. Tysk. Skouboe, Kpt. Hartnack, O. Johnsen.
 8. H. 3 a. Historie. Rasmussen, Gredsted.

Kl. Klasseværelse.

8. I. 2 b. Geometri. W. Johnsen, Schmidt.
 8. K. 1 R. Historie. Teisen, Larsen.
4. Sol. 6. Tysk. Skouboe, Cand. Mohr, O. Johnsen.
 4½. H. 3 b. Geometri. Larsen, Kpt. Karmark.
 4. I. 2 c. Arithmetik. W. Johnsen, Schmidt.
 4. K. 1 b. Naturhistorie. Rasmussen, Jastrau.

Mandag 6. Juli.

8. L. 5 c. Græsk. Gredsted, Rektor.
 8. Sol. 4 S. Nr. 11—18. Tysk. Skouboe, Kpt. Hartnack, O. Johnsen.
 8. H. 3 a + 3 b RS. Fysik. Schmidt, W. Johnsen.
 8. I. 2 c. Historie. Rasmussen, Teisen.
4. L. 5 b. Tysk og Engelsk. Kaas, Skouboe.
 4. H. 3 c. Religion. Teisen, Pastor Balslev.
 4. I. 2 a. Geometri. Schmidt, W. Johnsen.
 4. K. 1 a. Naturhistorie. Rasmussen, Jastrau.

Tirsdag 7. Juli.

8. Sol. 6. Engelsk. Kaas, Dr. phil. Winkel Horn, Jacobsen.
 8. H. 5 a. Græsk. Gredsted, Rektor.
 8. I. 3 c. Fysik. Schmidt, W. Johnsen.
 8. L. 4 A. Fransk. Zerlang, Kpt. Bloch, Kpt. Thomsen.
 8. K. 2 R. Dansk. Wilhjelm, Skouboe.
4. Sol. 4 R. Engelsk. Kaas, Dr. phil. Winkel Horn, Jacobsen.

Kl. Klasseværelse.

4. H. 3 a. Tysk. O. Johnsen, Skouboe.
 4. I. 3 b. Geografi. Christensen, Rasmussen.
 4. K. 1 b. Geometri. W. Johnsen, Larsen.

Onsdag 8. Juli.

8 prøves de til Optagelse anmeldte Disciple.

Torsdag 9. Juli.

8. L. 5 b. Græsk. Gredsted, Rektor.
 8. Sol. 4 B. Fransk. Kpt. Thomsen, Kpt. Bloch,
 Zerlang.
 8. H. 3 a. Naturhistorie. Rasmussen, Overlærer
 Strøm.
 8. I. 2 a. Tysk. Kaas, O. Johnsen.
 8. K. 1 b. Arithmetik. W. Johnsen, Larsen.
 4. L. 5 c. Tysk og Engelsk. Skouboe, Kaas.
 4. H. 3 b. Historie. Rasmussen, Gredsted.
 4. I. 2 b. Geografi. Wilhjelm, Christensen.
 4. K. 1 a. Religion. Teisen, Pastor Øhlenschläger.

Fredag 10. Juli.

8. L. 3 a. Religion. Teisen, Pastor Balslev.
 8. H. 3 b. Latin. Jacobsen, Gredsted.
 8. I. 2 a. Naturhistorie. Rasmussen, Apotkeker
 Mikkelsen.
 8. K. 1 R. Geometri. W. Johnsen, Larsen.

Kl. Klasseværelse.

4. L. 5 a. Fransk. Zerlang, Kaas.
 5. Sol. 4 A. Græsk. O. Johnsen, Rektor, Gredsted.
 4. H. 3 c. Geografi. Christensen, Rasmussen.
 4. I. 2 c. Geometri. W. Johnsen, Schmidt.
 4 K. 1 b. Religion. Teisen, Pastor Øhlenschlæger.

Lørdag 11. Juli.

8. H. 5 a. Tysk og Engelsk. Skouboe, Kaas.
 8. Sol. 4 B. Græsk. O. Johnsen, Rektor, Gredsted.
 8. L. 4 RS Fysik. Schmidt, W. Johnsen, Christensen.
 8. I. 3 a. Arithmetik. Larsen, Kpt. Karmark.
 8. K. 1 R. Naturhistorie. Rasmussen, Jastrau.
 4. L. 5 b. Fransk. Zerlang, Kaas.
 4. H. 5 c. Historie. Gredsted, Wilhjelm.
 4½. I. 3 c. Arithmetik. Larsen, Kpt. Karmark.
 4. K. 2 b. Arithmetik. W. Johnsen, Schmidt.

Mandag 13. Juli.

8. H. 3 b. Tysk. O. Johnsen, Skouboe.
 8. I. 3 R. Dansk. Teisen, Rasmussen.
 8. K. 1 a. Geografi. Christensen, Schmidt.

Tirsdag 14. Juli.

10. Dimission, Translokation og Bekendtgørelse af de forskellige Eksaminers Udfald.

Onsdag 19. August.

Kl. 8 begynder det nye Skoleaar.

Disciplenes Forældre og Foresatte samt andre Skolens Velyndere indbydes til at bære dens Eksaminer og Slutningshøjtid med deres Nærværelse.

Odense Kathedralskole i Juni 1891.

P. Petersen.
